
ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

**Cesta do života – školní vzdělávací program pro
základní vzdělávání č.j. ZSHavl/02371/2017 ze dne
14.11.2017, novelizovaný č.j. ZSHavl/03056/2018 ze
dne 22.10. 2018.**

**Základní škola, Opava, Havlíčkova 1
příspěvková organizace**

Obsah

1	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE	5
2	Charakteristika školy	6
3	Charakteristika ŠVP	8
3.1	Zaměření školy	8
3.2	Vychovné a vzdělávací strategie	8
	Kompetence k učení.....	8
	Kompetence k řešení problémů.....	9
	Kompetence komunikativní	10
	Kompetence sociální a personální.....	10
	Kompetence občanské	11
	Kompetence pracovní	11
3.3	Vzdělávání žáků s využitím podpurných opatření, která mají kompenzovat jejich speciální vzdělávací potřeby.....	12
	Žáci s VPU	12
	Žáci s vadami řeči.....	12
	Žáci se zrakovým postižením	13
	Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných.....	13
4	Vzdělávací oblasti (obory)	15
4.1	Jazyk a jazyková komunikace	18
	Charakteristika vzdělávací oblasti	18
4.1.1	Český jazyk a literatura	20
4.1.2	Komunikační dovednosti.....	34
4.1.3	Anglický jazyk	37
4.1.4	Seminář z jazyka anglického	44
4.1.5	Grafomotorika	47
4.1.6	Čeština hravě	50
4.2	Matematika a její aplikace.....	53

4.2.1	Matematika	55
4.3	Informační a komunikační technologie	63
4.3.1	Práce na počítači	64
4.3.2	Psaní na počítači	67
4.4	Člověk a jeho svět	70
4.4.1	Prvouka	72
4.4.2	Vlastivěda	74
4.4.3	Přírodověda	77
4.5	Člověk a společnost	85
4.5.1	Dějepis	87
4.5.2	Výchova k občanství	93
4.6	Člověk a příroda	100
4.6.1	Fyzika	101
4.6.2	Chemie	106
4.6.3	Přírodopis	110
4.6.4	Zeměpis	117
4.7	Umění a kultura	124
4.7.1	Hudební výchova	126
4.7.2	Výtvarná výchova	131
4.8	Člověk a zdraví	136
4.8.1	Výchova ke zdraví (rodinná výchova)	138
4.8.2	Tělesná výchova	143
4.8.3	Zdravotní tělesná výchova	149
4.9	Člověk a svět práce	151
4.9.1	Pracovní činnosti	152
4.10	Doplňující vzdělávací obory	162
4.10.1	Dramatická výchova	162
4.10.2	Etická výchova	166
4.10.3	Dopravní výchova	171

4.10.4	Fyzikálně-chemické praktikum	175
4.10.5	Světové regiony	182
4.11	Speciální pedagogická péče.....	189
4.11.1	Individuální logopedická péče.....	190
4.11.2	Tyflopedická a prostorová péče.....	191

1 IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název vzdělávacího programu: Školský vzdělávací program ZŠ, Opava, Havlíčkova 1, p. o.
Motivační název: Cesta do života
Předkladatel: Základní škola, Opava, Havlíčkova 1, příspěvková organizace
IZO 600171876
IČ 47813482
Adresa Havlíčkova 520/1, 746 01 Opava
Ředitel Mgr. Kateřina Prchalová
Kontakty 553 622 904
Telefon 553 622 904
E-mail spec.zs@zrak.opava.cz
WWW www.zrak.opava.cz

Zřizovatel Moravskoslezský kraj
Adresa zřizovatele 28. října 117, 702 18 OSTRAVA

2 Charakteristika školy

Základní škola, Opava, Havlíčkova 1, příspěvková organizace byla založena v roce 1959. Nachází se blízko centra Opavy. Je plně organizovaná, součástí je školní družina, internát, školní jídelna a speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené a vady řeči. Škola poskytuje základní vzdělání primárně žákům se zrakovým postižením a s vadami řeči. Přijímá i žáky s jiným druhem postižení. Kapacita je 130 žáků.

Vyučování probíhá v kmenových třídách a v odborných učebnách, jako je učebna hudební výchovy, učebna přírodopisu, chemie a fyziky, zeměpisu, tělocvična, posilovna, učebna výtvarné výchovy, dílny, logopedická učebna, cvičná kuchyňka a dvě počítačové učebny.

Chodby ve škole jsou vybaveny madly a vodícími liniemi pro zrakově postižené. Bezbariérový přístup je zajištěn schodolezem.

Třídy na prvním i druhém stupni jsou vybaveny speciálními pomůckami. Žáci se zrakovým postižením mají k dispozici televizní lupy, Pichtovy psací stroje, učebnice v Braillově písmu. Žáci s vadami řeči mohou využívat programy na nápravu řečových vad, alternativní komunikační systém a pomůcky pro rozvoj slovní zásoby a rozvoj percepce.

Žákům školy je umožněn přístup na internet, k výuce využívají audiovizuální techniku.

Tělocvična je přizpůsobena výuce zrakově postižených, ke standardní výbavě patří ozvučené míče, show-downové stoly, gymbally, overbally, tandemová kola apod. U tělocvičny jsou šatny, WC a sprchy v souladu s hygienickými normami.

Každé oddělení družiny disponuje vlastní učebnou s hrami a hračkami. Školní družina primárně zajišťuje a nabízí množství zájmových činností jako šachy, výtvarné aktivity, práci na počítačích, sportovní aktivity, sborový zpěv, taneční kroužek.

Internát poskytuje komplexní péči ubytovaných žákům. Žáci jsou ubytováni na pokojích po dvou a po třech. K dispozici mají rekonstruované sociální zařízení a vybavené herny. Internát společně se školní družinou zajišťuje bohatou volnočasovou činnost.

Školní jídelna s kapacitou 180 jídel zajišťuje stravu pro žáky, zaměstnance školy a pro cizí strážníky v rámci doplňkové činnosti. Pro žáky školy se jídlo připravuje pětikrát denně. Celodenní stravování využívají žáci, kteří jsou ubytováni na internátě. Jídelna má kapacitu 58 míst k sezení.

Klienty speciálně pedagogického centra jsou děti, žáci a studenti s narušenou komunikační schopností nebo se zrakovým postižením, integrováni ve školách běžného typu, a také žáci speciálních škol. SPC zabezpečuje diagnostické, poradenské, terapeutické, vzdělávací a metodické činnosti nejen pro zrakově postižené klienty a klienty s vadami řeči od 3 do 18 let, ale i pro jejich rodiče a pedagogické pracovníky ve školách s integrovanými dětmi a žáky.

Klienti SPC jsou seznamováni se všemi formami speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením, jako je individuální integrace do běžného typu škol, skupinová integrace nebo vzdělávání ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením.

Počet klientů SPC je pohyblivý, do evidence jsou zařazováni dle jejich potřeby. SPC pomáhá sestavovat individuální vzdělávací plány (dále IVP), vypracovává odborné posudky, zprostředkovává diagnostické pobyty.

Klientům jsou poskytovány konzultace formou ambulantní péče, ale i formou výjezdu do školy.

Speciálně pedagogické centrum nabízí další služby podle typu postižení: logopedickou péči, myofunkční terapii, trénink jazykových schopností – Program podle D. B. Elkonina, Hypo – program pro děti předškolního věku, KUPREV – program rozvoje sociálních dovedností, vyšetření zaměřené na profesní orientaci, pomoc psychologa v krizových situacích, výuku prostorové orientace a samostatného pohybu nevidomých žáků, výuku bodového písma, instruktáž k tyflografice, vyzkoušení a doporučení optických a kompenzačních pomůcek, víkendové akce pro rodiče a učitele, zapůjčování, případně tvorba pomůcek a učebnic v bodovém písmu.

Na škole pracují čtyři různorodé kolektivy pracovníků – učitelé a asistenti učitele, vychovatelé (ve školní družině, na internátě), pracovníci speciálně pedagogického centra, správní zaměstnanci.

Škola zajišťuje poskytování poradenských služeb úzkou spoluprací s SPC, výchovným poradcem (pro I. a II. stupeň), školním metodikem prevence sociálně patologických jevů a koordinátorem EVVO.

Studium k výkonu specializovaných činností absolvovali pedagogové v oblasti environmentální výchovy, prevence sociálně patologických jevů a v prostorové orientaci zrakově postižených a koordinaci školního vzdělávacího programu. Výchovná poradkyně školy je specialistkou pro výkon specializované metodologické činnosti v oblasti výchovného poradenství.

Specializovaní odborníci vypracovali školní plán práce v jednotlivých oblastech a vedou pedagogické pracovníky k jejich efektivnímu naplňování.

Žákům se zrakovým postižením a vadami řeči je poskytována speciální péče, a to individuální tyflogopedická péče (sebeobsluha, prostorová orientace a samostatný pohyb), individuální logopedická péče, reedukace vývojových poruch učení.

3 Charakteristika ŠVP

3.1 Zaměření školy

- ukazujeme žákům cestu do života v měnící se společnosti
- zaměřujeme se na celkovou resocializaci žáků vzdělávaných s využitím podpůrných opatření a jejich uplatnění v budoucím životě
- neprobíráme jen učivo, ale přizpůsobujeme obsah vzdělání individuálním potřebám, rozsahu a stupni zrakového nebo řečového postižení
- máte možnost navštívit výuku (v rámci dne otevřených dveří či zápisu) a získat tak představu o samotném průběhu vyučování
- umožňujeme krátkodobé pobyty rodičů s dětmi nejen u budoucích prvňáků, ale i u žáku vyšších ročníků
- při přijímání nových žáků nezapomínáme na zachování rodinných vazeb, a proto přijímáme i jejich sourozence
- respektujeme zásadu co nejužších kontaktů s rodinou a Úmluvu práv dětí
- vytváříme podnětné a estetické prostředí rodinného typu
- vzniklé problémy neodkládáme, ale řešíme s pomocí jiných odborníků a prostřednictvím specializovaných pracovišť poskytujeme poradenské služby v oblasti zrakových a řečových postižení
- při odchodu žáka na kmenovou školu naše spolupráce nezanikne, ale pokračuje dále, aby se předešlo adaptačním potížím žáka
- zajímáme se o veškeré nové přístupy ve vzdělávání a péči o zrakově postižené a žáky s vadami řeči
- zajišťujeme průběžné nové komunikační technologie, práce na PC, internet
- rozvíjíme informační gramotnost a schopnost komunikovat v cizím jazyce
- přispíváme zájmovými činnostmi k získávání nových vědomostí, dovedností a návyků a k hodnotnému využívání volného času
- očekáváme spolupráci rodičů při nejrůznějších činnostech a akcích i při řešení výchovných problémů

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení

- podporujeme samostatnost a tvořivost
- učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti
- učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu
- uplatňujeme individuální přístup k žákovi, výsledky posuzujeme vždy s přihlédnutím k jeho zdravotnímu postižení
- při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace
- učíme trpělivosti, povzbuzujeme
- během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací
- žáky vedeme k sebehodnocení
- žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, je podněcována jejich tvořivost
- žáci se zúčastňují různých soutěží a olympiád
- umožňujeme vzájemnou pomoc, učení a kontrolu úkolů mezi jednotlivými žáky
- podporujeme práci ve skupinách různě nadaných a různě postižených žáků
- zapojujeme žáky do projektového vyučování, ve kterém mohou uplatnit samostatnost, tvořivost, seberealizaci i sebehodnocení

Kompetence k řešení problémů

- zadáváme žákům problémové úlohy a motivujeme je k jejich řešení
- přihlížíme ke schopnostem a zdravotnímu postižení žáka
- podporujeme různé cesty řešení
- oceňujeme originalitu, ale také snahu, která nevede vždy k cíli
- vedeme žáky k samostatné práci, ale i k práci v týmu
- využíváme různé zdroje informací (knihy, televizi, noviny, internet, rodinu atd.)
- podporujeme tvořivost a logické myšlení
- využíváme různé standardní testy (IQ, SCIO atd.)
- reagujeme na každodenní problémy kolem nás a učíme žáky zaujmout k nim postoj
- realizujeme projekty, jejichž podstatou je řešení aktuálního problému
- žáci se podílejí na tvorbě školního časopisu, kde mohou prezentovat své názory a problémy a navrhnout jejich řešení

- učíme žáky asertivitě, učíme je hodnotit problémy z různých pohledů
- žáci se zapojují do různých soutěží podle svých schopností a vzhledem ke zdravotnímu postižení
- snažíme se zapojit žáky do všech fází činností - plánování, přípravy, realizaci i hodnocení

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli a ostatními dospělými
- učíme žáky užívat přirozených prostředků komunikace k vyjádření svých myšlenek, názorů, pocitů i úsudků, učíme je empatii
- učíme žáky vstřícně komunikovat se svým okolím, kultivovaně se domlouvat a vyjednávat, a tak přispívat ke vzájemnému porozumění
- učíme žáky užívat svých komunikačních dovedností i k dalšímu učení
- učíme žáky užívat technických a informačních prostředků k vlastnímu rozvoji a učení, k řešení problémů i k otevřené komunikaci s okolím
- učíme žáky využívat různých informačních zdrojů - encyklopedie, internet
- navštěvujeme se žáky pravidelně knihovnu - získávání dalších informací
- podporujeme komunikaci žáků naší školy s jinými školami (sportovní hry mládeže, sportovní akce za účasti okolních škol, spolupráce s mateřskými školami, spolupráce se středními školami - Obchodní akademie, SZTS, konzervatoř)
- pomáháme nově příchozím dětem při začleňování do kolektivu tříd
- vedeme žáky ke spolupráci ve vyučování
- k rozvoji komunikativních dovedností využíváme různých počítačových programů
- učíme žáky komunikaci i s jinak zdravotně oslabenými dětmi (Marianum)
- vedeme žáky ke srozumitelnému vyjadřování, ke schopnosti vést rozhovor
- žáci se podílejí na zpracovávání fotodokumentace ze života školy

Kompetence sociální a personální

- budujeme pozitivní školní a třídní klima - škola rodinného typu
- vytváříme společně pravidla společného soužití a vracíme se k jejich naplňování
- důsledně dodržujeme školní řád, se kterým jsou žáci seznámeni vždy na začátku školního roku
- každá třída si na třídnické hodině stanoví svá pravidla chování, která jsou pro danou třídu či věkovou kategorii aktuální (např. krádeže, lhaní, pozdní příchody, pondělní absence atd.)

- žáky chválíme za kladný přístup k sobě navzájem a zároveň je vedeme k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi nimi
- zařazujeme kooperativní činnosti do výuky - práci ve dvojicích i ve skupinách
- týmovou práci využíváme vždy, kdy to umožňuje náplň hodiny a složení třídy (věkově či zdravotně)
- rozvíjíme u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní i druhých
- vytváříme projekty pro skupiny žáků (např. kalendář přírody, TEREZA apod.)
- využíváme metod dramatické výchovy k sociálnímu učení
- proměňujeme skupiny, ve kterých se děti učí
- umožňujeme žákům v sobě objevovat kladné stránky a hodnoty
- využíváme příležitosti k multikulturní výchově
- hlavním vodítkem by měl být vždy osobní příklad pedagoga

Kompetence občanské

- žáky vedeme k zodpovědnému chování, aby dokázali prosadit svá práva a dodržovat povinnosti (stanovení pravidel chování v třídách, kolektivech, vnitřní školní řád)
- vytváříme u žáků schopnost zaujmout negativní postoj k netoleranci, násilí a šikaně
- prosazujeme respektování individuálních rozdílů (integrování žáci, zdravotně postižení, z národnostních menšin) vzájemnou pomocí vybudovanou na základě kamarádství a empatie
- žáky vedeme k zodpovědnému přístupu k přírodě, životnímu prostředí (zásada udržitelnosti, třídění odpadu, ozelenění školy a okolí, pořádek, úspora energie.)
- realizujeme projekty o EU, kde se žáci prakticky seznamují s kulturami jiných národů

Kompetence pracovní

- žák používá bezpečné materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné a nové pracovní podmínky
- žák poznává a rozvíjí své schopnosti a reálné možnosti a získané zkušenosti uplatňuje při výběru povolání, chápe podstatu a cíl svého snažení
- žák se učí přistupovat k pracovní činnosti s ohledem na kvalitu, funkčnost a hospodárnost, ochranu zdraví své a druhých, ochrany životního prostředí, kulturních a společenských hodnot
- učíme přesným pravidlům pracovních postupů při všech činnostech žáků ve škole (z hlediska bezpečnosti a funkčnosti)
- vedeme žáky k řádnému plnění všech povinností a závazků (vnější a vnitřní motivace)

- vedeme k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci, výuku doplňujeme o praktické exkurze
- vedeme žáky k týmové práci, adaptaci na změny, posouzení rizik, zlepšujeme jejich organizační a realizační schopnosti
- vypracováváme celoškolní plán k volbě povolání
- disponibilní předměty vybíráme s ohledem na druh a stupeň postižení, s ohledem na budoucí povolání
- využíváme projektovou práci k systematické činnosti žáků
- vytváříme vlastní pracovní postupy, které zahrnují požadovaná hlediska
- nacvičujeme se žáky dovednosti týmové spolupráce (Workshopy na dané téma), prezentaci výsledků vlastní práce

3.3 Vzdělávání žáků s využitím podpůrných opatření, která mají kompenzovat jejich speciální vzdělávací potřeby

Žáci s VPU

- provádíme depistáž u dětí předškolního věku ve spolupráci s SPC a u školního věku ve spolupráci se školní psycholožkou a speciálním pedagogem
- dítě může být po domluvě s rodiči vyšetřeno v PPP nebo u školní psycholožky a speciálního pedagoga
- u těžších vad a velkých výukových problémů vytváříme IVP
- reedukační péče probíhá v malých skupinách pod vedením speciálního pedagoga podle konkrétní VPU
- vyučující jednotlivých předmětů uplatňují individuální přístup, používají odlišné formy výuky, individuální tempo, speciální pomůcky a hodnocení (slovní)
- vyučující a speciální pedagog, který vede reedukaci, spolu pravidelně konzultují a informují rodiče o průběhu reedukace
- posilujeme motivaci k učení
- redukuje obsah a rozsah učiva

Žáci s vadami řeči

- u dětí s více vadami a s výukovými potížemi vytváříme individuální vzdělávací plány
- zabezpečujeme speciálně pedagogickou péči formou individuální logopedické péče
- respektujeme odlišný způsob komunikace těchto žáků
- uplatňujeme individuální přístup, používáme odlišné formy výuky a hodnocení (slovní, P-Scales)

- respektujeme individuální tempo práce žáků ve vyučování
- posilujeme motivaci
- uplatňujeme vhodné formy komunikace
- na doporučení psycholožky redukuje obsah a rozsah učiva
- snažíme se nabízet pozitivní a vstřícné školní prostředí
- spolupracujeme se speciálně pedagogickým centrem pro děti s vadami řeči, které pracuje při naší škole
- spolupracujeme s rodiči
- využíváme speciálně vybavené třídy pro logopedickou výuku

Žáci se zrakovým postižením

- úzce spolupracujeme s očními lékaři, žáci mají zajištěnu stálou péči tyflopedu
- vzdělávání probíhá formou skupinové integrace ve speciálních třídách prvního a druhého stupně školy
- žáci se vzdělávají podle učebního plánu třídy a na základě zpracovaných individuálních vzdělávacích plánů
- pro zmírnění zrakového postižení mají ve třídách k dispozici doporučené optické pomůcky a mají přístup k pomůckám, které odstraňují nebo zmírňují informační a komunikační deficit
- hudebně nadaným žákům je umožněno vzdělávání v dalších hodinách nad rámec výuky (hra na hudební nástroj, hudební nauka, sborový zpěv)
- v rámci disponibilní časové dotace navštěvují žáci podle svých individuálních potřeb předměty speciální péče
- - příprava a psaní bodového písma
- prostorová orientace a samostatný pohyb zrakově postižených
- zraková stimulace
- práce s optickými pomůckami
- logopedická péče
- zdravotní tělesná výchova (plavání, jóga)

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

- probíhá v rámci běžné třídy podle individuálního plánu žáka
- dle potřeb je žák vzděláván i mimo vyučování v rámci předmětu disponibilní časové dotace

- do individuálního plánu žáka je zařazena samostatná práce s informacemi (s naučnou literaturou, se vzdělávacími programy, s Internetem), řešení kvízů, záhad, problémových úloh, možnost navštívit vyučovací hodiny ve vyšších ročnících, účast na soutěžích a olympiádách
- žáci jsou vedeni ke kreativnímu řešení úkolů a jejich zpracování
- žákům je poskytován prostor pro rozvíjení se v sociálních dovednostech (vedení a řízení skupin, pomoc spolužákům při řešení problému, schopnost zaujmout a nadchnout pro daný problém ostatní)
- v mimoškolních činnostech má žák možnost využít své nadání při plánování, organizování výletů, kulturních akcí, exkurzí
- hudebně nadaným žákům je poskytována rozšířená výuka hudby – kromě hry na hudební nástroj a hudební nauky rovněž sluchový výcvik (ten zejména v období přípravy k talentovým zkouškám)
- zrakově postiženým žákům, kteří mají dobré předpoklady pro zvládnutí prostorové orientace, je věnováno více prostoru pro nácvik těchto dovedností
- s pedagogickým optimismem, taktně, avšak důsledně usměřňujeme žáky v osobnostní výchově, vedeme je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům a k toleranci
- Poznámka: Učivo je podrobně rozpracováno v podobě tematických plánů pro jednotlivé předměty v měsíčním časovém rozvržení.

4 Vzdělávací oblasti (obory)

1. stupeň

Vzdělávací oblasti (obory)	ŠVP	RVP
Jazyk a jazyková komunikace	50+3	47.0
Český jazyk a literatura	41	38.0
Anglický jazyk	9	9.0
Grafomotorika	0+2	x
Čestina hravě	0+1	x
Matematika a její aplikace	23	22.0
Matematika	23	-
Informační a komunikační technologie	1	1.0
Psaní na počítači	1	x
Člověk a jeho svět	13	12.0
Prvouka	6	-
Vlastivěda	3.5	x
Přírodověda	3.5	x
Umění a kultura	12	12.0
Hudební výchova	5	-
Výtvarná výchova	7	-
Člověk a zdraví	10	10.0
Tělesná výchova	10	10.0
Člověk a svět práce	5	5.0
Pracovní činnosti	5	-
Doplňující vzdělávací obory	0+1	-
Dramatická výchova	0+1	-

2. stupeň

Vzdělávací oblasti (obory)	ŠVP	RVP
Jazyk a jazyková komunikace	28+1	28.0
Český jazyk a literatura	16	16.0
Komunikační dovednosti	0+2	x
Anglický jazyk	12	12.0
Matematika a její aplikace	16	16.0
Matematika	16	-
Seminář z matematiky	0	x
Informační a komunikační technologie	4	1.0
Práce na počítači	2	-
Psaní na počítači	2	x
Člověk a společnost	10+2	12.0

Výchova k občanství	4	-
Dějepis	6+2	-
Člověk a příroda	21+3	22.0
Fyzika	5+2	-
Chemie	3	-
Přírodopis	7+1	-
Zeměpis	6	-
Umění a kultura	10	10.0
Hudební výchova	5	-
Výtvarná výchova	5	-
Člověk a zdraví	11	11.0
Rodinná výchova	3	-
Tělesná výchova	8	-
Člověk a svět práce	4	4.0
Pracovní činnosti	4	-
Doplňující vzdělávací obory	0+9	-
Seminář z jazyka anglického	0+6	-
Světové regiony	0+1	x
Fyzikálně - chemické praktikum	0+1	x
Zdravotní tělesná výchova	0+4	x
Zdravotní tělesná výchova	0+4	x

1. stupeň

Vzdělávací oblasti (obory)	1.	2.	3.	4.	5.	ŠVP	RVP
Jazyk a jazyková komunikace						50+3	47.0
Český jazyk a literatura	9	8	8	8	8	41	38.0
Anglický jazyk	x	x	3	3	3	9	9.0
Grafomotorika	0+1	0+1	x	x	x	0+2	x
Čestina hravě	x	x	0+1	x	x	0+1	x
Matematika a její aplikace						23	22.0
Matematika	4	4	5	5	5	23	-
Informační a kom. technologie						1	1.0
Psaní na počítači	x	x	x	x	1	1	x
Člověk a jeho svět						13	12.0
Prvouka	2	2	2	x	x	6	-
Vlastivěda	x	x	x	2	2	4	x
Přírodověda	x	x	x	1	2	3	x
Umění a kultura						12	12.0
Hudební výchova	1	1	1	1	1	5	-
Výtvarná výchova	1	2	1	2	1	7	-
Člověk a zdraví						10	10.0
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	10.0
Člověk a svět práce						5	5.0
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	-
Doplňující vzdělávací obory						0+1	-
Dramatická výchova	1.0n	0+1	x	x	x	0+1	-
Celkem základní	20	20	23	25	26	114	109.0
Celkem disponibilní	1	2	1	0	0	4	9.0
Celkem v ročníku	21	22	24	25	26	118	118.0

2. stupeň

Vzdělávací oblasti (obory)	6.	7.	8.	9.	ŠVP	RVP
Jazyk a jazyková komunikace					28+2	28.0
Český jazyk a literatura	4	4	4	4	16	16.0
Komunikační dovednosti	0+1	x	0+1	x	0+2	x
Anglický jazyk	3	3	3	3	12	12.0
Matematika a její aplikace					16	16.0
Matematika	4	4	4	4	16	-
Seminář z matematiky	x	x	x	1.0n	0	x
Informační a komunikační technologie					4	1.0

Práce na počítači	x	x	1	1	2	-
Psaní na počítači	1	1	x	x	2	x
Člověk a společnost					10+2	12.0
Výchova k občanství	1	1	1	1	4	-
Dějepis	1+1	2	1+1	2	6+2	-
Člověk a příroda					21+3	22.0
Fyzika	1+1	1+1	1	2	5+2	-
Chemie	x	x	1	2	3	-
Přírodopis	2	1+1	2	2	7+1	-
Zeměpis	2	2	1	1	6	-
Umění a kultura					10	10.0
Hudební výchova	1	1	1	2	5	-
Výtvarná výchova	1	1	1	2	5	-
Člověk a zdraví					11	11.0
Rodinná výchova	1	1	1	x	3	-
Tělesná výchova	2	2	2	2	8	-
Člověk a svět práce					4	4.0
Pracovní činnosti	1	1	1	1	4	-
Doplňující vzdělávací obory					0+9	-
Seminář z jaz. anglického	x	0+2	0+2	0+2	0+6	-
Světové regiony	x	x	1.0n	x	0	x
Fyzikálně - chemické pr.	x	x	0+1	x	0+1	x
Zdravotní tělesná výchova					0+4	x
Zdravotní tělesná výchova	0+1	0+1	0+1	1.0n	0+4	x
Celkem základní	25	25	25	29	104	104.0
Celkem disponibilní	4	5	6	3	18	18.0
Celkem v ročníku	29	30	31	32	122	122.0

n... nepovinný

4.1 Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve vzdělávacím procesu, neboť dobré jazykové vzdělání a jazyková kultura patří k podstatným znakům všeobecné kulturnosti a vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazykové vyučování vybavuje žáka takovými znalostmi a

dovednostmi, které mu umožní správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat a prosazovat výsledky svého poznávání.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje v oborech Český jazyk a literatura, Anglický jazyk a Seminář z jazyka anglického.

Dovednosti získané ve výuce Českého jazyka a literatury jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Osvojení a užívání českého jazyka jako jazyka mateřského v jeho mluvené i písemné podobě otevírá cestu k poznání a pochopení přírodních i společenských skutečností a duchovního bohatství minulosti i dneška. Vytváří se tak předpoklady k úspěšnému dorozumívání s lidmi tím, že učí interpretovat jejich vyjádření a reagovat na ně, učí však také porozumět sám sobě, své roli v různých komunikačních situacích, nalézt vlastní místo mezi vrstevníky i ve společnosti. Vede k formování hodnotové orientace a k citlivému a esteticky účinnému vnímání okolního světa i sebe sama.

V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného i vnímaného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni, analyzovat je a kriticky posuzovat jejich obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat a hodnotit také formální stránku textů a jejich výstavbu.

V jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka a k poznávání a rozlišování jeho dalších forem. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvíjení potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy a jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora i formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život. Verbální i neverbální komunikace se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím Dramatické výchovy, zařazené jako disponibilní předmět ve druhém ročníku.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- chápání jazyka jako svébytného historického jevu, v němž se odráží historický a kulturní vývoj národa, a tedy jako důležitého sjednocujícího činitele národního společenství a jako důležitého a nezbytného nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako potenciálního zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako bohatého mnohotvárného prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů

- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání.

Anglický jazyk umožňuje žákům chápat a objevovat skutečnosti, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Dále žákům umožňuje poznávat životy lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Cílem výuky cizího jazyka je vytváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu, pochopení důležitosti osvojení si cizího jazyka pro osobní život a vybavit žáky nástrojem pro komunikaci v cizojazyčném prostředí v rámci Evropy a světa.

Požadavky na vzdělávání v anglickém jazyce vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka. Žák po absolvování základní školy by měl v Anglickém jazyce dosáhnout úrovně A2.

Úroveň A2: Rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho/jí bezprostředně týkají (např. základní informace o něm/ní a jeho/její rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Dokáže komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Umí jednoduchým způsobem popsat svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho/jejích nejnáléhavějších potřeb.

4.1.1 Český jazyk a literatura

Daný předmět vyučujeme od prvního do devátého ročníku. Výuka probíhá v kmenových třídách, knihovně a v učebně informatiky. Cíle předmětu jsou naplňovány návštěvami knihovny, prací s knihou a vhodnými texty na internetu. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností, tomu je podřízena i výuka gramatiky. Předmět je formálně členěn na tři okruhy – jazykovou výchovu, slohovou a komunikační výchovu a literární výchovu. Předmět směřuje k tomu, aby žáci byli schopni číst s porozuměním, porozumět informacím a pracovat s nimi, vnímat umělecká díla a získávat vztah k literatuře, používat jazyk v podobě mluvené i psané. Naším cílem je cestou rozvoje jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování vést žáky k přesnému a logickému myšlení, prohlubovat jejich obecné intelektové dovednosti. Upřednostňovanou formou realizace předmětu je vyučovací hodina, zařazujeme krátkodobé i dlouhodobé projekty. Jako stěžejní metody volíme ty, které podporují samostatnost a spolupráci dětí, vlastní aktivitu a tvořivost, utřídění informací a hledání jejich souvislostí, vyhodnocování a řešení problémů, formulování a ověřování vlastních názorů.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- rozvíjet u žáků dovednost potřebné k osvojování učiva
- ukázat žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech
- vést žáky k systematickému ukládání a užívání informací
- vést žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování
- seznamovat žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem

Kompetence k řešení problémů

- vést žáky k samostatnému nalézání pravidel, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- vést žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení

Kompetence komunikativní

- vést žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů
- nabízet žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů
- pomocí literárního i gramatického učiva rozšiřovat slovní zásobu
- vést žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění

Kompetence sociální a personální

- vytvářet příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy
- vést žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc

Kompetence občanské

- seznámit žáky s naším slovesným dědictvím a vysvětlovat jim jeho význam
- podporovat v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby

Kompetence pracovní

- vést žáky k dodržování hygienických pravidel při čtení a psaní

- vést žáky k přípravě a udržování jejich pracovního prostoru

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

- **Environmentální výchova**
 - lidské aktivity a problémy životního prostředí
 - vztah člověka k prostředí

- **Mediální výchova**
 - fungování a vliv médií ve společnosti
 - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - tvorba mediálního sdělení

- **Multikulturní výchova**
 - etnický původ
 - kulturní diference
 - lidské vztahy

- **Osobnostní a sociální výchova**
 - komunikace
 - mezilidské vztahy
 - poznávání lidí
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznávání a sebepojetí

- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
 - Evropa a svět nás zajímá

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČJL-3-1-01 *plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti* ČJL-3-1-02 *porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti* ČJL-3-1-03 *respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru*

ČJL-3-1-04 *pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost* ČJL-3-1-05 *v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči* ČJL-3-1-06 *volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích*

ČJL-3-1-07 *na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev*

ČJL-3-1-08 *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*

ČJL-3-1-09 *píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev*

ČJL-3-1-10 *píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení*

ČJL-3-1-11 *seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJL-3-1-01p *čte s porozuměním jednoduché texty*

ČJL-3-1-02p *rozumí pokynům přiměřené složitosti*

ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p *dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání*

ČJL-3-1-08 *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*

ČJL-3-1-09p *píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen*

ČJL-3-1-09p *spojuje písmena a slabiky*

ČJL-3-1-09p *převádí slova z mluvené do psané podoby*

ČJL-3-1-09p *dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost*

ČJL-3-1-10p *opisuje a přepisuje krátké věty*

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas*
- ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává*
- ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení*
- ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta*
- ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamník*

- ČJL-5-1-06 *rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě*
- ČJL-5-1-07 *volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru*
- ČJL-5-1-08 *rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace*
- ČJL-5-1-09 *píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry*
- ČJL-5-1-10 *sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytvoří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti*
- ČJL-5-1-11- *procvičuje různé techniky mluveného projevu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-5-1-05p, ČJL-5-1-10p vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích*
- ČJL-5-1-05p má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování*
- ČJL-5-1-07p v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči*
- ČJL-5-1-09p popíše jednoduché předměty, činnosti a děje*
- ČJL-5-1-09p opisuje a přepisuje jednoduché texty*
- ČJL-5-1-09p píše správně a přehledně jednoduchá sdělení*
- ČJL-5-1-09p píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy*
- ČJL-5-1-09p ovládá hůlkové písmo*
- tvoří otázky a odpovídá na ně*

Učivo

- čtení – praktické čtení (technika čtení, čtení pozorné, plynulé, znalost orientačních prvků v textu);
- věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova)
- naslouchání – praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem); věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami)
- mluvený projev – základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost), vyjadřování závislé na komunikační situaci; komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog na základě

obrazového materiálu; základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování), mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta)

- písemný projev – základní hygienické návyky (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem); technika psaní (úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu); žánry písemného projevu: adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, omluvenka; zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (přihláška, dotazník), vypravování

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky*
- ČJL-3-2-02 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná*
- ČJL-3-2-03 porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost*
- ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru*
- ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves*
- ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy*
- ČJL-3-2-07 rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky*
- ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy*
- ČJL-3-2-01p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky*
- ČJL-3-2-01p tvoří slabiky*
- ČJL-3-2-01p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky*

ČJL-3-2-08p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- ČJL-5-2-01** *porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová*
- ČJL-5-2-02** *rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku*
- ČJL-5-2-03** *určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu*
- ČJL-5-2-04** *rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary*
- ČJL-5-2-05** *vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty*
- ČJL-5-2-06** *odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí*
- ČJL-5-2-07** *užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje*
- ČJL-5-2-08** *píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách*
- ČJL-5-2-09** *zvládá základní příklady syntaktického pravopisu*
- ČJL-5-2-10** *určuje mluvnické kategorie u podstatných jmen a sloves*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-5-2-03p** *pozná podstatná jména a slovesa*
- ČJL-5-2-06p** *održuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího*
- ČJL-5-2-08p** *rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik*
určuje samohlásky a souhlásky
seřadí slova podle abecedy

správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě

správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky

Učivo

- zvuková stránka jazyka – sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)
- slovní zásoba a tvoření slov – slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma; stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)
- tvarosloví – slovní druhy, tvary slov
- skladba – věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice
- pravopis – lexikální, základy morfologického (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých) a syntaktického (shoda přísudku s holým podmětem)

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

*ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty
přiměřené věku*

ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu

*ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních
vyprávění*

*ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých
schopností*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně

ČJL-3-3-02p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací

při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- ČJL-5-3-01 *vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je*
- ČJL-5-3-02 *volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma*
- ČJL-5-3-03 *rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů*
- ČJL-5-3-04 *při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy*
- ČJL-5-3-05 *odpovídá na otázky, které se týkají daného textu, říká svůj názor na věc a navrhuje způsob řešení*
- ČJL-5-3-06 *orientuje se v textu, vyhledává důležité informace*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p *dramatizuje jednoduchý příběh*
- ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p *vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek*
- ČJL-5-3-02p *čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy*
- ČJL-5-3-02p *určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti*
- ČJL-5-3-04p *rozlišuje prózu a verše*
- rozlišuje pohádkové prostředí od reálného*
- ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu*

Učivo

- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání
- tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod

- základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání

2. stupeň

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- ČJL-9-1-01 *odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji*
- ČJL-9-1-02 *rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru*
- ČJL-9-1-03 *rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj*
- ČJL-9-1-04 *dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci*
- ČJL-9-1-05 *odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru*
- ČJL-9-1-06 *v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči*
- ČJL-9-1-07 *zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu*
- ČJL-9-1-08 *využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát*
- ČJL-9-1-09 *uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování*
- ČJL-9-1-10 *využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-9-1-01p, ČJL-9-1-08p *čte plynule s porozuměním; reprodukuje text*

ČJL-9-1-04p, ČJL-9-1-05p *komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk*

ČJL-9-1-09p, ČJL-9-1-10p *píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma*

Učivo

- čtení – praktické (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu), věcné (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací), kritické (analytické, hodnotící), prožitkové
- □ naslouchání – praktické (výchova k empatii, podnět k jednání), věcné (soustředěné, aktivní), kritické (objektivní a subjektivní sdělení, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu, zvukové prostředky souvislého projevu a prostředky mimojazykové), zážitkové
- □ mluvený projev – zásady dorozumívání (komunikační normy, základní mluvené žánry podle komunikační situace), zásady kultivovaného projevu (technika mluveného projevu, prostředky
- nonverbální a paralingvální); komunikační žánry: připravený i nepřipravený projev na základě poznámek nebo bez poznámek, referát, diskuse
- □ písemný projev – na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech; vyjádření postoje ke sdělovanému obsahu, vlastní tvořivé psaní (komunikační žánry: výpisek, žádost, soukromý a úřední dopis, objednávka, teze, strukturovaný životopis, pozvánka, charakteristika, subjektivně zabarvený popis, výklad, úvaha)

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

ČJL-9-2-01 *spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova*

ČJL-9-2-02 *rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh*

ČJL-9-2-03 *samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami*

ČJL-9-2-04 *správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci*

ČJL-9-2-05 *využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace*

- ČJL-9-2-06 *rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí*
- ČJL-9-2-07 *v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slootovorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*
- ČJL-9-2-08 *rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-9-2-03p *orientuje se v Pravidlech českého pravopisu*
- ČJL-9-2-04p *pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa*
- ČJL-9-2-04p, ČJL-9-2-05p *rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk*
- ČJL-9-2-06p *rozezná větu jednoduchou od souvětí*
- ČJL-9-2-07p *správně píše slova s předponami a předložkami*
- ČJL-9-2-07p *ovládá pravopis vyjmenovaných slov*
- ČJL-9-2-07p *zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem*

Učivo

- zvuková podoba jazyka – zásady spisovné výslovnosti, modulace souvislé řeči (přízvuk slovní a větný), intonace, členění souvislé řeči (pauzy, frázování)**
- slovní zásoba a tvoření slov – slovní zásoba a její jednotky, slohové rozvrstvení slovní zásoby, význam slova, homonyma, synonyma, obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov**
- tvarosloví – slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov**
- skladba – výpověď a věta, stavba věty, pořádek slov ve větě, rozvíjející větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu**
- pravopis – lexikální, morfologický, syntaktický**
- obecné poučení o jazyce – čeština (jazyk národní, jazyk mateřský), skupiny jazyků (slovanské – především slovenština – a jiné, jazyky menšinové), rozvrstvení národního jazyka (spisovné a nespisovné útvary a prostředky), jazyk a komunikace (jazyková norma a m odifikace, kultura jazyka a řeči, původ a základy vývoje češtiny, jazykové příručky)**

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- ČJL-9-3-01 *uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla*
- ČJL-9-3-02 *rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora*
- ČJL-9-3-03 *formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo*
- ČJL-9-3-04 *tvorí vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie*
- ČJL-9-3-05 *rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty*
- ČJL-9-3-06 *rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele*
- ČJL-9-3-07 *uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře*
- ČJL-9-3-08 *porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování*
- ČJL-9-3-09 *vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-9-3-01p *orientuje se v literárním textu, nachází jeho hlavní myšlenku*
- ČJL-9-3-03p *ústně formuluje dojmy z četby, divadelního nebo filmového představení*
- ČJL-9-3-06p *rozezná základní literární druhy a žánry*
- ČJL-9-3-09p *dokáže vyhledat potřebné informace v oblasti literatury*
- *má pozitivní vztah k literatuře*

Učivo

- tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům
- způsoby interpretace literárních a jiných děl
- základy literární teorie a historie – struktura literárního díla (námět a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná

(populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry)

- literární druhy a žánry – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času – hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé

4.1.2 Komunikační dovednosti

Daný předmět vyučujeme v 6. a 8. ročníku. Výuka probíhá v kmenové třídě, knihovně a v učebně informatiky. Při výuce klademe důraz předně na rozvoj komunikačních schopností, tvůrčí činnost, spolupráci a umění učit se. Předmět směřuje k tomu, aby žáci byli schopni číst s porozuměním, dále porozumět informacím a pracovat s nimi, vnímat umělecká díla a získávat vztah k umění, používat jazyk v podobě mluvené i psané. Jazykové vzdělávání pojmáme jako cestu k rozvoji přesného a logického myšlení. Jazyk chápeme především jako prostředek pro sdělování myšlenek a pocitů. Je bezprostředně spojen s myšlením, je jedním z prostředků myšlení. V předmětu se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části obsahů průřezových témat: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Jako stěžejní metody volíme ty, které podporují samostatnost a spolupráci dětí, vlastní aktivitu a tvořivost, utřídění informací a hledání jejich souvislostí, vyhodnocování a řešení problémů, formulování a ověřování vlastních názorů.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- rozvíjet u žáků dovednosti potřebné k osvojení učiva

- ukázat žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech
- vést žáky k systematickému ukládání a užívání informací
- vést žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování
- seznamovat žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem

Kompetence k řešení problémů

- vést žáky k samostatnému nalézání pravidel, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- vést žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení

Kompetence komunikativní

- vést žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů
- nabízet žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů
- pomocí literárního i gramatického učiva rozšiřovat slovní zásobu žáků
- vést žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění

Kompetence sociální a personální

- vytvářet příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy

- vést žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc

Kompetence občanské

- seznámit žáky s naším slovesným dědictvím a vysvětlovat jim jeho význam

- podporovat v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby

Kompetence pracovní

- vést žáky k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní

- vést žáky k přípravě a udržování jejich učebního prostoru

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující PT:

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

- Kritické čtení

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA:

- Lidské vztahy

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA:

- Komunikace
- Poznávání lidí

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA:

- Občanská společnost a škola

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH:

- Jsme Evropané

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

GYMNASTIKA MLUVIDEL

Očekávané výstupy

žák

KD-9-1-01 využívá jednoduchá říkadla k nácviku správné výslovnosti

KD-9-1-02 pečlivě vyslovuje, opravuje nesprávnou výslovnost

KD-9-1-03 v mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči

KD-9-1-04 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru

Učivo

ROZVÍJENÍ SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ

Očekávané výstupy

žák

KD-9-2-01 soustředěně poslouchá sdělení a chápe jeho věcný obsah

KD-9-2-02 rozumí přiměřeně složitému sdělení, zapamatuje si jeho smysl a podstatná fakta reprodukuje

KD- 9-2-03 dovede se vhodně ptát

KD-9-2-04 rozpozná jednoduché případy manipulativní komunikace zvláště v reklamě

Učivo

ROZVÍJENÍ SLOVNÍ ZÁSOBY

Očekávané výstupy

žák

KD-9-3-01 porovnává významy slov, zvláště slova opačného a podobného významu

KD-9-3-02 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace

KD-9-3-03 vypráví vlastní zážitek s dodržáním dějové posloupnosti

Učivo

ZDOKONALOVÁNÍ TECHNIKY ČTENÍ

Očekávané výstupy

žák

KD-9-4-01 vyjádří své pocity a názory o přečteném textu

KD-9-4-02 volně reprodukuje text

KD-9-4-03 využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu samostatně připraví a s oporou o text přednese referát

Učivo

PSACÍ PROJEV

Očekávané výstupy

žák

KD-9-5-01 po napsání hlasitě, s pečlivou artikulací opakuje text, dodržuje délku samohlásek a interpunkci

KD-9-5-02 zdůvodňuje pravopisné jevy

Učivo

DRAMATIZACE

Očekávané výstupy

žák

KD-9-6-01 v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči

KD-9-6-02 uplatňuje kultivovaný mluvený a pohybový projev, dodržuje zásady hlasové hygieny a správného držení těla

*KD-9-6-03 propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření
rozvíjí a opakuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině)*

4.1.3 Anglický jazyk

Výuka anglického jazyka ve škole je v současné době nezbytná vzhledem ke vzrůstajícím nárokům na znalost tohoto jazyka při dalším uplatnění v životě a na trhu práce. Na naší škole se vyučuje anglický jazyk od 3. - 9. ročníku.

Časová dotace:

3. – 9. ročník – 3 hod

Cíle výuky:

- získání zájmu o cizí jazyk a vytvoření pozitivního vztahu k tomuto předmětu - osvojení si jazykových znalostí a dovedností
- aktivní využití komunikace v cizím jazyce
- získání schopnosti číst v daném jazyce s porozuměním

- porozumět ústnímu sdělení na úrovni osvojených znalostí
- poznání kultury zemí jazykové oblasti
- vyhledávání nejdůležitějších informací o dané oblasti a jazyce a další práce s nimi - pochopení významu znalosti cizích jazyků pro osobní život
- formování tolerance a respektu k odlišným kulturním hodnotám jiných národů

Výuka jazykových znalostí a dovedností se odvíjí od Společného evropského referenčního rámce zpracovaného Radou Evropy a snahou naší školy je vybavit žáky dovednostmi na úrovni A2 podle tohoto celoevropského projektu. Tato úroveň jim pak umožňuje plynulý přestup na střední vzdělávání každého typu.

Předmět probíhá v těsné návaznosti a propojenosti na ostatní školní předměty, zejména český jazyk, zeměpis, dějepis, hudební a výtvarná výchova i matematika.

Součástí výuky jsou projektové práce jednotlivců, skupinové i třídní, krátkodobé i dlouhodobé s výstupy v rámci celé školy. Vše s využitím multimediálních prostředků a ICT. Tyto aktivity umožňují diferenciaci náročnosti vzhledem k individuálním možnostem žáků.

Nadaní žáci mají možnost dalšího prohloubení znalostí a dovedností, prostřednictvím doplňkové práce s časopisy, výukovými programy, ve školních projektových pracích apod.

Do předmětu jsou zařazena tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- pochopit důležitost schopnosti komunikovat anglicky pro další studium i praktický život - propojovat probraná témata a jazykové jevy
 - samostatně vyhledávat nástroje k odstraňování problémů při komunikaci v angličtině
- #### Kompetence k řešení problémů

- řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí
- nebát se mluvit anglicky s cizím člověkem
- naučit se opsat obsah myšlenky, chybí-li slovní zásoba

Kompetence komunikativní

- porozumět jednoduchému sdělení v anglickém jazyce
- umět zformulovat jednoduché myšlenky anglicky
- rozumět promluvě i přiměřenému textu v anglickém jazyce
- využívat dovednosti osvojené v anglickém jazyce k navázání kontaktu či vztahu

Kompetence sociální a personální

- v jednoduchých situacích vyžádat a poskytnout pomoc, radu
- dodržovat v anglicky mluvícím prostředí zásady slušného chování
- spolupracovat v anglicky hovořící skupině na jednoduchém úkolu

Kompetence občanské

- získat představu o zvycích v anglicky mluvících zemích a porovnávat je se zvyky našimi

Kompetence pracovní

- pracovat s online slovníkem
- využívat anglického jazyka k získávání informací z různých oblastí

1. stupeň

Ve 3. ročníku je hlavním cílem motivace dětí k dalšímu učení nového jazyka. Proto žáci prochází tzv. audio orálním kurzem. Ten se zaměřuje výhradně na mluvenou stránku jazyka, výuka probíhá formou hry, učení písniček, říkanek, dramatických scének navozujících běžné komunikační situace, s využitím obrazových materiálů a pracovních listů. Při výuce děti nejsou zatíženy nároky na psaný a čtený projev, což umožňuje větší úspěchy a motivaci pro další práci i dětem se specifickými výukovými zvláštnostmi (dyslexie, dysgrafie, ADD, ADHD apod.)

Od 4. ročníku začíná návazná práce s podporou knihy. Vzhledem k již nabytým znalostem tento krok nečiní dětem takové potíže. Dále přetrvává zaměření na praktické využití jazykových znalostí.

Ve 3. a 4. ročníku probíhá výuka podle učebnic Angličtina pro 3. a 4. ročník (M. Zahálková).

2. stupeň

Výuka anglického jazyka plynule navazuje na výuku na 1. stupni ve všech komunikačních složkách. Důraz je kladen na vyváženost schopností a dovedností ve všech oblastech komunikace (psaný projev, mluvený projev, poslech a porozumění, znalost gramatiky), což odpovídá současným trendům evropského vzdělávání v cizích jazycích. Děti získávají a postupně vyplňují své vlastní jazykové portfolio jako záznam o dosažených výsledcích, zkušenostech a procesu učení se cizímu jazyku. U dětí se speciálními výukovými zvláštnostmi je nadále uplatňován přístup eliminující jejich znevýhodnění. Výuka probíhá za podpory učebnic New Project 1 - 3 (T. Hutchinson).

Od 7. ročníku je předmět Anglický jazyk navíc posílen o předmět Seminář z jazyka anglického, a to za účelem upevnění a prohloubení znalostí žáků. Ti mají možnost uplatnit získané dovednosti a dále je rozšířit např. prostřednictvím dramatizace, rolových her nebo s využitím ICT.

Individuální péče u žáků s vadami řeči:

- snížené nároky na výslovnostní stránku projevu
- prohlouben nácvik správné výslovnosti
- důraz kladen na projev psaný
- omezena recitace a individuální ústní projev před tabulí
- slovní zásoba přizpůsobena mluvním možnostem žáka
- výuka zaměřena na praktické využití znalostí daného žáka

Individuální péče u žáků se zrakovým postižením:

- slabozrací žáci mají k dispozici potřebnou tyflopeditickou techniku případně zvětšený tisk, nevidomí žáci mají k dispozici učebnice v Braillově písmu
- k využití je učebna vybavená softwarem i hardwarem pro zrakově postižené (programy pro hlasový výstup, zvětšování textu, braillový řádek aj.)
- metody výuky jsou voleny s ohledem na zrakové možnosti žáků

Individuální péče u žáků s VPU:

- snížené nároky na psaný projev
- větší tolerance chyb ve spellingu
- častěji volené metody a formy práce zaměřené na procvičování slovní zásoby v čtené i psané podobě
- upřednostňován ústní projev
- omezení rozsahu psaného textu
- volný překlad
- výuka zaměřena na praktické využití znalostí daného žáka

Individuální péče u žáků s kombinovanými vadami:

- důraz kladen na rozvoj té složky projevu, která je méně postižená - rozsah učiva je omezen na rámec zvladatelnosti žáka
- vybrána vhodná slovní zásoba i gramatické jevy s ohledem na obtíže i pozdější možné využití jazyka

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

- Kreativita
- Mezilidské vztahy
- Komunikace
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Evropa a svět nás zajímá
- Objevujeme Evropu a svět

Multikulturní výchova

- Lidské vztahy
- Multikulturalita

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

žák

- CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně*
- CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal*
- CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici*

- vizuální oporu*
- CJ-3-1-04** *rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- CJ-3-1-05** *přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení*
- CJ-3-1-06** *píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

CJ-3-1-01p *je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka*

Očekávané výstupy – 2. období

POSLECH S POROZUMĚNÍM

žák

- CJ-5-1-01** *rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností*
- CJ-5-1-02** *rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*
- CJ-5-1-03** *rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

CJ-5-1-01p *rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností*

CJ-5-1-02p *rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování*

MLUVENÍ

žák

- CJ-5-2-01** *se zapojí do jednoduchých rozhovorů*
- CJ-5-2-02** *sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- CJ-5-2-03** *odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje

CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk

CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

žák

CJ-5-3-01 vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům

CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ

žák

CJ-5-4-01 napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života

CJ-5-4-02 vyplní osobní údaje do formuláře

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- *je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka*

Učivo

- zvuková a grafická podoba jazyka – u žáků upřednostnění zvukové podoby jazyka před grafickou
- slovní zásoba – základní slovní zásoba v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů
- tematické okruhy – rodina, škola, volný čas, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, dopravní prostředky, dny v týdnu, zvířata
- mluvnice – základní gramatické struktury a typy vět, jsou-li součástí pamětně osvojeného repertoáru (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

2. stupeň

Očekávané výstupy

POSLECH S POROZUMĚNÍM

žák

CJ-9-1-01 rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně

CJ-9-1-02 rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat

**Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák**

CJ-9-1-01p *rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech, které se týkají osvojených tematických okruhů*

CJ-9-1-02p *rozumí jednoduchým otázkám, které se týkají jeho osoby*

MLUVENÍ

žák

CJ-9-2-01 *zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích*

CJ-9-2-02 *mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojených tématech*

CJ-9-2-03 *vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života*

**Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák**

CJ-9-2-01p *odpoví na jednoduché otázky, které se týkají jeho osoby*

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

žák

CJ-9-3-01 *vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech*

CJ-9-3-02 *rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace*

**Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák**

CJ-9-3-01p *rozumí slovům a jednoduchým větám, které se týkají osvojených tematických okruhů (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)*

PSANÍ

žák

CJ-9-4-01 *vyplní základní údaje o sobě ve formuláři*

CJ-9-4-02 *napiše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat*

CJ-9-4-03 *reaguje na jednoduché písemné sdělení*

**Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák**

CJ-9-4-03p *reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby*

Učivo

- zvuková a grafická podoba jazyka – seznámení se se zvukovou a grafickou podobou jazyka s ohledem na individuální zvláštnosti žáků
- slovní zásoba – rozvíjení slovní zásoby vztahující se k probíraným tematickým okruhům a komunikačním situacím; práce s online slovníkem
- tematické okruhy – rodina, bydlení, škola, volný čas, kultura, sport, zdraví a nemoci, jídlo, počasí, příroda a město, nakupování, oblečení, volba povolání, cestování, realie Velké Británie a USA
- mluvnice – rozvíjení používání gramatických jevů k realizaci komunikačního záměru žáka (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

4.1.4 Seminář z jazyka anglického

Vzhledem ke specifickým žáků naší školy a množstvím žáků s vadami řeči bylo rozhodnuto o nahrazení dalšího cizího jazyka předmětem Seminář z jazyka anglického, díky kterému mohou žáci se speciálně vzdělávacími potřebami si upevňovat a rozšiřovat znalosti získané v předmětu Anglický jazyk interaktivní a zábavnou formou.

Seminář z jazyka anglického se skládá ze tří částí: Dramatizace v jazyce anglickém, Multimediální aplikace a Práce s jazykovým portfoliem. V oblasti Dramatizace v jazyce anglickém je žák seznámen s pravidly mezilidské komunikace, učí se kultivovanému projevu a nacvičuje a obměňuje herní situace použitelné v praktickém životě. V oblasti Multimediální aplikace se žák učí získávat informace z médií, zpracovávat vlastní dokumenty a využívat dostupné ICT. V Práci s jazykovým portfoliem si žák vede a rozšiřuje své jazykové portfolio o své projekty, novou slovní zásobu a monology nebo dialogy týkající se probíraných témat.

Časová dotace:

7. ročník - Dramatizace v jazyce anglickém - 2 hod

8. ročník - Multimediální aplikace – 1 hod

Práce s jazykovým portfoliem – 1 hod

9. ročník - Multimediální aplikace – 1 hod

Práce s jazykovým portfoliem – 1 hod

Ve vyučovacím předmětu Seminář z jazyka anglického využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- pochopit důležitost schopnosti komunikovat anglicky pro další studium i praktický život - propojovat probraná témata a jazykové jevy
- samostatně vyhledávat nástroje k odstraňování problémů při komunikaci v angličtině

Kompetence k řešení problémů

- řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí
- nebát se mluvit anglicky s cizím člověkem (nácvik pomocí scének a rolových her)
- naučit se opsat obsah myšlenky, chybí-li slovní zásoba

Kompetence komunikativní

- porozumět jednoduchému sdělení v anglickém jazyce
- umět zformulovat jednoduché myšlenky anglicky
- rozumět promluvě i přiměřenému textu v anglickém jazyce
- využívat dovednosti osvojené v anglickém jazyce k navázání kontaktu či vztahu

Kompetence sociální a personální

- v jednoduchých situacích vyžádat a poskytnout pomoc, radu
- dodržovat v anglicky mluvícím prostředí zásady slušného chování

- spolupracovat v anglicky hovořící skupině na jednoduchém úkolu

Kompetence občanské

- získat představu o zvycích v anglicky mluvících zemích a porovnávat je se zvyky našimi

Kompetence pracovní

- pracovat s online slovníkem

- využívat anglického jazyka k získávání informací z různých oblastí

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Kreativita**
- **Komunikace**
- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**

Multikulturní výchova

- **Multikulturalita**

Mediální výchova

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení**
- **Stavba mediálních sdělení**
- **Fungování a vliv médií ve společnosti**

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

DRAMATIZACE V JAZYCE ANGLICKÉM

Žák

SEJA-9-1-01 je seznámen s pravidly mezilidské komunikace a základy hlasové hygieny

SEJA -9-1-02 opakuje a obměňuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině)

SEJA -9-1-03 přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SEJA-9-1-01p je seznámen se základními pravidly mezilidské komunikace

SEJA -9-1-02p napodobí jednoduchou herní situaci (s ohledem na individuální zvláštnosti žáka)

Učivo

- verbální a neverbální komunikace, kultivovaný mluvený a pohybový projev
- jednoduché scénky a dramatizace týkající se probraných tematických okruhů

MULTIMEDIÁLNÍ APLIKACE

Žák

SEJA -9-2-01 chápe význam médií jako zdroje informací a rozeznává manipulativní chování v oblasti komunikace

SEJA -9-2-02 využívá média k získávání informací, zpracovává vlastní dokumenty, využívá dostupných ICT a učí se s nimi zacházet

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SEJA -9-2-01p chápe význam médií jako zdroje informací, rozlišuje realitu od fikce

SEJA -9-2-02p využívá média k získávání informací

Učivo

- využití softwaru pro individuální rozvoj jazyka, rozvoj ICT dovedností
- tvorba mediálního sdělení, vlastní prezentace a projekty týkající se probraných tematických okruhů

PRÁCE S JAZYKOVÝM PORTFOLIEM

Žák

SEJA -9-3-01 učí se tvořit individuální, skupinové a třídní projekty, které se týkají osvojených tematických okruhů, zapojuje se do skupinové práce

SEJA -9-3-02 je schopen vést jednoduchý monolog nebo dialog po přípravě na osvojená témata

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SEJA -9-3-01p tvoří jednoduché projekty na probíraná témata (s vizuální oporou)

SEJA -9-3-02p je seznámen se základní slovní zásobou a jednoduchými frázemi, které se týkají

osvojených tematických okruhů

Učivo

- tvorba individuálních, skupinových a třídních projektů, které se týkají osvojených tematických okruhů
- monology a dialogy, které se týkají osvojených tematických okruhů
- tematické okruhy: orientace ve městě, v restauraci, nakupování, v kině, u lékaře, cestování, volný čas, záliby

4.1.5 Grafomotorika

Výuka je doplněním časové dotace hodin českého jazyka. Grafomotorika podporuje rozvoj pohybových schopností, zdokonalování hrubé a jemné motoriky a rozvíjení schopnosti koordinovat pohyb ruky a vnímání oka. Náplní tohoto disponibilního předmětu je systém průpravných grafomotorických cviků, při kterých se zpřesňuje jemná pohybová koordinace ruky a posiluje jemné svalstvo prstů. Zdokonalování grafomotorických dovedností je vedeno od tzv. velkých pohybů k malým.

Předmět je vyučován v 1. - 2. ročníku s časovou dotací 1 hodina týdně.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

KOMPETENCE K UČENÍ

- vybírat a využívat pro efektivní učení vhodné způsoby a metody
- projevovat ochotu věnovat se dalšímu učení

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- volit vhodné způsoby řešení problémů
- nenechat se odradit nezdarem a vytrvale hledat konečné řešení problému

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- rozumět různým typům obrazových záznamů, jednoduchých textů, běžně užívaných gest, zvuků
- tvořivě se snažit je využívat ke svému rozvoji
- snažit se vyjadřovat výstižně

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- účinně spolupracovat ve skupině
- podílet se na vytváření příjemné atmosféry v týmu
- na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívat k upevňování dobrých mezilidských vztahů
- v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat
- snažit se chápat potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu

KOMPETENCE OBČANSKÉ

- respektovat přesvědčení druhých lidí
- odmítat útlak a hrubé zacházení
- uvědomovat si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí
- projevovat pozitivní postoj k umění a kultuře

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- využívat své předchozí zkušenosti v zájmu vlastního rozvoje, plnit zadané úkoly
- dodržovat vymezená pravidla
- adaptovat se na změněné nebo nové pracovní podmínky

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Osobnostní a sociální výchova

- rozvoj schopností poznávání
- řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- sebepoznání a sebepojetí
- seberegulace a sebeorganizace
- psychohygiena
- kreativita
- mezilidské vztahy
- komunikace
- kooperace a kompetice

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*
- *rozvíjí schopnosti psát od kreslení jednoduchých čar až po použití elementů písmen*
- *má uvolněnou ruku připravenou k psaní písmen a slovních spojení*
- *provádí kontrolu vlastního písemného projevu*
- *se snaží o úhlednost svého písemného projevu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Žák

- *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*
- *rozvíjí schopnosti psát od kreslení jednoduchých čar až po použití elementů písmen*
- *má uvolněnou ruku připravenou k psaní písmen a slovních spojení*
- *provádí kontrolu vlastního písemného projevu*
- *se snaží o úhlednost svého písemného projevu*

Učivo

- **činnosti vedoucí k rozvoji jemné motoriky (dokreslování, kreslení, stříhání, lepení, navlékání, manipulace s drobným materiálem, uzlík, jednoduché vyšívání,...)**

- cviky k uvolnění ramenního kloubu
 - cviky k uvolnění ruky, zápěstí, záprstí
 - nácvik lehkého posunu ruky
 - základní návyky při psaní s použitím různých psacích prostředků a na různý formát
 - příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic
- vlnovky, ležatá osmička
 - horní a dolní oblouk,
 - spojování bodů rovnými čarami, vodorovné a svislé čáry
 - šikmé čáry, šikmé prohnuté čáry, šikmá čára shora dolů, šikmá čára mírně prohnutá zdola nahoru
 - horní klička, dolní klička
 - horní a dolní zátrh

Učivo

- zvuková stránka jazyka – sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)
- slovní zásoba a tvoření slov – slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma; stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)
- tvarosloví – slovní druhy, tvary slov
- pravopis – tvrdé a měkké souhlásky, vyjmenovaná a příbuzná slova, velká písmena na začátku věty
- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání
- tvořivé činnosti s textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného literárním nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod

základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; rým

4.1.6 Čeština hravě

Výuka je doplněním časové dotace hodin českého jazyka ve 3. ročníku. Zaměří se na osvojení si, rozšíření a doplnění jazykového a literárního učiva 3. ročníku – bez výrazné hranice mezi učivem jazykovým, literárním a komunikačním. Pro žáky s narušenou komunikační schopností je důležité procvičit a osvojit si učivo českého jazyka ve 3. ročníku. Prostřednictvím jazykové a literární výchovy získává žák schopnost vyjadřovat své myšlenky, vžívat se do myšlení a citění jiných. Učivo vede žáky k rozvíjení slovní zásoby, řečových schopností a komunikačních dovedností, k vnímání a chápání obsahů různých jazykových sdělení. Důraz je třeba klást na tvořivou práci žáků. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají izolovaně, ale navzájem se prolínají.

Časový rozsah: 1 hodina týdně

Věková skupina: 3. ročník

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- projevovat ochotu k dalšímu učení
- seznámit se s vhodnými metodami a strategiemi učení a pomocnými technikami
- pracovat s učebnicemi, učebními materiály a učebními pomůckami
- uplatňovat různé způsoby práce s textem

Kompetence k řešení problémů

- vytrvale hledat řešení problémů
- volit vhodné způsoby řešení problémů

Kompetence komunikativní

- rozšiřovat si slovní zásobu
- snažit se vyjadřovat se výstižně
- rozumět ústnímu a písemnému sdělení a reagovat na ně podle svých možností
- komunikovat s druhými lidmi přiměřeně svým schopnostem
- využívat pro komunikaci běžné informační a komunikační prostředky
-

Kompetence sociální a personální

- účinně a efektivně pracovat ve skupině
- učit se respektovat názory druhých

Kompetence občanské

- projevovat pozitivní postoj k umění a k literatuře

Kompetence pracovní

- plnit zadané úkoly, dodržovat dohodnutá pravidla
- v zájmu dalšího rozvoje využívat své předchozí zkušenosti
- adaptovat se na změněné nebo nové pracovní podmínky

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopností poznávání
- Komunikace
- Psychohygienu
- Poznávání lidí
- Mezilidské vztahy
- Kooperace a kompetice
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

Výchova demokratického občana

- Občanská společnost a škola

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Evropa a svět nás zajímá

Multikulturní výchova

- Lidské vztahy
- Kulturní diference
- Etnický původ

Enviromentální výchova

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka k prostředí

Mediální výchova

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Fungování a vliv medií ve společnosti
- Tvorba mediálního sdělení

Očekávané výstupy

Žák

ČJL-3-4-01 čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti

ČJL-3-4-02 domýšlí, dramatizuje a vypráví pohádky, příběhy

ČJL-3-4-03 vyjadřuje své postoje k přečtenému, používá četbu přiměřených textů jako zdroj informací

ČJL-3-4-04 vypráví příběh podle obrázkové osnovy

ČJL-3-4-05 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky

ČJL-3-4-06 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná

ČJ-3-4-07 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru

ČJL–3–4 - 08 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a slov

ČJL–3–4–09 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Žák

ČJL–3–4–01p čte jednoduché texty

ČJL–3–4–02p, ČJL–3–4–03p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací, při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost

ČJL–3–4–04p vypráví jednoduchý příběh podle obrázkové osnovy

ČJL–3–4–05p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy

ČJL–3–4–05p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky, tvoří slabiky

ČJL–3–4–05p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky

ČJL–3–4–09p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

Učivo

- zvuková stránka jazyka – sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)
- slovní zásoba a tvoření slov – slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma; stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)
- tvarosloví – slovní druhy, tvary slov
- pravopis – tvrdé a měkké souhlásky, vyjmenovaná a příbuzná slova, velká písmena na začátku věty
- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání
- tvořivé činnosti s textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného literárním nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod
- základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; rým

4.2 Matematika a její aplikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace je v základním vzdělávání založena především na aktivních činnostech, které jsou typické pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných situacích. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v

praktickém životě, a umožňuje tak získávat matematickou gramotnost. Pro tuto svoji nezastupitelnou roli prolíná celým základním vzděláváním a vytváří předpoklady pro další úspěšné studium.

Vzdělávání klade důraz na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Žáci si postupně osvojují některé pojmy, algoritmy, terminologii, symboliku a způsoby jejich užití.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace je rozdělen na čtyři tematické okruhy. V tematickém okruhu Čísla a početní operace na prvním stupni, na který na druhém stupni navazuje a dále ho prohlubuje tematický okruh Číslo a proměnná, si žáci osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací). Učí se získávat číselné údaje měření, odhadováním, výpočtem a zaokrouhlováním. Seznamují se s pojmem proměnná a s její rolí při matematizaci reálných situací.

V tematickém okruhu Závislosti, vztahy a práce s daty žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, které jsou projevem běžných jevů reálného světa, a seznamují se s jejich reprezentacemi. Uvědomují si změny a závislosti známých jevů, docházejí k pochopení, že změnou může být růst i pokles a že změna může mít také nulovou hodnotu. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů, v jednoduchých případech je konstruují a vyjadřují matematickým předpisem nebo je podle možností modelují s využitím vhodného počítačového softwaru nebo grafických kalkulátorů. Zkoumání těchto závislostí směřuje k pochopení pojmu funkce.

V tematickém okruhu Geometrie v rovině a v prostoru žáci určují a znázorňují geometrické útvary a geometricky modelují reálné situace, hledají podobnosti a odlišnosti útvarů, které se vyskytují všude kolem nás, uvědomují si vzájemné polohy objektů v rovině (resp. v prostoru), učí se porovnávat, odhadovat, měřit délku, velikost úhlu, obvod a obsah (resp. povrch a objem), zdokonalovat svůj grafický projev. Zkoumání tvaru a prostoru vede žáky k řešení polohových a metrických úloh a problémů, které vycházejí z běžných životních situací.

Důležitou součástí matematického vzdělávání jsou Nestandardní aplikační úlohy a problémy, jejichž řešení může být do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky, ale při němž je nutné uplatnit logické myšlení. Tyto úlohy by měly prolínat všemi tematickými okruhy v průběhu celého základního vzdělávání. Žáci se učí řešit problémové situace a úlohy z běžného života, pochopit a analyzovat problém, utřídit údaje a podmínky, provádět situační náčrty, řešit optimalizační úlohy. Řešení logických úloh, jejichž obtížnost je závislá na míře rozumové vyspělosti žáků, posiluje vědomí žáka ve vlastní schopnosti logického uvažování a může podchytit i ty žáky, kteří jsou v matematice méně úspěšní.

Žáci se učí využívat prostředky výpočetní techniky (především kalkulátory, vhodný počítačový software, určité typy výukových programů) a používat některé další pomůcky, což umožňuje přístup k matematice i žákům, kteří mají nedostatky v numerickém počítání a v rýsovacích technikách. Zdokonalují se rovněž v samostatné a kritické práci se zdroji informací.

Zvýšená pozornost je věnována propojení matematiky a finanční gramotnosti, využití matematických úkonů pro praktickou dovednost správného a odpovědného nakládání s financemi.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech – odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností, orientace
- rozvíjení paměti žáků prostřednictvím numerických výpočtů a osvojování si nezbytných matematických vzorců a algoritmů
- rozvíjení kombinatorického a logického myšlení, ke kritickému usuzování a srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů

- rozvíjení abstraktního a exaktního myšlení osvojováním si a využíváním základních matematických pojmů a vztahů, k poznávání jejich charakteristických vlastností a na základě těchto vlastností k určování a zařazování pojmů
- vytváření zásoby matematických nástrojů (početních operací, algoritmů, metod řešení úloh) a k efektivnímu využívání osvojeného matematického aparátu
- vnímání složitosti reálného světa a jeho porozumění; k rozvíjení zkušenosti s matematickým modelováním (matematizací reálných situací), k vyhodnocování matematického modelu a hranic jeho použití; k poznání, že realita je složitější než její matematický model, že daný model může být vhodný pro různorodé situace a jedna situace může být vyjádřena různými modely
- provádění rozboru problému a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu k vyřešení problému a vyhodnocování správnosti výsledku vzhledem k podmínkám úlohy nebo problému
- přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu
- rozvíjení spolupráce při řešení problémových a aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života a následně k využití získaného řešení v praxi; k poznávání možností matematiky a skutečnosti, že k výsledku lze dospět různými způsoby
- rozvíjení důvěry ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k soustavné sebekontrolě při každém kroku postupu řešení, k rozvíjení systematickosti, vytrvalosti a přesnosti, k vytváření dovednosti vyslovovat hypotézy na základě zkušenosti nebo pokusu a k jejich ověřování nebo vyvracení pomocí protipříkladů

4.2.1 Matematika

Předmět Matematika je vyučován od 1. do 9. ročníku. Výuka probíhá v kmenových třídách, občas jsou využívány počítačové programy v učebně informatiky. Předmět je členěn na práci s číslem a početní operace, práci s číslem a proměnnou, dále geometrii v rovině a v prostoru, vztahy a práci s daty, řešení problémových úloh. V hodinách se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části vzdělávacích obsahů průřezových témat: Osobnostní a sociální výchova a Výchova demokratického občana.

Celá výuka je přizpůsobena individuálním schopnostem a potřebám žáků. Každému z nich je věnována individuální či speciální péče na každém stupni výuky. U nevidomých žáků je kladen důraz na praktickou matematiku (mince, bankovky, obchod, skládání a rozeznávání rovinných či prostorových útvarů apod.). Nevidomý nerýsuje, ale skládá. Složitější útvary či situace rozeznává, či s pomocí učitele modeluje. U žáků s vadami řeči je dán časový prostor na pochopení slovních úloh a jejich rozbor. Méně nadaní žáci nebo žáci s dyskalkulií absolvují výuku podle individuálních plánů, které jsou sestaveny podle jejich schopností a tempa. Velká péče je věnována také žákům talentovaným (nadstandardní úlohy, Scio a jiné testy, soutěže Matematický klokan, Pythagoriáda apod.). I když je práce se všemi skupinami žáků náročná, daří se připravit všechny žáky tak, aby matematické znalosti a dovednosti zvládli s ohledem na své dispozice v maximální míře.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

KOMPETENCE K UČENÍ

- vést žáky k efektivnímu učení, k výběru vhodných metod vzhledem k jejich potenciálu a

- možnostem
- motivovat žáky k chuti získávat nové znalosti a dovednosti a využívat je v praktickém životě
- vytvářet u žáků zásoby matematických nástrojů, které využívá efektivně při řešení úkolů vycházejících z reálného života

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- vést žáky ke správnému vyjadřování myšlenek, postupů a názorů v logickém sledu
- klást důraz na přečtení a správné pochopení slovních úloh (hlavně u žáků s vadami řeči)
- učit žáky porozumět a orientovat se v grafech, tabulkách a diagramech
- vést žáky k přesnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně matematické symboliky

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

- motivovat žáky k řešení problémových úloh
- vést žáky k tomu, aby uměli známé a osvědčené postupy řešení aplikovat v nových a netradičních úlohách
- vytvářet problémové úlohy pro všechny skupiny žáků
- oceňovat každý způsob řešení, více cest, které vedou k cíli
- využívat testové úlohy, matematické soutěže apod.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- vést žáky ke spolupráci ve skupině i schopnosti obhájit své řešení
- snažit se, aby žák pod vedením pedagoga získával nové znalosti a dovednosti tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

KOMPETENCE OBČANSKÁ

- vést žáky k respektu k druhým bez ohledu na jejich zdravotní postižení či míru talentu v matematice
- snažit se žáky naučit toleranci a pomoci slabším spolužákům při maximálním vlastním vytížení

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- učit žáky dodržovat vymezená pravidla, plnit povinnosti a závazky
- vést žáky k zvládnutí práce v kolektivu a toleranci k názorům a schopnostem druhých

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova:

- rozvoj schopností poznávání

Výchova demokratického občana:

- občan, občanská společnost a stát

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Očekávané výstupy – 1. období

žák

M-3-1-01 používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků

- M-3-1-02 čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti
- M-3-1-03 užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose
- M-3-1-04 provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- M-3-1-05 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace
- M-3-1-06 zrakově postižený žák nezakresluje do číselné osy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- M-3-1-01p porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20
- M-3-1-02p čte, píše a používá číslice v oboru do 20, numerace do 100
- M-3-1-02p zná matematické operátory $+$, $-$, $=$, $<$, $>$ a umí je zapsat
- M-3-1-04p sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20
- M-3-1-05p řeší jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20
umí rozklad čísel v oboru do 20

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- M-5-1-01 využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
- M-5-1-02 provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- M-5-1-03 zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- M-5-1-04 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel
- M-5-1-05 modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku
- M-5-1-06 porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel
- M-5-1-07 přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty
- M-5-1-08 porozumí významu znaku „-“ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- M-5-1-02p čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000
- M-5-1-02p sčítá a odčítá z paměti i písemně dvouciferná čísla
- M-5-1-02p zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100
- M-5-1-03p zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách
- M-5-1-03p tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100
- M-5-1-04p zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy
- M-5-1-04p rozeznává sudá a lichá čísla
- používá kalkulaátor

Učivo

- přirozená čísla, celá čísla, desetinná čísla, zlomky
- zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselná osa, teploměr, model)
- násobilka
- vlastnosti početních operací s čísly
- písemné algoritmy početních operací

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- M-3-2-01 *orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času*
M-3-2-02 *v praktických úkolech používá základní jednotky objemu a hmotnosti – litr, kilogram*
M-3-2-03 *popisuje jednoduché závislosti z praktického života*
M-3-2-04 *doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- M-3-2-02p *modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek*
M-3-2-03p *doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20*
- *zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahore, dole, vpředu, vzadu*

- *uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- M-5-2-01 *vyhledává, sbírá a třídí data*
M-5-2-02 *čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- M-5-2-01p *vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu*
M-5-2-02p *orientuje se a čte v jednoduché tabulce*
- *určí čas s přesností na čtvrt hodiny, převádí jednotky času v běžných situacích*
- *provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času*
- *uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi*

Učivo

- závislosti a jejich vlastnosti
- diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- M-3-3-01 *rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci*
M-3-3-02 *porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky*
M-3-3-03 *rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině*
M-3-3-04 *orientuje se v prostoru – nahore, dole, před, za*
M-3-3-05 *zrakově postižený žák rýsuje s přesností na cm s dopomocí*
M-3-3-06 *zrakově postižený žák odhaduje jen menší vzdálenost pomocí kroků*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- M-3-3-01p *pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit*

M-3-3-01p rozezná přímku a úsečku, narysuje je a ví, jak se označují

M-3-3-02p používá pravítko

Očekávané výstupy – 2. období

žák

M-5-3-01 narysuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce

M-5-3-02 sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran

M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice

M-5-3-04 určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu

M-5-3-05 rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

M-5-3-06 zrakově postižený žák pracuje s kružítkem s dopomocí, sestrojí kružnici s daným poloměrem a se středem s

M-5-3-07 zrakově postižený žák konstrukční úlohy řeší pouze teoreticky

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

M-5-3-01p znázorní, narysuje a označí základní rovinné útvary

M-5-3-02p měří a porovnává délku úsečky

*M-5-3-05p určí osu souměrnosti překládáním papíru
pozná základní tělesa*

M-5-3-02p vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran

M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice

Učivo

- základní útvary v rovině – lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník
- základní útvary v prostoru – kvádr, krychle, jehlan, koule, kužel, válec
- délka úsečky; jednotky délky a jejich převody
- obvod a obsah obrazce
- vzájemná poloha dvou přímek v rovině
- osově souměrné útvary

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy – 2. období

žák

M-5-4-01 řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

M-5-4-01p řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech

Učivo

- slovní úlohy
- číselné a obrázkové řady
- magické čtverce
- prostorová představivost

2. stupeň

ČÍSLO A PROMĚNNÁ

Očekávané výstupy

žák

- M-9-1-01** *provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu*
- M-9-1-02** *zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor*
- M-9-1-03** *modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel*
- M-9-1-04** *užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)*
- M-9-1-05** *řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů*
- M-9-1-06** *řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)*
- M-9-1-07** *matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním*
- M-9-1-08** *formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav*
- M-9-1-09** *analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- M-9-1-01p* *písemně sčítá, odčítá, násobí a dělí víceciferná čísla, dělí se zbytkem*
- M-9-1-01p* *pracuje se zlomky a smíšenými čísly, používá vyjádření vztahu celek – část (zlomek, desetinné číslo, procento)*
- M-9-1-01p* *čte desetinná čísla, zná jejich zápis a provádí s nimi základní početní operace*
- M-9-1-02p* *provádí odhad výsledku, zaokrouhluje čísla*
- M-9-1-02p* *píše, čte, porovnává a zaokrouhluje čísla v oboru do 1 000 000*
- M-9-1-05p* *používá měřítko mapy a plánu*
- M-9-1-06p* *řeší jednoduché úlohy na procenta*
- *zvládá orientaci na číselné ose*

Učivo

- dělitelnost přirozených čísel – prvočíslo, číslo složené, násobek, dělitel, nejmenší společný násobek, největší společný dělitel, kritéria dělitelnosti
- celá čísla – čísla navzájem opačná, číselná osa
- desetinná čísla, zlomky – rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě; převrácené číslo, smíšené číslo, složený zlomek
- poměr – měřítko, úměra, trojčlenka
- procenta – procento, promile; základ, procentová část, počet procent; jednoduché úrokování
- mocniny a odmocniny – druhá mocnina a odmocnina
- výrazy – číselný výraz a jeho hodnota; proměnná, výrazy s proměnnými, mnohočleny
- rovnice – lineární rovnice, soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými
- zrakově postižení žáci ve větší míře pracují s penězi a řeší praktické úlohy (obchod, restaurace, cestování apod.)

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy

žák

- M-9-2-01* *vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data*
- M-9-2-02* *porovnává soubory dat*
- M-9-2-03* *určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti*
- M-9-2-04* *vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem*
- M-9-2-05* *matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- M-9-2-01p* *vyhledává a třídí data*
- M-9-2-02p* *porovnává data*
- M-9-2-04p* *vypracuje jednoduchou tabulku*
- *užívá a ovládá převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu*
- *zvládá početní úkony s penězi*

Učivo

- závislosti a data – příklady závislosti z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr
- funkce – pravoúhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, lineární funkce

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy

žák

- M-9-3-01* zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku
- M-9-3-02* charakterizuje a třídí základní rovinné útvary
- M-9-3-03* určuje velikost úhlu měřením a výpočtem
- M-9-3-04* odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
- M-9-3-05* využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh
- M-9-3-06* načrtne a sestrojí rovinné útvary
- M-9-3-07* užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků
- M-9-3-08* načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar
- M-9-3-09* určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti
- M-9-3-10* odhaduje a vypočítá objem a povrch těles
- M-9-3-11* načrtne a sestrojí síť základních těles
- M-9-3-12* načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině
- M-9-3-13* analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- M-9-3-03p* vyznačuje, rýsuje a měří úhly, provádí jednoduché konstrukce *M-9-3-04p* vypočítá obvod a obsah trojúhelníka, čtverce, obdélníka, kruhu *M-9-3-05p* provádí jednoduché konstrukce
- M-9-3-06p* rozeznává a rýsuje základní rovinné útvary
- M-9-3-08p* sestrojí základní rovinné útvary ve středové a osové souměrnosti
- M-9-3-10p* vypočítá povrch a objem kvádru, krychle a válce
- M-9-3-11p* sestrojí síť základních těles
- M-9-3-12p* načrtne základní tělesa
- M-9-3-12p* zobrazuje jednoduchá tělesa
- odhaduje délku úsečky, určí délku lomené čáry, graficky sčítá a odčítá úsečky
- umí zacházet s rýsovacími pomůckami a potřebami
- používá technické písmo
- čte a rozumí jednoduchým technickým výkresům

Učivo

- rovinné útvary – přímka, polopřímka, úsečka, kružnice, kruh, úhel, trojúhelník, čtyřúhelník (lichoběžník, rovnoběžník), pravidelné mnohoúhelníky, vzájemná poloha přímek v rovině (typy úhlů), shodnost a podobnost (věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků)
- metrické vlastnosti v rovině – druhy úhlů, vzdálenost bodu od přímky, trojúhelníková nerovnost, Pythagorova věta
- prostorové útvary – kvádr, krychle, rotační válec, jehlan, rotační kužel, koule, kolmý hranol

- konstrukční úlohy – množiny všech bodů dané vlastnosti (osa úsečky, osa úhlu, Thaletova kružnice), osová souměrnost, středová souměrnost
- u zrakově postižených žáků přednost modelování před rýsováním

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy

žák

M-9-4-01 užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací

M-9-4-02 řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

M-9-4-01p samostatně řeší praktické úlohy

M-9-4-01p hledá různá řešení předložených situací

M-9-4-02p aplikuje poznatky a dovednosti z jiných vzdělávacích oblastí

- využívá prostředky výpočetní techniky při řešení úloh

Učivo

- číselné a logické řady
- číselné a obrázkové analogie
- logické a netradiční geometrické úlohy

4.3 Informační a komunikační technologie

Vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie umožňuje všem žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti - získat elementární dovednosti v ovládnutí výpočetní techniky a moderních informačních technologií, orientovat se ve světě informací, tvořivě pracovat s informacemi a využívat je při dalším vzdělávání i v praktickém životě. Vzhledem k narůstající potřebě osvojení si základních dovedností práce s výpočetní technikou byla vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie zařazena jako povinná součást základního vzdělávání na 1. a 2. stupni. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní i zájmové činnosti.

Zvládnutí výpočetní techniky, zejména rychlého vyhledávání a zpracování potřebných informací pomocí internetu a jiných digitálních médií, umožňuje realizovat metodu „učení kdekoliv a kdykoliv“, vede k žádoucímu odlehčení paměti při současné možnosti využít mnohonásobně většího počtu dat a informací než dosud, urychluje aktualizaci poznatků a vhodně doplňuje standardní učební texty a pomůcky.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího software a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Tato aplikační rovina přesahuje rámec vzdělávacího obsahu vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie a stává se součástí všech vzdělávacích oblastí základního vzdělávání. Zvýšená pozornost je věnována tématu finanční gramotnosti a využití informační a komunikační technologie pro tvorbu tabulky pro rodinné příjmy a výdaje.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- poznání úlohy informací a informačních činností a k využívání moderních informačních a komunikačních technologií
- porozumění toku informací, počínaje jejich vznikem, uložením na médium, přenosem, zpracováním, vyhledáváním a praktickým využitím
- schopnosti formulovat svůj požadavek a využívat při interakci s počítačem algoritmické myšlení
- porovnávání informací a poznatků z většího množství alternativních informačních zdrojů, a tím k dosahování větší věrohodnosti vyhledaných informací
- využívání výpočetní techniky, aplikačního i výukového software ke zvýšení efektivity učení a racionálnější organizaci práce
- tvořivému využívání softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce
- pochopení funkce výpočetní techniky jako prostředku simulace a modelování přírodních i sociálních jevů a procesů
- respektování práv k duševnímu vlastnictví při využívání software
- zaujetí odpovědného, etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu či jiných médiích
- šetrné práci s výpočetní technikou

4.3.1 Práce na počítači

Předmět je vyučován na 2. stupni v 8. a v 9. ročníku. Je zaměřen na rozvoj dovedností získaných v tříleté výuce předmětu Psaní na počítači, v jejímž průběhu se žáci naučili zvládat techniku psaní všemi deseti prsty. Své dovednosti mohou žáci rovněž rozvíjet v odpoledních hodinách v počítačovém kroužku.

Předmět se vyučuje v počítačové učebně a individuálně také v prostorách speciálně pedagogického centra pro zrakově postižené. Nevidomí žáci zde mají samostatnou výuku, během níž se učí ovládat speciální software pro zrakově postižené (hlasový výstup, braillovský řádek,...).

Obsahem výuky je zvládnutí výpočetní techniky, orientace ve světě informací, zejména jejich vyhledávání a zpracování, vytváření prezentací a aplikace do dalších předmětů. Zrakově postiženým žákům umožňují získané dovednosti kompenzovat zrakovou vadu a zvyšovat jejich samostatnost a soběstačnost. Žáci s vadami řeči a s SPU využijí získané dovednosti při práci s výukovými programy, které pomáhají jejich obtíže napravovat.

Formou realizace je vyučovací hodina, jsou zařazovány krátkodobé i dlouhodobé projekty, žáci pracují samostatně.

Ve vyučovacím předmětu využíváme strategie, které rozvíjí tyto kompetence:

Kompetence k učení

- vyhledávat, třídit, zpracovávat informace a používat je k dalšímu vzdělávání
- chápat a využívat moderních informačních a komunikačních technologií

Kompetence k řešení problémů

- samostatně řešit problémy a volit vhodné způsoby řešení
- porovnávat informace získané z většího množství alternativních informačních zdrojů, kriticky je hodnotit a ověřovat jejich věrohodnost

Kompetence komunikativní

- rozumět různým typům textu, obrázkům a grafům
- využívat informační technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- tvořivě využívat softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce

Kompetence sociální a personální

- v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ní požádat
- vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj

Kompetence občanské

- respektovat práva k duševnímu vlastnictví při využívání softwaru
- zaujímat odpovědný, etický přístup k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu či jiných médiích

Kompetence pracovní

- dodržovat hygienické zásady pro práci s počítačem
- využívat získané znalosti a zkušenosti v dalších vzdělávacích oblastech

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopnosti poznávání
- Sebepoznání, sebepojetí
- Seberegulace a sebeorganizace
- Kreativita
- Poznávací schopnosti
- Mezilidské vztahy
- Komunikace
- Spolupráce a soutěživost
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- Hodnoty, postoje, praktická etika

Mediální výchova

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Fungování a vliv médií ve společnosti
- Tvorba mediálního sdělení

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

žák

ICT-9-1-01 ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ICT-9-1-01p vyhledává potřebné informace na internetu; dodržuje pravidla zacházení s výpočetní technikou; osvojí si základy elektronické komunikace

Učivo

- vývojové trendy informačních technologií
- hodnota a relevance informací a informačních zdrojů, metody a nástroje jejich ověřování
- internet

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Očekávané výstupy

žák

ICT-9-2-01 ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací

ICT-9-2-02 uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem

ICT-9-2-03 pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví

ICT-9-2-04 používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji

ICT-9-2-05 zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ICT-9-2-01p, ICT-9-2-02p ovládá základy psaní na klávesnici, na uživatelské úrovni práci s textovým a grafickým editorem; využívá vhodné aplikace; zvládá práci s výukovými programy

ICT-9-2-03p, ICT-9-2-04p, ICT-9-2-05p vyhledává potřebné informace na internetu - dodržuje pravidla bezpečného zacházení s výpočetní technikou

Učivo

- počítačová grafika, rastrové a vektorové programy
- tabulkový editor, vytváření tabulek, porovnávání dat, jednoduché vzorce
- prezentace informací (webové stránky, prezentační programy, multimédia)
- ochrana práv k duševnímu vlastnictví, copyright, informační etika

4.3.2 Psaní na počítači

Předmět je vyučován v 5. až v 7. ročníku podle speciálního výukového programu. Vyučování tohoto předmětu poskytuje žákům ucelený výcvik techniky psaní na počítači desetiprstovou hmatovou metodou a osvojení nutných dovedností při práci na počítači. Tento předmět umožňuje zrakově postiženým žákům kompenzovat zrakovou vadu a dopomáhá jim k větší samostatnosti. Je důležitým prostředníkem k lepší komunikaci a informovanosti a přispívá k integraci zrakově postižených do společnosti. V budoucnosti může znalost práce s počítačem sloužit při vyučování k zefektivnění studia, ale i pro osobní potřebu žáků. V 8. ročníku na výuku psaní na počítači navazuje předmět Práce na počítači, kde si žáci získané dovednosti upevňují a rozšiřují.

V předmětu se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části vzdělávacích obsahů průřezových témat: Osobnostní a sociální výchova a Mediální výchova.

Formou realizace je vyučování hodiny v počítačové učebně, kde žáci pracují samostatně podle svého osobního tempa a s přihlédnutím k jejich individuálním možnostem.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

KOMPETENCE K UČENÍ

- vyhledávat, třídit, zpracovávat informace a používat je k dalšímu vzdělávání
- chápat a využívat moderních informačních a komunikačních technologií

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- samostatně řešit problémy a volit vhodné způsoby řešení
- porovnávat informace získané z většího množství alternativních informačních zdrojů, kriticky je hodnotit a ověřovat jejich věrohodnost

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- rozumět různým typům textu, obrázkům a grafům
- využívat informační technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- tvořivě využívat softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat
- vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj

KOMPETENCE OBČANSKÉ

- respektovat práva k duševnímu vlastnictví při využívání softwaru
- zaujímat odpovědný, etický přístup k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu či

jiných médiích

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- dodržovat hygienický zásady pro práci s počítačem
- využívat získané znalosti a zkušenosti v dalších vzdělávacích oblastech

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

Mediální výchova:

- kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

Osobnostní a sociální výchova:

- rozvoj schopností poznávání
- sebepoznání a sebepojetí

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

ICT-5-1-01 využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie

ICT-5-1-02 respektuje pravidla bezpečné práce s hardwarem i softwarem a postupuje poučeně v případě jejich závady

ICT-5-1-03 chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ICT-5-1-01p ovládá základní obsluhu počítače

ICT-5-1-02p dodržuje pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

Učivo

- základní pojmy informační činnosti – informace, informační zdroje, informační instituce
- struktura, funkce a popis počítače a přídatných zařízení
- operační systémy a jejich základní funkce
- seznámení s formáty souborů (doc, gif)
- multimediální využití počítače
- jednoduchá údržba počítače, postupy při běžných problémech s hardwarem a softwarem
- zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s dlouhodobým využíváním výpočetní techniky

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

ICT-5-2-01 při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty

ICT-5-2-02 vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích

ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

Učivo

- společenský tok informací (vznik, přenos, transformace, zpracování, distribuce informací)
- základní způsoby komunikace (e-mail, chat, telefonování)
- metody a nástroje vyhledávání informací
- formulace požadavku při vyhledávání na internetu, vyhledávací atributy

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

ICT-5-3-01 pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ICT-5-3-01p pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu

Učivo

- základní funkce textového a grafického editoru

PSANÍ VŠEMI DESETI

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

PS-5-4-01 se seznamuje s ovládním výukového programu pro psaní na PC všemi deseti

PS-5-4-02 postupně nacvičuje některá písmena střední, horní a dolní písmenné řady

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

PS-5-4-02p postupně nacvičuje některá písmena střední řady

Učivo

výukový program pro psaní všemi deseti prsty
nácvičí písmen střední, horní a dolní písmenné řady

2. stupeň

PSANÍ VŠEMI DESETI

Očekávané výstupy

žák

PS-9-1-01 opakuje dovednosti a návyky z prvního stupně

PS-9-1-02 postupně nacvičuje zbývající písmena střední, horní a dolní písmenné řady

PS-9-1-03 nacvičuje velká písmena s použitím levého a pravého Shiftu

PS-9-1-04 nacvičuje písmena číselné řady

PS-9-1-05 nacvičuje psaní interpunkčních znamének a číslic

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

PS-9-1-02p postupně nacvičuje některá písmena střední, horní a dolní písmenné řady

PS-9-1-03p nacvičuje psaní velkých písmen

Učivo

- nácvik písmen střední, horní a dolní písmenné řady
- nácvik velkých písmen
- nácvik písmen číselné řady
- nácvik psaní interpunkčních znamének a číslic

4.4 Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* je jedinou vzdělávací oblastí RVP ZV, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život. Svým široce pojatým syntetickým (integrovaným) obsahem spoluutváří povinné základní vzdělávání na 1. stupni.

Vzdělávání v oblasti *Člověk a jeho svět* rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi, vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat, přemýšlet o nich a chránit je. Na základě poznání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení), učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnutí nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

Vzdělávací oblast tak připravuje základy pro specializovanější výuku ve vzdělávacích oblastech *Člověk a společnost*, *Člověk a příroda* a ve vzdělávacím oboru *Výchova ke zdraví*.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru *Člověk a jeho svět* je členěn do *pěti tematických okruhů*.

V tematickém okruhu *Místo, kde žijeme* se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově). Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.

V tematickém okruhu *Lidé a čas* se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se

čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od nejnámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

V tematickém okruhu *Rozmanitost přírody* žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji.

V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru *Člověk a jeho svět* získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu (oblast finanční gramotnosti)
- orientaci ve světě informací a k časovému a místnímu propojování historických, zeměpisných
- a kulturních informací
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenovávání pozorovaných skutečností
- a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci v méně běžných situacích, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (možností a limitů)
- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí

- objevování a poznávání všeho, co ho zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech (oblast ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí)

4.4.1 Prvouka

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím využití vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Činností vyučování prvouce podněcuje aktivitu všech žáků. Žáky vedeme k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. výtvarně i písemně.

Vzdělávací oblast je členěna do pěti tematických celků:

Místo, kde žijeme – důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků.

Lidé kolem nás – upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se se základními právy a povinnostmi. Orientace v problematice peněz a cen, odpovědné spravování osobního rozpočtu (oblast finanční gramotnosti) s ohledem na měnící se životní situaci.

Lidé a čas - orientace v dějích a čase.

Rozmanitost přírody – poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé a neživé přírody.

Člověk a jeho zdraví – základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování různých životních situací (oblast ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí). Poznávání sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních, přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v prvním období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Výuku prvouky vhodně doplňují obrázky, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky, exkurze...

V hodinách se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části vzdělávacích obsahů průřezových témat: Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova a Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- vést žáky k objevování a poznávání všeho, co je zajímavá a v čem by mohli v budoucnu uspět
- poznávat podstatu zdraví i příčiny nemocí
- upevňovat preventivní chování
- orientovat se ve světě informací
- propojovat časové a místní historické, zeměpisné a kulturní informace
- pomáhat řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií
- motivovat žáky pro celoživotní učení

Kompetence k řešení problémů

- upevňovat účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých
- poznávat a ovlivňovat svou jedinečnost
- pomáhat žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům
- učit žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod., využívat různých informačních zdrojů

Kompetence komunikativní

- rozšiřovat si slovní zásobu v osvojovaných tématech
- vést k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- pojmenovávat pozorované skutečnosti a zachycovat je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- přirozeně vyjadřovat pozitivní city ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- podporovat u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému naslouchání se a zdůvodňování svých závěrů, vzájemně si radit a pomáhat si
- **Kompetence sociální a personální**
- pracovat ve skupině
- efektivně spolupracovat na řešení problémů
- učit se respektovat názory druhých
- přispívat k diskusi
- vést žáky k oceňování svých názorů a přínosů

Kompetence občanské

- utvářet ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům
- motivovat žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- vést žáky k respektování pravidel

Kompetence pracovní

- vést k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- učit žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení
- zohledňovat soudobý stav poznání a technického rozvoje

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Rozvoj schopností poznávání**
- **Sebepoznání a sebepojetí**
- **Psychohygienu**
- **Poznávání lidí**
- **Mezilidské vztahy**
- **Kooperace a kompetice**
- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**

Výchova demokratického občana

- **Občanská společnost a škola**

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Evropa a svět nás zajímá**

Multikulturní výchova

- **Lidské vztahy**
- **Multikulturalita**

Environmentální výchova

- **Ekosystémy**
- **Základní podmínky života**
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí**
- **Vztah člověka k prostředí**

4.4.2 Vlastivěda

Výuka probíhá ve třídách, případně počítačové učebně. Součástí výuky jsou výlety či exkurze po historických a přírodních zajímavostech našeho regionu, návštěva muzea. Během výuky se využívají mapy, globusy, kompas, dějinné časové přímky, encyklopedie, PC programy. Důraz je kladen na pochopení časové posloupnosti historických dějů, vzdělávací obsah je rozdělen na tři vzdělávací okruhy:

Místo, kde žijeme

- **chápaní organizace života v obci, ve společnosti**
- **praktické poznávání místních, regionálních skutečností, s důrazem na dopravní výchovu**
- **postupné rozvíjení vztahu k zemi, národní cítění**

Lidé kolem nás

- **upevnění základů vhodného chování a jednání mezi lidmi**
- **uvědomování si významu a podstaty tolerance, pomoci, solidarity, úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen**
- **seznamování se se základními právy a povinnostmi i problémy ve společnosti i ve světě**
- **směřování k výchově budoucího občana demokratického státu**

Lidé a čas

- **orientace v dějích čase, postup událostí a utváření historie věcí a dějů**
- **snaha o vyvolání zájmu žáků samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z historie a současnosti**

V předmětu jsou realizována tato průřezová témata: Osobností a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Environmentální výchova.

Takto pojatý předmět vyžaduje i velkou škálu forem realizace. Často začleňujeme krátkodobé projekty. Při pobytech ve zdravotně příznivém prostředí využíváme možnosti, které nabízí okolní terén a zařazujeme krátkodobé (týdenní) kurzy. Předmět však také realizujeme prostřednictvím dlouhodobých (celoročních) ročníkových nebo celoročních projektů. Jednotlivé části vyučovacího předmětu se snažíme během dne (týdne) vhodně propojovat.

Ve vyučovacím předmětu používáme strategie, které vedou k utváření a rozvoji těchto kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ

- **nabízet žákům různé způsoby, metody a strategie učení, které jim umožní samostatně organizovat a řídit vlastní učení**
- **vést žáky k aktivnímu vyhledávání a třídění informací, jejich propojování a systematizaci**
- **vést žáky k samostatnému pozorování a porovnávání získaných výsledků**
- **umožnit žákům poznávat smysl a cíl učení a umět posuzovat vlastní pokrok**
- **na základě prožitku úspěchu vést žáky k potřebě dalšího studia celoživotního vzdělávání**

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- **vést žáky k tomu, aby vnímali problémové situace ve škole i mimo ni, učit je rozpoznávat a chápat problémy a nesrovnalosti**

- ukázat žákům různé zdroje informací, které mohou vést k řešení problému a vést k jejich ověřování a srovnávání
- vést žáky k ověřování správnosti řešení problému

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- rozvíjet u dětí dovednost správně, výstižně a logicky formulovat své myšlenky a názory na lidskou společnost, přírodní jevy a historické události
- seznámit žáky s různými typy textů a obrazových materiálů o probíraných tématech (kroniky, encyklopedie, internet, učebnice, návody)
- vést žáky k využívání širokých možností informačních a komunikačních prostředků

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- vést žáky ke schopnosti pracovat ve dvojici a v menší pracovní skupině při vyhledávání informací i zpracovávání výstupů v oblasti vlastivědného a přírodovědného charakteru
- předkládat žákům možnosti stanovení pravidel pro činnost skupiny a vést je k jejich dodržování
- individuálním přístupem budovat sebedůvěru žáka a jeho samostatný rozvoj

KOMPETENCE OBČANSKÉ

- na základě příkladů z historie vést žáky k respektování přesvědčení druhých lidí
- vést žáky k chápání základních vztahů v různých ekosystémech a souvisejících environmentálních problémech
- ukázat žákům význam jednotlivých složek životního prostředí i prostředí jako celku

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- seznámit žáky s vlastnostmi některých materiálů
- poukázat na možná zdravotní a hygienická rizika při práci a vést žáky k jejich eliminaci

Průřezová témata

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA

- Ekosystémy
- Základní podmínky života

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

- Kulturní diference
- Lidské vztahy

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

- Mezilidské vztahy

- **Poznávání lidí**
- **Psychohygiena**
- **Rozvoj schopností poznávání**
- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**
- **Sebepoznání a sebepojetí**
- **Seberegulace a sebeorganizace**

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

- **Občanský společnost a škola**

VÝCHOVA MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

- **Evropa a svět nás zajímá**

4.4.3 Přírodověda

Předmět je členěn do těchto tematických okruhů:

- **místo, kde žijeme**
- **lidé kolem nás**
- **lidé a čas**
- **rozmanitost přírody**
- **člověk a jeho zdraví**

Výuka probíhá ve třídách a odborné učebně, součástí výuky je exkurze do zařízení, která pečují o živé organismy (zoologická zahrada, školní statek, arboretum apod.). Při výuce jsou používány metody pozorování, pokusů, experimentů se snahou zapojit více smyslů, k dispozici jsou lupy, mikroskopy, konturované a reliéfní obrázky pro nevidomé žáky, pracovní sešity. Důraz je kladen na pochopení zákonitostí dějů kolem nás, porozumění přírodních procesů a zásadu udržitelnosti přírodních zdrojů. Do vyučovacího předmětu jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova a Multikulturní výchova.

Ve vyučovacím předmětu používáme strategie, které vedou k utváření a rozvoji těchto kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ

- **umožnit žákům používat vhodné učební pomůcky, encyklopedie, odbornou literaturu, PC programy**
- **získávat informace o přírodě, pozorovat, zaznamenávat a vyhodnocovat výstupy pozorování**

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- **zařazovat metody, při kterých žáci samostatně docházejí k objevům, řešení a výsledkům**

- umožnit správné rozhodnutí v různých situacích

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- vést žáky k používání správné terminologie
- pomáhat žákům vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na názory jiných
- rozšiřovat si slovní zásobu v osvojovaných tématech, v pojmenování pozorovaných skutečností

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- zadávat úkoly, při kterých mohou žáci pracovat společně nebo ve skupinách
- učit žáky respektovat názory a zkušenosti druhých

KOMPETENCE OBČANSKÉ

- budovat u žáků ohleduplný vztah k přírodě
- vyžadovat dodržování pravidel slušného chování

Průřezová témata

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA

- Ekosystémy
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka prostředí
- Základní podmínky života

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

- Etnický původ

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

- Komunikace
- Poznávání lidí

1. stupeň

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
- ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
- ČJS-3-1-03 rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její

- estetické hodnoty a rozmanitost*
- ČJS-3-1-04 *rozliší nežádoucí formy chování*
- ČJS-3-1-05 *využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času a určí místa vhodná pro trávení volného času*
- ČJS-3-1-06 *zhodnotí vhodnost míst pro hru a trávení volného času*
- ČJS-3-1-07 *uvede možná nebezpečí a uvede i způsoby jak možným nebezpečím čelit*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJS-3-1-01p *orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy*
- ČJS-3-1-01p *popíše a zvládne cestu do školy*
- ČJS-3-1-03p *uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy*
- ČJS-3-1-04p *učí se rozlišovat nežádoucí formy chování*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- ČJS-5-1-01 *určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu*
- ČJS-5-1-02 *určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě*
- ČJS-5-1-03 *rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli*
- ČJS-5-1-04 *vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického*
- ČJS-5-1-05 *zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích*
- ČJS-5-1-06 *rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJS-5-1-01p *popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje*
- ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p *orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany*
- ČJS-5-1-02p *řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě*
- ČJS-5-1-03p *má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě*
- ČJS-5-1-04p *uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí*
- ČJS-5-1-05p *sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest*
- ČJS-5-1-06p *pozná státní symboly České republiky*

Učivo

- domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště
- škola – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy; riziková místa a situace
- obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť
- okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany
- regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod
- naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly, armáda ČR
- Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, cestování
- mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- ČJS-3-2-01 *rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům*
- ČJS-3-2-02 *odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností*
- ČJS-3-2-03 *poznává a dodržuje základní pravidla společenského chování v rodině i ve společnosti*
- ČJS-3-2-04 *Poznává české mince a bankovky*
- ČJS-3-2-05 *Uvede příklady využití platební karty*
- ČJS-3-2-06 *Sám vyjádří, co znamená, že banka je správce peněz*
- ČJS-3-2-07 *Zkontroluje, kolik peněz je vráceno při placení*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJS-3-2-01p *rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy*
- ČJS-3-2-01p *dodržuje základní pravidla společenského chování*
- ČJS-3-2-01p *při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně*
- ČJS-3-2-01p *projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům*
- ČJS-3-2-02p *pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti*
- ČJS-3-2-03 *poznává a dodržuje základní pravidla společenského chování v rodině i ve společnosti*
- ČJS-3-2-04 *Poznává české mince a bankovky*
- ČJS-3-2-05 *Uvede příklady využití platební karty*
- ČJS-3-2-06 *Sám vyjádří, co znamená, že banka je správce peněz*
- ČJS-3-2-07 *Zkontroluje, kolik peněz je vráceno při placení*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- ČJS-5-2-01 *vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)*
- ČJS-5-2-02 *rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení*
- ČJS-5-2-03 *rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy*
- ČJS-5-2-04 *orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy*
- ČJS-5-2-05 *poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p *dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)* ČJS-5-2-03p *rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých*
- ČJS-5-2-03p *uveď základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy*
- ČJS-5-2-04p *používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze*
- ČJS-5-2-04p *porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uveď příklady rizik půjčování peněz*
- ČJS-5-2-04p *sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uveď příklady základních příjmů a výdajů*

Učivo

- rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, fyzická a duševní práce, zaměstnání
- soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie; obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, sociálně slabým, společný „evropský dům“
- chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům
- právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, soukromého vlastnictví, duševních hodnot
- vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné; hmotný a nehmotný majetek; rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti; hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení; banka jako správce peněz, úspory, půjčky
- kultura – podoby a projevy kultury, kulturní instituce, masová kultura a subkultura
- základní globální problémy – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- ČJS-3-3-01 *využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti*
- ČJS-3-3-02 *pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije*
- ČJS-3-3-03 *uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka,*

o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJS-3-3-01p pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase

ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností

ČJS-3-3-02p ČJS-3-3-03p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy

ČJS-5-3-02 využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek

ČJS-5-3-03 rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifík

ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifík

ČJS-5-3-05 objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

ČJS-5-3-06 popisuje charakteristické způsoby života v minulosti a současnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

Učivo

- orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období
- současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny
- regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost
- báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČJS-3-4-01 pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

ČJS-3-4-02 roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě

ČJS-3-4-03 provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat

ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami

ČJS-3-4-03p provede jednoduchý pokus podle návodu

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka

ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období

ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí

ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy

ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

ČJS-5-4-06 stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit

ČJS-5-4-07 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

ČJS-5-4-08 pojmenovává běžně se vyskytující organismy v jednotlivých společenstvech

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody

ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období

ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí

ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata

ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí

ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

ČJS-5-4-06p reaguje vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech

ČJS-5-4-07p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

Učivo

- látky a jejich vlastnosti – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti, porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek
- voda a vzduch – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě, vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život
- nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a její význam
- vesmír a Země – sluneční soustava, den a noc, roční období
- rostliny, houby, živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejnámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka

- životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi; význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi; podnebí a počasí
- rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
- ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelní pohromy a ekologické katastrofy
- rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezonními činnostmi; mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- ČJS-3-5-01 *uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví*
- ČJS-3-5-02 *rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných*
- ČJS-3-5-03 *chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek*
- ČJS-3-5-04 *reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech*
- ČJS-3-5-05 *odhadne cenu základních potravin a zhruba celkovou cenu nákupu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJS-3-5-01p *uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění*
- ČJS-3-5-01p *pojmenuje hlavní části lidského těla*
- ČJS-3-5-02p *rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných*
- ČJS-3-5-02p *uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu*
- ČJS-3-5-03p *chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek*
- ČJS-3-5-04 *reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- ČJS-5-5-01 *využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života*
- ČJS-5-5-02 *rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození*
- ČJS-5-5-03 *účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob*
- ČJS-5-5-04 *uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista*
- ČJS-5-5-05 *předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek*
- ČJS-5-5-06 *uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou*
- ČJS-5-5-07 *rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc*

ČJS-5-5-08 *uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJS-5-5-01p *uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu*

ČJS-5-5-02p *rozeznává jednotlivé etapy lidského života*

ČJS-5-5-04p *uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události*

ČJS-5-5-04p *uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti*

ČJS-5-5-05p *odmítá návykové látky*

ČJS-5-5-07p *ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc*

ČJS-5-5-08 *uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku*

Učivo

- lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, biologické a psychické změny v dospívání, základy lidské reprodukce, vývoj jedince
- péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim; přenosné a nepřenositelné nemoci, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní, intimní a duševní hygiena
- partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality
- návykové látky, závislosti a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek; bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích
- přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku
- mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém

4.5 Člověk a společnost

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast člověk a společnost v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života v demokratické společnosti. Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života

lidí v jejich rozmanitosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života a mají vliv na utváření společenského klimatu. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována. Důležitou součástí vzdělávání v dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot. Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných i rizikových situacích a při mimořádných událostech.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost se u žáků formují dovednosti a postoje důležité pro aktivní využívání poznatků o společnosti a mezilidských vztazích v občanském životě. Žáci se učí rozpoznávat a formulovat společenské problémy v minulosti i současnosti, zjišťovat a zpracovávat informace nutné pro jejich řešení, nacházet řešení a vyvozovat závěry, reflektovat je a aplikovat v reálných životních situacích. Tato vzdělávací oblast zahrnuje vzdělávací obory Dějepis a Výchova k občanství. Ve svém vzdělávacím obsahu navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět.

Přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí a do celého života školy a mají přímou vazbu zejména na společenskovědní část vzdělávacího oboru Zeměpis, který je v zájmu zachování jeho celistvosti umístěn ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda.

Vzdělávací obor Dějepis přináší základní poznatky o životě člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů.

Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování regionálních i dějin.

Vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na orientaci žáků v sociální realitě a jejich začleňování do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů a s možnými způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní

názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společností,
- k utváření a upevňování vědomí sounáležitosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, k promyšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a k jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečnosti, k rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života, k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům, k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společností
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití, ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci

uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

4.5.1 Dějepis

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Vyučovací předmět se vyučuje na 2. stupni ZŠ od 6. do 9. ročníku. Výuka probíhá ve třídách. Obsahem je poznávání dějů a jevů, které základním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a které

se promítly do naší současnosti. Obecné historické problémy konkretizujeme zařazováním dějin regionu.

V předmětu je uplatňován diferencovaný přístup vzhledem k postižení a dalším specifickým poruchám žáků. Důraz je kladen na slovní vyjadřování, v psaném projevu zohledňujeme specifické chyby. Individuálně přistupujeme k závěrečnému hodnocení. Do vyučovacího procesu zařazujeme besedy, přednášky, projekty, referáty, soutěže, exkurze apod. Do předmětu jsou zařazena všechna průřezová témata.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu

Kompetence k řešení problémů

- podporovat samostatnost, tvořivost a logické myšlení

Kompetence komunikativní

- klást důraz na kulturní úroveň komunikace
- učit žáky naslouchat druhým pro rozvoj účinné mezilidské komunikace

Kompetence sociální a personální

- podporovat začlenění žáků se zdravotními a speciálně vzdělávacími potřebami

Kompetence občanské

- vést žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem

Kompetence pracovní

- při výuce vytvářet podnětné a tvořivé pracovní prostředí

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

• ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka k prostředí

• MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

- Fungování a vliv médií ve společnosti
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

• MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA:

- Etnický původ
- Kulturní difference
- Multikulturalita
- Princip sociálního smíru a solidarity

• OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

- Hodnoty, postoje, praktická etika
- Mezilidské vztahy
- Rozvoj schopností poznávání

• VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA:

- Formy participace občanů v politickém životě
- Občan, občanská společnost a stát
- Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

• VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH:

- Evropa a svět nás zajímá

- Jsme Evropané
- Objevujeme Evropu a svět

2. stupeň

ČLOVĚK V DĚJINÁCH

Očekávané výstupy

žák

- D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků*
- D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány*
- D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-1-01p chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti*

Učivo

- význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách; historické prameny
- historický čas a prostor

POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu*
- D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost*
- D-9-2-03 uvede příklady archeologických kultur na našem území*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-2-01p rozliší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí*
- D-9-2-01p podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty*

Učivo

- člověk a lidská společnost v pravěku

NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY

Očekávané výstupy

žák

- D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací*
- D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví*
- D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem*
- D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech*

a vysvětlí podstatu antické demokracie

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

D-9-3-01p uvědomuje si souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států

D-9-3-03p, D-9-3-04p popíše život v době nejstarších civilizací

Učivo

- nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz
- antické Řecko a Řím
- střední Evropa a její styky s antickým Středomořím

KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA

Očekávané výstupy

žák

D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států

D-9-4-02 porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti

D-9-4-03 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech

D-9-4-04 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám

D-9-4-05 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

D-9-4-03p uvede první státní útvary na našem území

D-9-4-03p uvede základní informace z období počátků českého státu D-9-4-04p popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti D-9-4-04p charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí

D-9-4-05p rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské

D-9-4-05p uvede nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu

Učivo

- nový etnický obraz Evropy
- utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj
- islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci)
- Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě
- křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy
- struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev
- kultura středověké společnosti – románské a gotické umění a vzdělanost

OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY

Očekávané výstupy

žák

D-9-5-01 vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky

D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život

- D-9-5-03 *popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky*
 D-9-5-04 *objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie*
 D-9-5-05 *objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky*
 D-9-5-06 *na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus*
 D-9-5-07 *rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek*

**Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák**

- D-9-5-03p popíše důsledky objevných cest a poznávání nových civilizací pro Evropu*
D-9-5-04p, D-9-5-05p uvede zásadní historické události v naší zemi v daném období
D-9-5-04p, D-9-5-05p pojmenuje nejvýraznější osobnosti českých dějin v novověku

Učivo

- renesance, humanismus, husitství, reformace a jejich šíření Evropou
- zámořské objevy a počátky dobývání světa
- český stát a velmoci v 15. – 18. století
- barokní kultura a osvícenství

MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- D-9-6-01 *vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti*
 D-9-6-02 *objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé*
 D-9-6-03 *porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů*
 D-9-6-04 *charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích*
 D-9-6-05 *na vybraných příkladech demonstuje základní politické proudy*
 D-9-6-06 *vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií*

**Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák**

- D-9-6-03p uvede základní historické události v naší zemi v 19. století*
D-9-6-03p vyjmenuje nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století
D-9-6-04p rozlišuje rozdíly ve způsobu života společnosti jednotlivých historických etap

Učivo

- Velká francouzská revoluce a napoleonské období, jejich vliv na Evropu a svět; vznik USA
- industrializace a její důsledky pro společnost; sociální otázka
- národní hnutí velkých a malých národů; utváření novodobého českého národa
- revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů
- politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava,

- politické strany, občanská práva
- kulturní rozrůzněnost doby
- konflikty mezi velmocemi, kolonialismus

MODERNÍ DOBA

Očekávané výstupy

žák

- D-9-7-01 na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky*
- D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů*
- D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu*
- D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv*
- D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-7-01p, D-9-7-03p, D-9-7-04p uvede příčiny a politické, sociální a kulturní důsledky 1. světové války*
- D-9-7-01p, D-9-7-05p uvede základní informace o vzniku samostatné Československé republiky*

Učivo

- první světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky
- nové politické uspořádání Evropy a úloha USA ve světě; vznik Československa, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy
- mezinárodněpolitická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech; totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus – důsledky pro Československo a svět
- druhá světová válka, holokaust; situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj; politické, mocenské a ekonomické důsledky války

ROZDĚLENÝ A INTEGROJÍCÍ SE SVĚT

Očekávané výstupy

žák

- D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků*
- D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce*
- D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí*
- D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-8-01p, D-9-8-02p popíše průběh a důsledky 2. světové války a politický a hospodářský vývoj v poválečné Evropě*
- D-9-8-04p chápe význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti*

Učivo

- studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi; politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření
- vnitřní situace v zemích východního bloku (na vybraných příkladech srovnání s charakteristikou západních zemí)
 - vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky
 - rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět
 - problémy současnosti
 - věda, technika a vzdělání jako faktory vývoje; sport a zábava

4.5.2 Výchova k občanství

Předmět, jenž je vyučován na druhém stupni, navazuje na výuku prvouky a vlastivědy. Výuka probíhá ve třídách, v případě potřeby využíváme knihovnu nebo učebnu informatiky.

Výchova k občanství zahrnuje po obsahové stránce témata komplexně rozvíjející osobnost dítěte, jako jsou sebepoznání a pochopení jeho postavení v různých typech kolektivu, setkání s druhými a respektování jejich odlišností, hodnota domova, vlasti a kulturního dědictví. Dále napomáhá porozumět základním lidským právům a jejich uplatňování v občanském životě, fungování základních ekonomických vztahů a jejich dopadu na život každého z nás. Společně se snaží hledat východiska ze současných globálních problémů lidstva a vychovávat v duchu tolerance vůči odlišným národům a rasám. Každý je veden k úctě k životu a odpovědnosti za své zdraví, s čímž souvisí i znalost rizik a nebezpečí, která nás obklopují. Snaží se o rozvoj samostatně uvažujícího jedince, který se dokáže orientovat ve svém životě a poradit si i ve složitých situacích, do kterých se může v budoucnu dostat.

Výchova k občanství v sobě zahrnuje všechna průřezová témata.

Snažíme se o rozvoj všech životních kompetencí, mezi převládající patří komunikace, řešení problémů, spolupráce, občanská kompetence a kompetence zdraví a citovosti. K tomu volíme takové formy a metody výuky, které žákům umožňují optimální zvládnutí učiva. Preferujeme při tom aktivizující metody výuky a formy práce podporující rozvoj sociálních dovedností žáků (skupinová práce, projektové vyučování, ...). V rámci výuky navštěvujeme tematicky laděné vzdělávací a kulturní akce (přednášky, besedy, představení, výstavy a exkurze), jež napomáhají hlubšímu chápání souvislostí a umožňují lepší orientaci v problematice dnešního světa.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- chápat probírané oblasti v dějepisně-zeměpisném kontextu
- vyhledávat a třídit informace o probíraných oblastech podle zadaných kritérií
- seznámit se s obecně používanými znaky, termíny a symboly vzdělávacích oborů zeměpis, dějepis, informační a komunikační technologie a dávat je do vzájemných souvislostí

Kompetence k řešení problémů

- vnímat nejrůznější společenské problémy v jejich vývoji

- při řešení problémů objevovat paralely s historií
- svá řešení posuzovat z nejrůznějších společenských aspektů

Kompetence komunikativní

- souvisle a výstižně formulovat své názory na společenské dění
- pochopit potřebu vyslechnout odlišný názor a zabývat se jím
- osvojit si postupy při užívání informačních a komunikačních prostředků a naučit se je tvořivě využívat jako nástroje poznání
- využívat získané komunikační dovednosti k vytváření kvalitních vztahů

Kompetence sociální a personální

- chápat význam týmové práce a postavení samostatné práce
- uvědoměle přijímat, získávat role v různých skupinách
- seznámit se s možnostmi utváření příjemné atmosféry v týmu
- naučit se diskutovat

Kompetence občanské

- přijmout základní principy, na kterých spočívají zákony a společenské normy
- poznat naše kulturní tradice a historické dědictví a tímto poznáním cítit potřebu je chránit
- respektovat přesvědčení druhých lidí a vážit si jejich vnitřních hodnot
- nacházet nenásilné cesty k řešení konfliktů

Kompetence pracovní

- nacházet způsoby, jak využívat znalostí získané ve škole i mimo ni pro svůj další rozvoj
- orientovat se v základních aktivitách, které jsou potřebné pro uskutečnění podnikatelského záměru a jeho realizaci
- chápat cíl a riziko podnikání
- rozvíjet své myšlení a nacházet nová řešení

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující PT:

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA:

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka k prostředí

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA:

- Fungování a vliv médií ve společnosti
- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Práce v realizačním týmu

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA:

- Etnický původ

- Kulturní diference
- Lidské vztahy
- Multikulturalita
- Princip sociálního smíru a solidarity

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA:

- Mezilidské vztahy
- Sebepoznání a sebezpečení
- Seberegulace a sebeorganizace

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA:

- Občanská společnost a škola

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH:

- Evropa a svět nás zajímá
- Jsme Evropané
- Objevujeme Evropu a svět

2. stupeň

ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-1-01 *objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání*
- VO-9-1-02 *rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu*
- VO-9-1-03 *zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje*
- VO-9-1-04 *zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají*
- VO-9-1-05 *kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí*
- VO-9-1-06 *zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu*
- VO-9-1-07 *uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem*
- VO-9-1-08 *objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám*
- VO-9-1-09 *rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti*
- VO-9-1-10 *posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-1-03p *přistupuje kriticky k projevům vandalismu*
- VO-9-1-06p *v modelové situaci uplatní dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí*
- VO-9-1-07p *respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití*

- VO-9-1-07p uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem*
- VO-9-1-08p rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům*
- VO-9-1-09p je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie*
- VO-9-1-08p respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti*

Učivo

- naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život
- naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku
- naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny
- kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédiá
- lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti
- vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti
- zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí

ČLOVĚK JAKO JEDINEC

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života*
- VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek*
- VO-9-2-03 rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání*
- VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-2-01p chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním*
- VO-9-2-04p formuluje své nejbližší plány*

Učivo

- podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál
- vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí
- osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady*
- VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi*
- VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení*
- VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít*
- VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu*
- VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz*
- VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané*
- VO-9-3-08 rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-3-02p stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků*
- VO-9-3-02p sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi*
- VO-9-3-03p ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet*
- VO-9-3-04p uvede příklady služeb, které banky nabízejí občanům*
- VO-9-3-07p uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany*

Učivo

- majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví
- peníze – funkce a podoby peněz, formy placení;
- hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní
- banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků

- výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost
- principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání

ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- VO-9-4-02 rozlišuje a porovná úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu
- VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- VO-9-4-07 provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci
- VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
- VO-9-4-09 rozlišuje a porovná úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-4-02p uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
- VO-9-4-02p chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
- VO-9-4-02p uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
- VO-9-4-04p vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
- VO-9-4-05p na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
- VO-9-4-05p uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
- VO-9-4-08p uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
- VO-9-4-09p uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- VO-9-4-09p vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu
- VO-9-4-10p rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
- VO-9-4-10p v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací

Učivo

- právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu
- státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly
- principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev
- lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace
- právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů
- protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví
- právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování*
- VO-9-5-02 uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích*
- VO-9-5-03 uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory*
- VO-9-5-04 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva*
- VO-9-5-05 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu*
- VO-9-5-06 uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-5-01p uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování*
- VO-9-5-01p, VO-9-5-02p uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, a ví o výhodách spolupráce mezi státy*
- VO-9-5-06p uvede příklady mezinárodního terorismu*

Učivo

- evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR
- mezinárodní spolupráce – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.)
- globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení

4.6 Člověk a příroda

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast člověk a příroda zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním přírody. Poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům a jejich zákonitostem. Dává jim tím i potřebný základ pro lepší pochopení a využívání současných technologií a pomáhá jim lépe se orientovat v běžném životě.

V této vzdělávací oblasti dostávají žáci příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Na takovém poznání je založeno i pochopení důležitosti udržování přírodní rovnováhy pro existenci živých soustav, včetně člověka. Vzdělávací oblast také významně podporuje vytváření otevřeného myšlení (přístupného alternativním názorům), kritického myšlení a logického uvažování.

Vzdělávací obory vzdělávací oblasti člověk a příroda, jimiž jsou Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis, svým činnostním a badatelským charakterem výuky umožňují žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních procesů, a tím si uvědomovat i užitečnost přírodovědných poznatků a jejich aplikací v praktickém životě. Zvláště významné je, že při studiu přírody specifickými poznávacími metodami si žáci osvojují i důležité dovednosti. Jedná se především o rozvíjení dovednosti soustavně, objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat a měřit, vytvářet a ověřovat hypotézy o podstatě pozorovaných přírodních jevů, analyzovat výsledky tohoto ověřování a vyvozovat z nich závěry. Žáci se tak učí zkoumat příčiny přírodních procesů, souvislosti či vztahy mezi nimi, klást si otázky (Jak? Proč? Co se stane, jestliže?) a hledat na ně odpovědi, vysvětlovat pozorované jevy, hledat a řešit poznávací nebo praktické problémy, využívat poznání zákonitostí přírodních procesů pro jejich předvídání či ovlivňování.

Ve výše zmíněných vzdělávacích oborech žáci postupně poznávají složitost a mnohotvárnost skutečnosti, podstatné souvislosti mezi stavem přírody a lidskou činností, především pak závislost člověka na přírodních zdrojích a vlivy lidské činnosti na stav životního prostředí a na lidské zdraví. Učí se zkoumat změny probíhající v přírodě, odhalovat příčiny a následky ovlivňování důležitých místních i globálních ekosystémů a uvědoměle využívat své přírodovědné poznání ve prospěch ochrany životního prostředí a principů udržitelného rozvoje. Komplexní pohled na vztah mezi člověkem a přírodou, jehož významnou součástí je i uvědomování si pozitivního vlivu přírody na citový život člověka, utváří - spolu s fyzikálním, chemickým a přírodopisným vzděláváním - také vzdělávání zeměpisné, které navíc umožňuje žákům postupně odhalovat souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na celém území ČR, v Evropě i ve světě.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Zeměpis, který má přírodovědný i společenskovední charakter, je v zájmu zachování celistvosti oboru umístěn celý v této vzdělávací oblasti. Vzdělávací oblast člověk a příroda navazuje na vzdělávací oblast člověk a jeho svět, která na

elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně základního vzdělávání, a kooperuje především se vzdělávacími oblastmi Matematika a její aplikace, člověk a společnost, člověk a zdraví a člověk a svět práce a přirozeně i s dalšími vzdělávacími oblastmi.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod poznávání (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování
- potřebě klást si otázky o průběhu a příčinách různých přírodních procesů, správně tyto otázky formulovat a hledat na ně adekvátní odpovědi
- způsobu myšlení, které vyžaduje ověřování vyslovovaných domněnek o přírodních faktech více nezávislými způsoby
- posuzování důležitosti, spolehlivosti a správnosti získaných přírodovědných dat pro potvrzení nebo vyvrácení vyslovovaných hypotéz či závěrů
- zapojování do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, k vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí
- porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí
- uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání jejich obnovitelných zdrojů, zejména pak slunečního záření, větru, vody a biomasy

4.6.1 Fyzika

Předmět je vyučován v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá ve třídě s využitím všech dostupných pomůcek pro zrakově postižené žáky (reliéfní a konturované obrázky, hmatové pomůcky) a běžných pomůcek. Žákům s vadami řeči jsou vysvětlovány podrobně odborné termíny a je nacvičována správná výslovnost těchto pojmů. Při práci je uplatňován diferencovaný a individuální přístup k dětem, vzhledem k možnostem a schopnostem zdravotně postižených je učivo zestručněno a zjednodušeno. Žáci používají kalkulátory a výukové programy na PC. Při ověřování vědomostí není kladen důraz na tempo v psaném i slovním projevu a jsou zohledněna specifika žáků. Žáci využívají testy, pracovní listy, učebnice, schémata a vyhledávání na internetu. V hodinách fyziky se vzhledem k postižení žáků a specifickému způsobu vyučování minimalizuje praktická část (laboratorní práce a pokusy). Výuka je doplňována v těchto oblastech videoprogramy a PC programy.

Předmět fyzika úzce souvisí s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda, navazuje na základy, které žáci získali na 1. stupni v přírodovědě a na 2. stupni v přírodopise a zeměpise. Vzdělávání v předmětu fyzika směřuje k podpoře hledání a poznávání fyzikálních faktů a jejich souvislostí, rozvíjení a upevňování dovedností objektivně pozorovat a měřit fyzikální vlastnosti a procesy. Žáci zkoumají přírodní procesy, souvislosti a vztahy mezi nimi, osvojují si základní pojmy a odbornou terminologii, podporuje se v nich vytváření otevřeného myšlení a logického uvažování. Předmět fyzika tudíž významně přispívá k rozvoji rozumových schopností žáků. Výuka fyziky směřuje k tomu, aby si žáci uvědomovali hodnotu vědeckého poznání i potřebu jeho využívání ku prospěchu jedince i lidské společnosti.

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky systematicky pozorovat různé fyzikální objekty, procesy i jejich vlastnosti a měřit různé fyzikální vlastnosti objektů, výsledky svých pozorování a měření zpracovávat, vyhodnocovat a dále využívat pro své vlastní učení
- vyhledávat v různých pramenech potřebné informace týkající se problematiky fyzikálního poznávání a využívat je efektivně ve svém dalším studiu
- poznávat souvislosti fyzikálního zkoumání s ostatními, v první řadě přírodovědně zaměřenými, oblastmi zkoumání

Kompetence k řešení problému

- rozpoznávat problémy v průběhu jejich fyzikálního vzdělávání při využití všech metod a prostředků, jež mají v daném okamžiku k dispozici
- hledat, navrhopvat či používat různé další metody, informace nebo nástroje, které by mohly přispět k řešení daného problému

Kompetence komunikativní

- nabízet žákům dostatek možností k porozumění textu a obrazových materiálů a poznávání základních symbolů fyzikálních veličin

Kompetence sociální a personální

- rozvíjet emocionální vztahy a osobní postoje ve vztahu k životnímu prostředí

Kompetence občanské

- nabízet žákům dostatek příležitostí k pochopení práv a povinností souvisejících s ochranou životního prostředí

Kompetence pracovní

- nabízet dostatek situací k propojení problematiky člověka, jeho hygieny, ochrany jeho zdraví při práci
- vést žáky k bezpečnému používání fyzikálních přístrojů a elektrických zařízení
- vést žáky k dodržování vymezených pravidel
- pomáhat žákům s rozhodnutím o dalším vzdělávání a profesním zaměření

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

LÁTKY A TĚLESA

Očekávané výstupy

žák

F-9-1-01 *změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa*

- F-9-1-02* uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí
- F-9-1-03* předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty
- F-9-1-04* využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- F-9-1-01p* změří v jednoduchých konkrétních případech vhodně zvolenými měřidly důležité fyzikální veličiny charakterizující látku a tělesa – délku, hmotnost, čas

Učivo

- měřené veličiny – délka, objem, hmotnost, teplota a její změna, čas
- skupenství látek – souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou; difuze

POHYB TĚLES; SÍLY

Očekávané výstupy

žák

- F-9-2-01* rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu
- F-9-2-02* využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles
- F-9-2-03* změří velikost působící síly
- F-9-2-04* určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici
- F-9-2-05* využívá Newtonovy zákony pro objasnění či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích
- F-9-2-06* aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- F-9-2-01p* rozeznává, že je těleso v klidu, či pohybu vůči jinému tělesu
- F-9-2-02p* zná vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného přímočarého pohybu těles při řešení jednoduchých problémů
- F-9-2-04p* rozezná, zda na těleso v konkrétní situaci působí síla
- F-9-2-05p* předvídá změnu pohybu těles při působení síly
- F-9-2-06p* aplikuje poznatky o jednoduchých strojích při řešení jednoduchých praktických problémů

Učivo

- pohyby těles – pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný; pohyb přímočarý a křivočarý
- gravitační pole a gravitační síla – přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa
- tlaková síla a tlak – vztah mezi tlakovou silou, tlakem a obsahem plochy, na niž síla působí
- třecí síla – smykové tření, ovlivňování velikosti třecí síly v praxi
- výslednice dvou sil stejných a opačných směrů
- Newtonovy zákony – první, druhý (kvalitativně), třetí
- rovnováha na páce a pevné kladce

MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN

Očekávané výstupy

žák

- F-9-3-01* využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů

F-9-3-02 předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

F-9-3-01p využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení jednoduchých praktických problémů

Učivo

- Pascalův zákon – hydraulická zařízení
- hydrostatický a atmosférický tlak – souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny; souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře
- Archimédův zákon – vztahová síla; potápění, vznášení se a plování těles v klidných tekutinách

ENERGIE

Očekávané výstupy

žák

F-9-4-01 určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa

F-9-4-02 využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem

F-9-4-03 využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh

F-9-4-04 určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem

F-9-4-05 zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

F-9-4-02p uvede vzájemný vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem (bez vzorců)

F-9-4-03p rozpozná vzájemné přeměny různých forem energie, jejich přenosu a využití

F-9-4-04p rozezná v jednoduchých příkladech teplo přijaté či odevzdané tělesem

F-9-4-05p pojmenuje výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Učivo

- formy energie – pohybová a polohová energie; vnitřní energie; elektrická energie a výkon; výroba a přenos elektrické energie; jaderná energie, štěpná reakce, jaderný reaktor, jaderná elektrárna; ochrana lidí před radioaktivním zářením
- přeměny skupenství – tání a tuhnutí, skupenské teplo tání; vypařování a kapalnění; hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny
- obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie

ZVUKOVÉ DĚJE

Očekávané výstupy

žák

F-9-5-01 rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku

F-9-5-02 posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

F-9-5-01p rozpozná zdroje zvuku, jeho šíření a odraz

F-9-5-02p *posoudí vliv nadměrného hluku na životní prostředí a zdraví člověka*

Učivo

- vlastnosti zvuku – látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku, rychlost šíření zvuku v různých prostředích; odraz zvuku na překážce, ozvěna; pohlcování zvuku; výška zvukového tónu

ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE

Očekávané výstupy

žák

- F-9-6-01 sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu*
- F-9-6-02 rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí*
- F-9-6-03 rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností*
- F-9-6-04 využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů*
- F-9-6-05 využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní*
- F-9-6-06 zapojí správně polovodičovou diodu*
- F-9-6-07 využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh*
- F-9-6-08 rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- F-9-6-01p sestaví podle schématu jednoduchý elektrický obvod*
- F-9-6-02p vyjmenuje zdroje elektrického proudu*
- F-9-6-03p rozliší vodiče od izolantů na základě jejich vlastností; zná zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji a zařízeními; zná druhy magnetů a jejich praktické využití; rozpozná, zda těleso je, či není zdrojem světla*
- F-9-6-07p zná způsob šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí; rozliší spojnou čočku od rozptylky a zná jejich využití*

Učivo

- elektrický obvod – zdroj napětí, spotřebič, spínač
- elektrické a magnetické pole – elektrická a magnetická síla; elektrický náboj; tepelné účinky elektrického proudu; elektrický odpor; stejnosměrný elektromotor; transformátor; bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními
- vlastnosti světla – zdroje světla; rychlost světla ve vakuu a v různých prostředích; stín, zatmění Slunce a Měsíce; zobrazení odrazem na rovinném, dutém a vypuklém zrcadle (kvalitativně); zobrazení lomem tenkou spojkou a rozptylkou (kvalitativně); rozklad bílého světla hranolem

VESMÍR

Očekávané výstupy

žák

- F-9-7-01 objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet*
- F-9-7-02 odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-9-7-01p *objasní pohyb planety Země kolem Slunce a pohyb Měsíce kolem Země*

F-9-7-02 *odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností*

- *zná planety sluneční soustavy a jejich postavení vzhledem ke Slunci*
- *osvojí si základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese a jejím postavení ve vesmíru*

Učivo

- sluneční soustava – její hlavní složky; měsíční fáze
- hvězdy – jejich složení

4.6.2 Chemie

Předmět je vyučován v 8. a 9. ročníku. Výuka probíhá v odborné učebně nebo ve třídě. Důraz je kladen na hlubší porozumění zákonitosti přírodních procesů, chemických dějů, uvědomování si užitečnosti přírodovědných poznatků a jejich aplikaci v praktickém životě. Při výuce si žáci osvojují důležité dovednosti pomocí specifických poznávacích metod (pozorování, experiment, měření, vytváření a ověřování hypotéz o podstatě přírodních jevů, analýza výsledků a vyvozování závěrů). Zrakově postižení žáci používají poznávací metody s využitím sluchu a hmatu a speciální pomůcky – konturované a reliéfní obrázky pro nevidomé. Žákům s vadami řeči jsou zdůrazňovány a podrobně vysvětlovány složitější a cizí výrazy.

Průřezová témata: Environmentální výchova, Osobnostní a sociální výchova.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky systematicky pozorovat různé chemické látky i jejich vlastnosti, chemické děje, vyhodnocovat je a využívat pro své vlastní učení
- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky provádět experimenty, které ověřují nebo potvrzují hypotézy a žáci z nich mohou vycházet ve svých dalších poznávacích aktivitách
- vyhledávat v různých pramenech potřebné informace

Kompetence k řešení problému

- vést žáky k rozpoznávání problému, vyjádření a formulaci problému, navrhnutí a použití různých metod, které by mohly přispět k řešení problému

Kompetence komunikativní

- nabízet žákům dostatek možností k porozumění textu a obrazových materiálů, poznávat základní symboly, značky a vzorce související s chemickými látkami

Kompetence sociální a personální

- rozvíjet emocionální vztahy a osobní postoje ve vztahu k životnímu prostředí

Kompetence občanské

- nabízet žákům dostatek příležitostí k pochopení práv a povinností souvisejících s ochranou životního prostředí

Kompetence pracovní

- nabízet dostatek situací k propojení problematiky člověka, jeho hygieny, ochrany jeho zdraví při práci
- vést žáky k bezpečnému používání chemického nádobí a zacházení s chemickými látkami
- vést žáky k dodržování vymezených pravidel

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE

Očekávané výstupy

žák

- CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek*
- CH-9-1-02 pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí*
- CH-9-1-03 objasní nejefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- CH-9-1-01p rozliší společné a rozdílné vlastnosti látek*
- CH-9-1-02p pracuje bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami*
- CH-9-1-03p reaguje na případy úniku nebezpečných látek*
- rozpozná přeměny skupenství látek*

Učivo

- vlastnosti látek – hustota, rozpustnost, tepelná a elektrická vodivost, vliv atmosféry na vlastnosti a stav látek
- zásady bezpečné práce – ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě
- nebezpečné látky a přípravky – H-věty, P-věty, piktogramy a jejich význam
- mimořádné události – havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek

SMĚSI

Očekávané výstupy

žák

- CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky*
- CH-9-2-02 vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení*
- CH-9-2-03 vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek*
- CH-9-2-04 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi*
- CH-9-2-05 rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití*
- CH-9-2-06 uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

CH-9-2-01p pozná směsi a chemické látky

CH-9-2-02p rozezná druhy roztoků a jejich využití v běžném životě

CH-9-2-05p rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich použití

CH-9-2-06p uvede zdroje znečištění vody a vzduchu ve svém nejbližším okolí

Učivo

- směsi – různorodé, stejnorodé roztoky; hmotnostní zlomek a koncentrace roztoku; koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok; vliv teploty, míchání a plošného obsahu pevné složky na rychlost jejího rozpouštění do roztoku; oddělování složek směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace)
- voda – destilovaná, pitná, odpadní; výroba pitné vody; čistota vody
- vzduch – složení, čistota ovzduší, ozonová vrstva

ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY

Očekávané výstupy

žák

CH-9-3-01 používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech

CH-9-3-02 rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech

CH-9-3-03 orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

CH-9-3-02p uvede nejobvyklejší chemické prvky a jednoduché chemické sloučeniny a jejich značky

CH-9-3-03p rozpozná vybrané kovy a nekovy a jejich možné vlastnosti

Učivo

- částicové složení látek – molekuly, atomy, atomové jádro, protony, neutrony, elektronový obal a jeho změny v chemických reakcích, elektrony
- prvky – názvy, značky, vlastnosti a použití vybraných prvků, skupiny a periody v periodické soustavě chemických prvků; protonové číslo
- chemické sloučeniny – chemická vazba, názvosloví jednoduchých anorganických a organických sloučenin

CHEMICKÉ REAKCE

Očekávané výstupy

žák

CH-9-4-01 rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání

CH-9-4-02 přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu

CH-9-4-03 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

CH-9-4-01p pojmenuje výchozí látky a produkty nejjednodušších chemických reakcí

Učivo

- chemické reakce – zákon zachování hmotnosti, chemické rovnice, látkové množství, molární hmotnost
- klasifikace chemických reakcí – slučování, neutralizace, reakce exotermní a endotermní
- faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí – teplota, plošný obsah povrchu výchozích látek, katalýza
- chemie a elektřina – výroba elektrického proudu chemickou cestou

ANORGANICKÉ SLOUČENINY

Očekávané výstupy

žák

- CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí*
- CH-9-5-02 vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet*
- CH-9-5-03 orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- CH-9-5-01p popíše vlastnosti a použití vybraných prakticky využitelných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a zná vliv těchto látek na životní prostředí*
- CH-9-5-03p orientuje se na stupnici pH, změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem*
- poskytne první pomoc při zasažení pokožky kyselinou nebo hydroxidem*

Učivo

- oxidy – názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů
- kyseliny a hydroxidy – kyselost a zásaditost roztoků; vlastnosti, vzorce, názvy a použití vybraných prakticky významných kyselin a hydroxidů
- soli kyslíkaté a nekyslíkaté – vlastnosti, použití vybraných solí, oxidační číslo, názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných halogenidů

ORGANICKÉ SLOUČENINY

Očekávané výstupy

žák

- CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití*
- CH-9-6-02 zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy*
- CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití*
- CH-9-6-04 orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktech biochemického zpracování, především bílkovinách, tucích, sacharidech*
- CH-9-6-05 určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu*
- CH-9-6-06 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- CH-9-6-02p zhodnotí užívání paliv jako zdrojů energie*
- CH-9-6-02p vyjmenuje některé produkty průmyslového zpracování ropy*
- CH-9-6-06p uvede příklady bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v potravě z hlediska obecně uznávaných zásad správné výživy*

Učivo

- uhlovodíky – příklady v praxi významných alkanů, uhlovodíků s vícenásobnými vazbami a aromatických uhlovodíků
- paliva – ropa, uhlí, zemní plyn, průmyslově vyráběná paliva
- deriváty uhlovodíků – příklady v praxi významných alkoholů a karboxylových kyselin
- přírodní látky – zdroje, vlastnosti a příklady funkcí bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v lidském těle

CHEMIE A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy

žák

- CH-9-7-01* zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi
- CH-9-7-02* aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe
- CH-9-7-03* orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- CH-9-7-01p* uvede příklady využívání prvotních a druhotných surovin
- CH-9-7-03p* zhodnotí využívání různých látek v praxi vzhledem k životnímu prostředí a zdraví člověka

Učivo

- chemický průmysl v ČR – výrobky, rizika v souvislosti se životním prostředím, recyklace surovin, koroze
- průmyslová hnojiva
- tepelně zpracovávané materiály – cement, vápno, sádra, keramika
- plasty a syntetická vlákna – vlastnosti, použití, likvidace
- detergenty, pesticidy a insekticidy
- hořlaviny – význam tříd nebezpečnosti
- léčiva a návykové látky

4.6.3 Přírodopis

Předmět se vyučuje v 6. – 9. ročníku, výuka probíhá v odborné učebně. Učivo navazuje a prohlubuje poznatky z přírodovědy, důraz je kladen na porozumění zákonitostí přírodních procesů včetně některých chemických dějů, uvědomování si užitečnosti přírodovědných poznatků, jejich aplikaci v životě.

Při výuce jsou používány tyto specifické poznávací metody: multisenzoriální pozorování, experiment, badatelsky orientovaná výuka (vytváření a ověřování hypotéz o podstatě přírodních jevů, analýza výsledků a vyvozování závěrů), laboratorní práce.

Jsou používány speciální pomůcky – mikroskopy, mikroskopy s propojením na televizi, s počítačem, speciální kamerová lupa pro slabozraké žáky, konturované a reliéfní obrázky pro

nevidomé žáky, dalekohledy, tablety, žákům s narušenou komunikační schopností je učivo vysvětlováno jasně a bez komplikovanějších výrazů.

Do vyučovacího předmětu jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Environmentální výchova.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

samostatně nebo v kooperaci s ostatními žáky systematicky pozorovat živé i neživé přírodniny, jejich stavbu, vlastnosti, některé chemické děje a vyhodnocovat je s využívat pro vlastní učení

samostatně nebo v kooperaci s ostatními žáky provádět badatelsky orientovanou výuku, laboratorní práce a experimenty, které ověřují hypotézy a žáci z nich mohou vycházet v dalších poznáváních

vyhledávat potřebné informace z encyklopedií, atlasů, internetu, PC programů a jiných pramenů

organizovat svůj učební proces a být zodpovědný za své učení

vést žáky k porozumění grafů, diagramů a tabulek

Kompetence k řešení problému

vést žáky k rozpoznávání problémů, jejich formulaci, navrhnutí a použití různých metod, které by mohly přispět k řešení problému

Kompetence komunikativní

nabízet žákům dostatek možností k porozumění textu a obrazových materiálů, poznávat i ostatními smysly než zrakem, seznámit se se základními symboly a značkami

Kompetence sociální a personální

rozvíjet emocionální vztahy a osobnostní postoje ve vztahu k životnímu prostředí

Kompetence občanské

nabízet žákům dostatek příležitostí k pochopení práv a povinností souvisejících s ochranou životního prostředí

Kompetence pracovní

nabízet dostatek situací k propojení člověka, jeho hygieny a ochrany zdraví při práci

vést žáky k dodržování bezpečnostních pravidel

pomáhat žákům s rozhodnutím o dalším vzdělávání a profesní orientaci

vytvářet společné projekty a organizovat exkurze, kde si žáci své poznatky ověří

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující PT:

Osobnostní a sociální výchova:

Hodnoty, postoje, praktická etika

Komunikace

Kooperace a kompetice

Rozvoj schopností poznávání

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Důsledky globálních vlivů na životní prostředí v okolí člověka

Multikulturní výchova

Kulturní diference

Environmentální výchova

Ekosystémy

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

Vztah člověka k prostředí

Základní podmínky života

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

OBEČNÁ BIOLOGIE A GENETIKA

Očekávané výstupy

žák

- P-9-1-01 rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů*
- P-9-1-02 popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel*
- P-9-1-03 rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů*
- P-9-1-04 třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek*
- P-9-1-05 vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti*
- P-9-1-06 uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů*
- P-9-1-07 uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-1-01p orientuje se v přehledu vývoje organismů a rozliší základní projevy a podmínky života*
- P-9-1-03p zná základní funkce hlavních orgánů a orgánových soustav rostlin i živočichů*
- P-9-1-04p rozpozná rozdíl mezi jednobuněčnými a mnohobuněčnými organismy*
- P-9-1-07p uvede na příkladech vliv virů a bakterií v přírodě a na člověka*
- má základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích*
- pozná význam rostlin a živočichů v přírodě i pro člověka*

Učivo

- vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam – výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty; názory na vznik života
- základní struktura života – buňky, pletiva, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné
- význam a zásady třídění organismů
- dědičnost a proměnlivost organismů – podstata dědičnosti a přenos dědičných informací, gen, křížení
- viry a bakterie – výskyt, význam a praktické využití

BIOLOGIE HUB

Očekávané výstupy

žák

- P-9-2-01 rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků*
- P-9-2-02 vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místo v potravních řetězcích*
- P-9-2-03 objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-2-01p rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby podle charakteristických znaků*
- P-9-2-03p pozná lišejníky*

Učivo

- houby bez plodnic – základní charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověk a živé organismy
- houby s plodnicemi – stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami
- lišejníky – stavba, symbióza, výskyt a význam

BIOLOGIE ROSTLIN

Očekávané výstupy žák

- P-9-3-01 odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům*
- P-9-3-02 porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku*
- P-9-3-03 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin*
- P-9-3-04 rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné*

- zástupce pomocí klíčů a atlasů*
- P-9-3-05** *odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí*
- P-9-3-06** *vypracuje jednoduchý herbář*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-3-02p** *porovná vnější a vnitřní stavbu rostlinného těla a zná funkce jednotlivých částí těla rostlin*
- P-9-3-03p** *rozlišuje základní rostlinné fyziologické procesy a jejich využití*
- P-9-3-03p** *uvede význam hospodářsky důležitých rostlin a způsob jejich pěstování*
- P-9-3-04p** *rozliší základní systematické skupiny rostlin a zná jejich zástupce*
- P-9-3-05p** *popíše přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí*

Učivo

- anatomie a morfologie rostlin – stavba a význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod)
- fyziologie rostlin – základní principy fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování
- systém rostlin – poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů, kaprad'orostů (plavuně, přesličky, kapradiny), nahosemenných a krytosemenných rostlin (jednoděložných a dvouděložných), jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců
- význam rostlin a jejich ochrana

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ

Očekávané výstupy

žák

- P-9-4-01** *porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů*
- P-9-4-02** *rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin*
- P-9-4-03** *odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí*
- P-9-4-04** *zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-4-01p** *porovná vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů*
- P-9-4-02p** *rozliší jednotlivé skupiny živočichů a zná jejich hlavní zástupce*
- P-9-4-03** *odvodí na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí*
- P-9-4-04p** *ví o významu živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy*
- *využívá zkušenosti s chovem vybraných domácích živočichů k zajišťování jejich životních potřeb*

Učivo

- stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla – živočišná buňka, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování
- vývoj, vývin a systém živočichů – významní zástupci jednotlivých skupin živočichů – prvoci, bezobratlí (žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci), strunatci (paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci, savci)

- rozšíření, význam a ochrana živočichů – hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů, živočišná společenstva
- projevy chování živočichů

BIOLOGIE ČLOVĚKA

Očekávané výstupy

žák

- P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy*
- P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka*
- P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří*
- P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života*
- P-9-5-05 aplikuje první pomoc při poranění a jiném poškození těla*
- P-9-5-06 rozlišuje lidské rasy a jejich charakteristické znaky*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-5-01p popíše stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce*
- P-9-5-02p charakterizuje hlavní etapy vývoje člověka*
- P-9-5-03p popíše vznik a vývin jedince*
- P-9-5-04p rozliší příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby*
- P-9-5-05p zná zásady poskytování první pomoci při poranění*

Učivo

- fylogeneze a ontogeneze člověka – rozmnožování člověka
- anatomie a fyziologie – stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy (opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací a rozmnožovací, řídicí), vyšší nervová činnost, hygiena duševní činnosti
- nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy, epidemie
- životní styl – pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka

NEŽIVÁ PŘÍRODA

Očekávané výstupy

žák

- P-9-6-01 objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života*
- P-9-6-02 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek*
- P-9-6-03 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody*
- P-9-6-04 porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě*
- P-9-6-05 rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků*
- P-9-6-06 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-6-01p* **popíše jednotlivé vrstvy Země**
- P-9-6-02p* **pozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny**
- P-9-6-03p* **rozliší důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů**
- P-9-6-04p* **rozezná některé druhy půd a objasní jejich vznik**
- P-9-6-06p* **na příkladech uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi**

Učivo

- Země – vznik a stavba Země
- nerosty a horniny – vznik, vlastnosti, kvalitativní třídění, praktický význam a využití zástupců, určování jejich vzorků; principy krystalografie
- vnější a vnitřní geologické procesy – příčiny a důsledky
- půdy – složení, vlastnosti a význam půdy pro výživu rostlin, její hospodářský význam pro společnost, nebezpečí a příklady její devastace, možnosti a příklady rekultivace
- vývoj zemské kůry a organismů na Zemi – geologické změny, vznik života, výskyt typických organismů a jejich přizpůsobování prostředí
- geologický vývoj a stavba území ČR – Český masiv, Karpaty
- podnebí a počasí ve vztahu k životu – význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka
- mimořádné události způsobené přírodními vlivy – příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, větrné bouře, sněhové kalamity, laviny, náledí) a ochrana před nimi

ZÁKLADY EKOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- P-9-7-01* **uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi**
- P-9-7-02* **rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy; na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému**
- P-9-7-03* **vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam**
- P-9-7-04* **uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému**

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- P-9-7-01* **uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi**
- P-9-7-02p* **rozliší populace, společenstva, ekosystémy a objasní základní princip některého ekosystému**
- P-9-7-03p* **vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech**
- P-9-7-04p* **popíše změny v přírodě vyvolané člověkem a objasní jejich důsledky**
- P-9-7-04p* **pozná kladný a záporný vliv člověka na životní prostředí**

Učivo

- organismy a prostředí – vzájemné vztahy mezi organismy, mezi organismy a prostředím; populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému
- ochrana přírody a životního prostředí – globální problémy a jejich řešení, chráněná území

PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY

Očekávané výstupy

žák

P-9-8-01 aplikuje praktické metody poznávání přírody

P-9-8-02 dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody

P-9-8-03 pracuje s mikroskopem, vytvoří jednoduchý mikroskopický preparát

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

P-9-8-01p využívá metody poznávání přírody osvojované v přírodopisu

P-9-8-02p dodržuje základní pravidla bezpečného chování při poznávání přírody

Učivo

- praktické metody poznávání přírody – pozorování lupou a mikroskopem (případně dalekohledem), zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení herbáře a sbírek, ukázky odchytu některých živočichů, jednoduché rozčleňování rostlin a živočichů
- významní biologové a jejich objevy

4.6.4 Zeměpis

Výuka zeměpisu navazuje na předměty 1. stupně – prvouku a vlastivědu. Předmět zeměpis je vyučován ve všech ročnících 2. stupně. Posílen je volitelným předmětem Světové regiony v 8. ročníku. Výuku probíhá v kmenových třídách a učebnách informatiky.

Učivo lze rozdělit do několika celků a to geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie, přírodní obraz Země, regiony světa, regionální zeměpis se zaměřením na Evropu a Českou republiku, společenské a hospodářské prostředí, terénní zeměpisná výuka, praxe a aplikace a životní prostředí.

Zeměpis se také v mnoha výstupech hlouběji zabývá tematickými okruhy jednotlivých průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní a Enviromentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech).

Celá výuka je přizpůsobena individuálním schopnostem, případně zdravotním předpokladům žáka. U nevidomých žáků je kladen důraz na hmatovou výchovu (např. Speciální mapy, plastické obrázky zeměpisných jevů) a podrobný slovní popis okolního světa s využitím analogie nebo jejich dosavadních zkušeností. Pro žáky slabozraké je k dispozici atlas pro slabozraké, ve kterém se většina orientuje bez kompenzačních pomůcek. Žákům s vadami řeči je dán dostatečný prostor na vyjádření a v hodnocení jejich znalostí převažují práce testového charakteru. Žáci se specifickými poruchami učení pracují podle individuálního plánu ve svém vlastním tempu.

Součástí výuky jsou programy na PC, práce s informacemi, různé hádanky, doplňovačky, křížovky, zeměpisné vycházky, výlety s předem připravenou trasou a orientace v terénu. Žáci mají rovněž možnost využít GPS navigace pro orientaci v terénu a geocaching. Velký důraz je

kladen na vnímání aktuálního dění v nejbližším i vzdáleném okolí. Hlavním cílem výuky je pochopení zeměpisných jevů, jejich vzájemné propojení, jejich vliv na společnost a naopak.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

KOMPETENCE K UČENÍ

- vést žáky k efektivnímu učení, k výběru vhodných metod vzhledem k jejich potenciálu a možnostem
- správně a soustavně motivovat žáky k chuti získávat nové znalosti a dovednosti a využívat je v praktickém životě
- vytvářet u žáků základní vnímání vztahů v přírodě a společnosti a jejich využití v praktickém životě
- umožňovat žákům hodnotit svou činnost, výsledky své práce, navozovat situace pro hodnocení žáků navzájem

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

2. vést žáky ke správnému vyjádření myšlenek a názorů
3. učit žáky pracovat s mapami různých typů a měřítek
4. klást důraz na práci s informacemi (knihy, rodina, televize, internet) a hlavně jejich využití a uvědomělou interpretaci
5. učit žáky porozumět a orientovat se v aktuálních událostech, reagovat na ně a dokázat o nich diskutovat s ostatními

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

- s pomocí problémových úloh a otázek učit žáky o jevech přemýšlet, vnímat vztahy mezi nimi, hodnotit jejich příčiny a následky
- oceňovat každou snahu žáka úlohou se zabývat
- podporovat u žáků samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- učit žáky používat získané znalosti a vědomosti v různých rébusech, křížovkách, doplňovačkách apod., i v zdánlivě odlišných oblastech

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- učit žáky dodržovat vymezená pravidla, plnit své závazky a povinnosti
- vést žáky k vnímání prostředí, ve kterém žijí a uvědomění si jeho ochrany i ochrany kulturních a společenských hodnot

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- využívat ve vyučování skupinovou práci s obměnou rolí ve skupině
- učit žáky ohleduplnosti a k úctě k jiným lidem bez ohledu na věk, schopnosti, národnosti či rasu
- využívat při hledání odpovědí na problémové úkoly členy rodiny či starší spolužáky

KOMPETENCE OBČANSKÁ

- učit žáky toleranci k jiným národům, k jejich tradicím a stylu života
- vést žáky k úctě k našim tradicím, kulturnímu i historickému dědictví
- učit žáky chápat ekologické souvislosti a enviromentální problémy, respektovat požadavky na kvalitu života

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

Enviromentální výchova

- ekosystémy
- základní podmínky života

Multikulturní výchova

- etnický původ
- kulturní difference
- lidské vztahy
- multikulturalita

Osobnostní a sociální výchova

- komunikace
- mezilidské vztahy
- poznávání lidí
- řešení problémů a rozhodovací dovednosti

Výchova demokratického občana

- formy participace občanů v politickém životě
- občan, občanská společnost a stát
- principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Evropa a svět nás zajímá
- objevujeme Evropu a svět

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE

Očekávané výstupy

žák

- Z-9-1-01** *organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů,*

statistických a dalších informačních zdrojů

- Z-9-1-02** *používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii*
- Z-9-1-03** *přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině*
- Z-9-1-04** *vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- Z-9-1-02p** *rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii*
- Z-9-1-04p** *získá osobní představu o prostředí, které nás obklopuje, umí ho popsat a určit jednoduché vazby, vyjádří, co mu prospívá a škodí*

Učivo

- komunikační geografický a kartografický jazyk – vybrané obecně používané geografické, topografické a kartografické pojmy; základní topografické útvary: důležité body, výrazné liniové (čárové) útvary, plošné útvary a jejich kombinace: sítě, povrchy, ohniska – uzly; hlavní kartografické produkty: plán, mapa; jazyk mapy: symboly, smluvené značky, vysvětlivky; statistická data a jejich grafické vyjádření, tabulky; základní informační geografická média a zdroje dat
- geografická kartografie a topografie – glóbus, měřítko glóbusu, zeměpisná síť, poledníky a rovnoběžky, zeměpisné souřadnice, určování zeměpisné polohy v zeměpisné síti; měřítko a obsah plánů a map, orientace plánů a map vzhledem ke světovým stranám; praktická cvičení a aplikace s dostupnými kartografickými produkty v tištěné i elektronické podobě

PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ

Očekávané výstupy

žák

- Z-9-2-01** *zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy*
- Z-9-2-02** *prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů*
- Z-9-2-03** *rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu*
- Z-9-2-04** *porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- Z-9-2-02p** *objasní důsledky pohybů Země*
- Z-9-2-04p** *uveď příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost*
- Z-9-2-04p** *uveď příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu*

Učivo

- Země jako vesmírné těleso – tvar, velikost a pohyby Země, střídání dne a noci, střídání ročních období, světový čas, časová pásma, pásmový čas, datová hranice, smluvený čas
- krajinná sféra – přírodní sféra, společenská a hospodářská sféra, složky a prvky přírodní sféry
- systém přírodní sféry na planetární úrovni – geografické pásy, geografická (šířková) pásma, výškové stupně
- systém přírodní sféry na regionální úrovni – přírodní oblasti

REGIONY SVĚTA

Očekávané výstupy

žák

- Z-9-3-01 *rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa*
- Z-9-3-02 *lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny*
- Z-9-3-03 *porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států*
- Z-9-3-04 *zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- Z-9-3-02p *vyhledá na mapách jednotlivé světadíly a oceány*
- Z-9-3-03p *rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů*
- Z-9-3-03p *charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států*

Učivo

- světadíly, oceány, makroregiony světa – určující a porovnávací kritéria; jejich přiměřená charakteristika z hlediska přírodních a socioekonomických poměrů s důrazem na vazby a souvislosti (přírodní oblasti, podnebné oblasti, sídelní oblasti, jazykové oblasti, náboženské oblasti, kulturní oblasti)
- modelové regiony světa – vybrané modelové přírodní, společenské, politické, hospodářské a environmentální problémy, možnosti jejich řešení

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- Z-9-4-01 *posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa*
- Z-9-4-02 *posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel*
- Z-9-4-03 *zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje*
- Z-9-4-04 *porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit*
- Z-9-4-05 *porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků*

Z-9-4-06 *lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

Z-9-4-02p *uveďte příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmištěním lidských sídel*

- *vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace*

Učivo

- obyvatelstvo světa – základní kvantitativní a kvalitativní geografické, demografické, hospodářské a kulturní charakteristiky
- globalizační společenské, politické a hospodářské procesy – aktuální společenské, sídelní, politické a hospodářské poměry současného světa, sídelní systémy, urbanizace, suburbanizace
- světové hospodářství – sektorová a odvětvová struktura, územní dělba práce, ukazatele hospodářského rozvoje a životní úrovně
- regionální společenské, politické a hospodářské útvary – porovnávací kritéria: národní a mnohonárodnostní státy, části států, správní oblasti, kraje, města, aglomerace; hlavní a periferní hospodářské oblasti světa; politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států; geopolitické procesy, hlavní světová konfliktní ohniska

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

Z-9-5-01 *porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny*

Z-9-5-02 *uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmištění hlavních ekosystémů (biomů)*

Z-9-5-03 *uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

Z-9-5-01p *umí pojmenovat různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozliší na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny*

Z-9-5-02p *uveďte příklady přírodních a kulturních krajinných složek*

Z-9-5-03 *uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí*

Učivo

- krajina – přírodní a společenské prostředí, typy krajiny
- vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný život a rozvoj, principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva

ČESKÁ REPUBLIKA

Očekávané výstupy

žák

Z-9-6-01 *vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy*

Z-9-6-02 *hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby*

- místního regionu k vyšším územním celkům*
- Z-9-6-03** *hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu*
- Z-9-6-04** *lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit*
- Z-9-6-05** *uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- Z-9-6-01p** *vymezí a lokalizuje území místní krajiny a oblasti (regionu) podle bydliště nebo školy*
- Z-9-6-02p** *charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu*
- Z-9-6-03p** *určí zeměpisnou polohu a rozlohu České republiky a její sousední státy*
- Z-9-6-03p** *rozlišuje přírodní podmínky ČR, popíše povrch a jeho členitost*
- Z-9-6-03p** *uveče hlavní údaje o rozmístění obyvatelstva*
- Z-9-6-04p** *vyhledá na mapách jednotlivé kraje České republiky a charakterizuje hospodářské poměry, přírodní zvláštnosti a kulturní zajímavosti*

Učivo

- místní region** – zeměpisná poloha, kritéria pro vymezení místního regionu, vztahy k okolním regionům, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál × bariéry)
- Česká republika** – zeměpisná poloha, rozloha, členitost, přírodní poměry a zdroje; obyvatelstvo: základní geografické, demografické a hospodářské charakteristiky, sídelní poměry; rozmístění hospodářských aktivit, sektorová a odvětvová struktura hospodářství; transformační společenské, politické a hospodářské procesy a jejich územní projevy a dopady; hospodářské a politické postavení České republiky v Evropě a ve světě, zapojení do mezinárodní dělby práce a obchodu
- regiony České republiky** – územní jednotky státní správy a samosprávy, krajské členění, kraj místního regionu, přeshraniční spolupráce se sousedními státy v euroregionech

TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE

Očekávané výstupy

žák

- Z-9-7-01** *ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu*
- Z-9-7-02** *aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny*
- Z-9-7-03** *uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

Z-9-7-01 *ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu*

Z-9-7-03p *uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě*

Učivo

- cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, geografické exkurze – orientační body, jevy, pomůcky a přístroje; stanoviště, určování hlavních a vedlejších světových stran, pohyb podle mapy a azimutu, odhad vzdáleností a výšek objektů v terénu; jednoduché panoramatické náčrtky krajiny, situační plány, schematické náčrtky pochodové osy, hodnocení přírodních jevů a ukazatelů
- ochrana člověka při ohrožení zdraví a života – živelní pohromy; opatření proti nim, chování a jednání při nebezpečí živelních pohrom v modelových situacích

4.7 Umění a kultura

Umění a kultura

Vzdělávací oblast Umění a kultura umožňuje žákům jiné než pouze racionální poznávání světa a odráží nezastupitelnou součást lidské existence - umění a kulturu. Kulturu, jako procesy i výsledky duchovní činnosti, umožňující chápat kontinuitu proměn historické zkušenosti, v níž dochází k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence, i jako neoddělitelnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce). Umění, jako proces specifického poznání a dorozumívání, v němž vznikají informace o vnějším a vnitřním světě a jeho vzájemné provázanosti, které nelze formulovat a sdělovat jinými než uměleckými prostředky.

Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu.

Součástí tohoto procesu je hledání a nalézání vazeb mezi druhy umění na základě společných témat, schopnosti vcítit se do kulturních potřeb ostatních lidí a jimi vytvořených hodnot a přistupovat k nim s vědomím osobní účasti. V tvořivých činnostech jsou rozvíjeny schopnosti nonverbálního vyjadřování prostřednictvím tónu a zvuku, linie, bodu, tvaru, barvy, gesta, mimiky atp.

V etapě základního vzdělávání je oblast Umění a kultura zastoupena vzdělávacími obory Hudební výchova a Výtvarná výchova. Vzdělávací oblast lze rozšířit o doplňující vzdělávací obor Dramatická výchova, který je možno na úrovni školního vzdělávacího programu realizovat formou samostatného vyučovacího předmětu, projektu, kurzu apod. (viz kapitola 5.10) Na 1. stupni základního vzdělávání se žáci seznamují prostřednictvím činností s výrazovými prostředky a s jazykem hudebního a výtvarného umění, ale také umění dramatického a literárního.

S nimi se učí tvořivě pracovat, užívat je jako prostředků pro sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly, učí se je vzhledem ke svým zkušenostem chápat a výpovědi sdělované uměleckým dílem rozpoznávat a interpretovat.

S přechodem na 2. stupeň základního vzdělávání se otevírá cesta širšímu nazírání na kulturu a umění. Připomínají se historické souvislosti a společenské kontexty ovlivňující umění a kulturu. Inspirací k činnostem se stávají také díla literární a dramatická (divadlo, film), tvorba multimediální i samotné znakové systémy. Nalézání vztahů mezi jednotlivými druhy umění a uplatňování různorodosti výrazových prostředků při hledání variant řešení společně zvolených témat umožňují projekty. Ty otevírají společný prostor pro získání dovedností a poznatků překračujících rámec jednotlivých oborů a přispívají tak k osobitějšímu a originálnějšímu sebevyjádření i hlubšímu porozumění uměleckému dílu.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. V etapě základního vzdělávání se tyto hudební činnosti stávají v rovině produkce, recepce a reflexe obsahovými doménami hudební výchovy. Hudební činnosti jako činnosti vzájemně se propojující, ovlivňující a doplňující rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka, především však vedou k rozvoji jeho hudebnosti - jeho hudebních schopností, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi - sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými.

Prostřednictvím těchto činností žák může uplatnit své individuální hlasový potenciál při sólovém, skupinovém i sborovém zpěvu, své individuální instrumentální dovednosti při souborové hře a doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby a v neposlední řadě je mu dána příležitost „interpretovat“ hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření.

Obsahem Vokálních činností je práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků. Obsahem Instrumentálních činností je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci. Obsahem Hudebně pohybových činností je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest. Obsahem Poslechových činností je aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.

Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky. Výtvarná výchova přistupuje k vizuálně obraznému vyjádření (a to jak samostatně vytvořenému, tak přejetému) nikoliv jako k pouhému přenosu reality, ale jako k prostředku, který se podílí na způsobu jejího přijímání a zapojování do procesu komunikace.

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech - tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, citění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky (dále jen prostředky) nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění a v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové

citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřováním komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Obsahem Rozvíjení smyslové citlivosti jsou činnosti, které umožňují žákovi rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření. Obsahem Uplatňování subjektivity jsou činnosti, které vedou žáka k uvědomování si a uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření. Obsahem Ověřování komunikačních účinků jsou činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace

- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součástí lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, citění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevu a potřeb a k utváření hierarchie hodnot

- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národě a národností

- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince; k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života

- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

4.7.1 Hudební výchova

Hudební výchova je předmět, který vytváří prostor pro široké působení na žáky. Nemluvíme jen o rozvíjení jejich hudebnosti, ale především o vytváření vztahu k samotné hudbě a umění. Předmět přispívá k harmonickému rozvoji osobnosti. Nejdůležitějšími obsahovými prvky předmětu jsou zpěv, poslech, pohyb, hra na hudební nástroje.

Hudební výchova je vyučována od 1. do 9. ročníku. Výuka probíhá zejména v hudebně a přizpůsobuje se individuálním možnostem a dovednostem žáků. U nevidomých žáků se vyučování zaměřuje především na vnímání hudby a její historie a na aktivní provozování hudby (zpěv, instrumentální hra)

Na prvním stupni je v hodinách hudební výchovy kladen důraz na rozvoj pěveckých, rytmických a instrumentálních dovedností, hlasovou hygienu, péči o hlas, orientaci v notovém

zápisu, seznámení se s pojmy v oblasti hudby a rozšiřování písňového repertoáru. Žáci se učí poznávat a respektovat cizí kultury, aktivně se zapojovat do výuky, najít si svůj oblíbený hudební styl, respektovat názory ostatních, pochopit sílu a význam hudby v životě každého člověka.

Druhý stupeň nepřímo navazuje na 1. stupeň. Ve výuce se věnuje pozornost pěveckému projevu, především pak poslechu, rytmickým a instrumentálním cvičením a obecným znalostem světových a českých hudebních dějin. Součástí výuky jsou návštěvy divadelních představení, koncertů, docházka vybraných žáků do pěveckého kroužku a individuální výuka hry na hudební nástroj.

Ve vyučovacím předmětu využíváme strategie, které vedou k utváření a rozvoji těchto kompetencí:

Kompetence k učení

- učit žáky pracovat s hlasem
- osvojit si přiměřené množství lidových i uměleckých písní
- učit žáky rytmická cvičení a rytmický doprovod písně (tleskání, pleskání, dupání, orffův instrumentář)
- reagovat na hudbu pohybem, tancem, gesty
- zařazovat poslech zvuků, písní, skladeb, hudebních nástrojů, interpretů
- vnímat radost ze zpěvu i poslechu

Kompetence komunikativní

- zdůrazňovat mezinárodní řeč hudby, sloužící jako dorozumívací prostředek všech národů a etnik světa (bez znalosti příslušného jazyka)
- hudbu chápat jako nositelku děje, myšlenek, pocitů, předávání informací mezi lidmi, hudebníkem, obecnstvem
- chápat funkci hudby v historii lidstva, vnímat hudbu jako nedílný článek řetězu: literatura – hudba – výtvarné umění

Kompetence sociální, personální a Kompetence občanské

(tyto kompetence možno spojit, protože se navzájem doplňují a prolínají)

- při výuce zpěvu ve skupině vést žáky k týmové práci (ke spolupráci, vzájemné toleranci, ohleduplnosti, vzájemnému respektu)
- učit žáky schopnosti vcítit se do kultur jiných lidí, ras a společenství a zároveň je respektovat
- nabízet žákům dostatek motivace k vytváření harmonického rozvoje jejich osobnosti, důraz klást na tvorbu kladných emocí jak při aktivní hudební činnosti, tak při poslechu

Průřezová témata

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata:

Enviromentální výchova

- Vztah člověka k prostředí

Multikulturní výchova

- Kulturní rozdíly
- Lidské vztahy
- Etnický původ
- Multikulturalita

Mediální výchova

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Fungování a vliv médií ve společnosti

Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopnosti poznávání
- Sebepoznání a sebepojetí
- Komunikace

- Spolupráce a soutěživost
- Hodnoty, postoje
- Kreativita
- Psychohygienu
- Mezilidské vztahy

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Objevujeme Evropu a svět
- Evropa a svět nás zajímá

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- HV-3-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase*
- HV-3-1-02 rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem*
- HV-3-1-03 využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře*
- HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie*
- HV-3-1-05 rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby*
- HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty*
- HV-3-1-02p správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmitizaci říkadel i při zpěvu*
- HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny*
- HV-3-1-05p rozliší sílu a délku zvuku*
- pozorně vnímá jednoduché skladby*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti*
- HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not*
- HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní*
- HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby*
- HV-5-1-05 vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace*
- HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny*
- HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem

HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou

HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje

HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy

- *pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb*

- *správně hospodaří s dechem při interpretaci písní □ frázování*

Učivo

VOKÁLNÍ ČINNOSTI

- pěvecký a mluvní projev – pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu
- hudební rytmus – realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu
- dvojhlas a vícehlas – prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod.
- intonace, vokální improvizace – diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, volné nástupy VIII. a spodního V. stupně apod.), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď apod.)
- záznam vokální hudby – zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písně, notový zápis jako opora při realizaci písně

INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

- hra na hudební nástroje - reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.
- rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace – tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písně, hudební doprovod (akcentace těžké doby v rytmickém doprovodu, ostinato, prodleva), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď), jednoduchá písňová forma (a–b)
- záznam instrumentální melodie – čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivku či tématu instrumentální skladby, využití notačních programů

HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- taktování, pohybový doprovod znějící hudby – dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance
- pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby – pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků
- orientace v prostoru – utváření pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách

POSLECHOVÉ ČINNOSTI

- kvality tónů – délka, síla, barva, výška
- vztahy mezi tóny – souzvuk, akord
- hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu
- hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj
- poslechová relaxace – hudba jako prostředek uvolnění, pozitivní vliv hudby na organismus
- hudební styly a žánry – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod.
- hudební formy – malá písňová forma, velká písňová forma, rondo, variace
- interpretace hudby – slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková)

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách*
- HV-9-1-02 uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého*
- HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace*
- HV-9-1-04 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů*
- HV-9-1-05 rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu*
- HV-9-1-06 orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku*
- HV-9-1-07 zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami*
- HV-9-1-08 vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění*
- HV-9-1-09 uvědomuje si a rozlišuje význam hudby ve filmovém umění, rozpoznává díla světových skladatelů filmové hudby*
- HV-9-1-10 rozpoznává tradiční (folklórní) hudbu typickou pro daný kontinent, stát, rozpoznává hudební prvky, nástroje pro danou zemi.*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- HV-9-1-01p doprovází písně pomocí ostinata*
- HV-9-1-02p, HV-9-1-03p interpretuje vybrané lidové a umělé písně*
- HV-9-1-04p rozeznává různé hudební žánry*
- *pozorně vnímá znějící hudbu skladeb většího rozsahu*
 - *rozpozná (zrakově postižený žák hmatem či poslechem) vybrané hudební nástroje symfonického orchestru*
 - *uveď některá jména hudebních skladatelů a název některého z jejich děl*

Učivo

VOKÁLNÍ ČINNOSTI

- pěvecký a mluvní projev – rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace, techniky vokálního projevu (scat, falzet apod.), jejich individuální využití při zpěvu i při společných vokálně instrumentálních aktivitách
- intonace a vokální improvizace – diatonické postupy v durových a mollových tóninách, improvizace jednoduchých hudebních forem
- hudební rytmus – odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu
- orientace v notovém záznamu vokální skladby – notový zápis jako opora při realizaci písně či složitější vokální nebo vokálně instrumentální skladby
- rozvoj hudebního sluchu a hudební představivosti – reprodukce tónů, převádění melodií z

nezpěvné do zpěvné polohy, zachycování rytmu, popřípadě i melodie zpívané (hrané) písňe pomocí grafického (notového) záznamu

- reflexe vokálního projevu – vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)

INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

- hra na hudební nástroje – nástrojová reprodukce melodií (motivků, témat, písni, jednoduchých skladeb), hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, keyboardů a počítače, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy)
- záznam hudby – noty, notační programy (např. Capella, Finale, Sibelius) a další způsoby záznamu hudby
- vyjadřování hudebních i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje – představy rytmické, melodické, tempové, dynamické, formální
- tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy

HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- pohybový doprovod znějící hudby – taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění
- pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla – pantomima, improvizace
- pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby – tempové, dynamické, rytmicko-metrické, harmonické
- orientace v prostoru – rozvoj pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách

POSLECHOVÉ ČINNOSTI

- orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby – postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užití ve skladbě (zvukomalba, dušermalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla
- hudební dílo a jeho autor – hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost)
- filmová hudba – rozvíjející se hudební odvětví, soundtrack, funkce hudby ve filmu, autoři, díla
- hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům
- celosvětová folklórní hudba – odlišnosti v hudbě mezi jednotlivými světadíly, státy (prvky, nástroje, tance)
- interpretace znějící hudby – slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastních soudů a preferencí

4.7.2 Výtvarná výchova

Předmět se realizuje v 1. až 9. ročníku. Výuka se uskutečňuje v odborných učebnách, výjimečně ve třídách a mimo budovu školy (práce v terénu, výstavy, besedy, filmová a divadelní představení, prezentace vlastní činnosti – soutěže, festivaly).

Zrakově postižení žáci mají ve VV jistá specifika. Využívají a rozvíjejí zdravé smysly, zejména hmat a sluch, kterými si zprostředkovávají reálný obraz okolního světa. Kompenzace poškozeného zrakového smyslu umožňuje, že výsledky výchovně vzdělávací práce mohou být srovnatelné s výsledky žáků bez postižení. Velkým přínosem je práce s keramickou hlinou, kde

nejlépe získávají povědomí o skutečnostech prostřednictvím sebekontroly.

Výtvarná výchova na prvním a druhém stupni se realizuje jako samostatný vyučovací předmět, v němž budou plněny všechny klíčové kompetence, jedním ze stěžejních úkolů bude propojení s ostatními předměty v projektovém vyučování. Cílem tohoto předmětu je rozvoj estetického, tvořivého, vnímavého dítěte se vztahem k uměleckým hodnotám a instinktivní volbě toho nejlepšího výběru.

Výtvarná výchova se realizuje v těchto průřezových tématech:

Mediální výchova, Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Výchova demokratického občana

Výtvarná sdělení se budou realizovat v těchto projektech:

Poznej své město

Život v přírodě

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- seznamovat žáky s výrazovými prostředky výtvarného umění

Kompetence k řešení problémů

- vyjadřovat různé situace prostřednictvím netradičních způsobů, reakce na nešvary komerční společnosti
- prezentovat činnost v rámci školy a mimo ni

Kompetence komunikativní

- vyjadřovat se pomocí vlastních dílek
- naučit se vyjadřovat vlastními slovy vztahy, pocity, názory směrem ke spolužákům, učitelům, uměleckým dílům
- získávat informace různými způsoby

Kompetence sociální

- využívat vztahy při výuce, kolektivní práce dvou a více žáků, projektové vyučování, spolupráce žáků na projektu

Kompetence občanská

- nebát se projevit svůj názor a snažit se ho obhájit v rámci svých možností

Kompetence pracovní

- nahradit a doplnit talent prací a snahou
- správně motivovat a vést
- zabezpečit zajímavou činnost pro zvýšení aktivity a pracovního nasazení
- střídat činnosti
- propojit VV zejména s předměty uměleckého zaměření

Průřezová témata:

Enviromentální výchova

- ekosystémy
- základní podmínky života

Mediální výchova

- tvorba mediálního sdělení
- vnímání autora mediálních sdělení

Multikulturní výchova

- hodnoty, postoje, praktická etika
- komunikace
- kooperace a kompetice
- kreativita
- poznávání lidí
- rozvoj schopnosti poznávání
- sebepoznání a sebepojetí

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- objevujeme Evropu a svět

Výchova demokratického občana

- kulturní hodnoty jiných národů, jejich odlišnosti – videoprojekce, výstavy, vlastní

tvorba

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- VV-3-1-01 rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ*
- VV-3-1-02 v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace*
- VV-3-1-03 vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky*
- VV-3-1-04 interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností*
- VV-3-1-05 na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

Zrakově postižený žák

- VV-3-1-01z nacvičuje uvolňování ruky, držení pera, tužky, voskovky*
- VV-3-1-02z rozlišuje vlastnosti modelovacích hmot – tažnost, pevnost, ohebnost*
- VV-3-1-03z graficky zobrazuje čáry podle šablony, vyrývá, kreslí*
- VV-3-1-04z hmatem poznává skutečné předměty a jejich vzájemné souvislosti*
- VV-3-1-05z modeluje, nalepuje, otiskuje*
- VV-3-1-06z vnímá v prostoru celek, velikost, vztahy*
- VV-3-1-07z seznamuje se informativně s nejznámějšími ilustrátory*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VV-3-1-01 až VV-5-1-05p zvládá základní dovednosti pro vlastní tvorbu*
- VV-3-1-01p rozpoznává, pojmenovává a porovnává linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s pomocí učitele)*
- VV-3-1-02p, VV-3-1-04p uplatňuje vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, je schopen výsledky své činnosti sdělit svým spolužákům*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- VV-5-1-01 při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)*
- VV-5-1-02 užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a skulpturální postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model*
- VV-5-1-03 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy*
- VV-5-1-04 nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě*
- VV-5-1-05 osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci*

vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)

VV-5-1-06 *porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace*

VV-5-1-07 *nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

Zrakově postižený žák

VV-5-1-01z *poznává podstatné znaky různých předmětů*

VV-5-1-02z *poznává živou a neživou přírodu*

VV-5-1-03z *poznává jména ilustrátorů dětských knih*

VV-5-1-04z *seznamuje se s novými výtvarnými prostředky*

VV-5-1-05z *rozvíjí elementární smysl pro prostor – velikost, výška, šířka, porovnává podle skutečnosti*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

VV-5-1-01p až VV-5-1-07p *uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr*

VV-5-1-01p, VV-5-1-02p *rozdlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)*

VV-5-1-03p, VV-5-1-04p *při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie*

VV-5-1-06p *vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla*

Učivo

ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

- prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury
 - jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru
- uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření
- reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly - vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly
- smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama

UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

- prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby
- typy vizuálně obrazných vyjádření – jejich rozlišení, výběr a uplatnění – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, komiks, fotografie, elektronický obraz, reklama
- přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)

OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

- osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně

obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

- komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření
- proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- VV-9-1-01* vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků
- VV-9-1-02* užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie
- VV-9-1-03* užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace
- VV-9-1-04* vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření
- VV-9-1-05* rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu
- VV-9-1-06* interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků
- VV-9-1-07* porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů
- VV-9-1-08* ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci

Zrakově postižený žák

- VV-9-1-01z* rozšiřuje získané poznatky o prostorových útvarcích
- VV-9-1-02z* modelováním zpřesňuje vyjádření proporcí lidského těla
- VV-9-1-03z* teoreticky se seznamuje se soudobým uměním a jeho prostředky
- VV-9-1-04z* rozvíjí výtvarné prožitky důsledným hmatovým vnímáním
- VV-9-1-05z* vytváří kompozice v prostoru
- VV-9-1-06z* zvládá jednoduché grafické techniky
- VV-9-1-07z* rozvíjí estetický vztah k užité a dekorativní tvorbě
- VV-9-1-08z* vychází z vlastních poznatků při praktických dovednostech
- VV-9-1-09z* konfrontuje představy se skutečností
- VV-9-1-10z* nacvičuje vlastní podpis jako prostředek k integraci do společnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VV-9-1-01 až VV-9-1-08p* uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru
- VV-9-1-01p, VV-9-1-03p* uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích

vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímá a porovnává jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci

VV-9-1-02p *při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a zvolí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby, porovnává ho s výsledky ostatních*

VV-9-1-06p *vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity*

Učivo

ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

- prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury; vztahy a uspořádání prvků v ploše, objemu, prostoru a v časovém průběhu (podobnost, kontrast, rytmus, dynamické proměny, struktura), ve statickém i dynamickém vizuálně obrazném vyjádření
- uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu – vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř a mezi objekty (lineární, světlostní, barevné, plastické a prostorové prostředky a prostředky vyjadřující časový průběh) ve statickém i dynamickém vyjádření
- reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly – vědomé vnímání a uplatnění mimovizuálních podnětů při vlastní tvorbě; reflexe ostatních uměleckých druhů (hudebních, dramatických)
- smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama; výběr, kombinace a variace ve vlastní tvorbě

UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

- prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby, uspořádání prostoru, celku vizuálně obrazných vyjádření a vyjádření proměn; výběr, uplatnění a interpretace
- typy vizuálně obrazných vyjádření – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, komiks, fotografie, elektronický obraz, reklama, vizualizované dramatické akce, komunikační grafika; rozlišení, výběr a uplatnění pro vlastní tvůrčí záměry
- přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, symbolická, založená na smyslovém vnímání, racionálně konstruktivní, expresivní); reflexe a vědomé uplatnění při vlastních tvůrčích činnostech

OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

- osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování; důvody vzniku odlišných interpretací vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých), kritéria jejich porovnávání, jejich zdůvodňování
- komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – utváření a uplatnění komunikačního obsahu; vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora; prezentace ve veřejném prostoru, mediální prezentace
- proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vizuálně obrazných vyjádření vlastních děl i děl výtvarného umění; historické, sociální a kulturní souvislosti

4.8 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, chování podporující zdraví, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví důležitým předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování podpory a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví přináší základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví (poznatky, činnosti, způsoby chování), s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje především k tomu, aby žáci poznávali sami sebe jako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdraví, jeho ochrany i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví. Žáci se seznamují s různými riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby chování (rozhodování), které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávají potřebnou míru odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví jiných. Jde tedy z velké části o poznávání zásadních životních hodnot, o postupné utváření postojů k nim a o aktivní jednání v souladu s nimi. Naplnění těchto záměrů je v základním vzdělávání nutné postavit na účinné motivaci a na činnostech a situacích posilujících zájem žáků o problematiku zdraví.

Při realizaci této vzdělávací oblasti je třeba klást důraz především na praktické dovednosti a jejich aplikace v modelových situacích i v každodenním životě školy. Proto je velmi důležité, aby celý život školy byl ve shodě s tím, co se žáci o zdraví učí a co z pohledu zdraví potřebují. Zpočátku musí být vzdělávání silně ovlivněno kladným osobním příkladem učitele, jeho všestrannou pomocí a celkovou příznivou atmosférou ve škole. Později přistupuje důraz i na větší samostatnost a odpovědnost žáků v jednání, rozhodování a činnostech souvisejících se zdravím. Takto chápané vzdělávání je základem pro vytváření aktivních přístupů žáků k rozvoji i ochraně zdraví.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech Výchova ke zdraví a Tělesná výchova, do níž je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova. Vzdělávací obsah oblasti Člověk a zdraví prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej obohacují nebo využívají (aplikují), a do života školy.

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví (Rodinná výchova) vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí. Žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného chování při ohrožení v každodenních rizikových situacích i při mimořádných událostech. Vzhledem k individuálnímu i sociálnímu rozměru zdraví obsahuje vzdělávací obor. Výchova ke zdraví výchovu k mezilidským vztahům a je velmi úzce propojen s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova. Žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků.

Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje. V tělesné výchově je velmi důležité motivační hodnocení žáků, které vychází ze somatotypu žáka a je postaveno na posuzování osobních výkonů každého jednotlivce a jejich zlepšování – bez paušálního porovnávání žáků podle výkonových norem (tabulky, grafy aj.),

kteře neberou v úvahu růstové a genetické předpoklady a aktuální zdravotní stav žáků.

Pro pohybové vzdělávání je charakteristické rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činnosti i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

Školám se současně doporučuje vyrovnávat pohybový deficit žáků III. (příp. II.) zdravotní skupiny a jejich potřebu korektivních cvičení zařazováním povinného či volitelného předmětu, jehož obsah vychází z tematického okruhu Zdravotní tělesná výchova (jako adekvátní náhrady povinné tělesné výchovy nebo jako rozšíření pohybové nabídky). Tato nabídka vychází ze situace v moderní společnosti, která v mnohém usnadňuje život, ale paradoxně tím vyvolává už v dětském věku četná zdravotní oslabení, která je nutné napravovat a korigovat (z nedostatku intenzivního a vhodně zaměřeného pohybu, z dlouhodobého setrávání ve statických polohách, z nadměrného příjmu potravy v nevhodné skladbě, z nekvalitního ovzduší, z četných stresových situací, nepříznivých sociálních vztahů atd.). Základní vzdělávání tak reaguje na poznatky lékařů, že zdravotních oslabení v celé populaci přibývá a zdravotně oslabené dítě potřebuje větší množství spontánních i cíleně zaměřených pohybových aktivit než dítě zdravé. Účast ve zdravotní tělesné výchově vede žáky k poznání charakteru jejich zdravotního oslabení i míry a rozsahu omezení některých činností. Současně předkládá konkrétní způsoby ovlivňování zdravotních oslabení (speciální cvičení, všestranně zaměřené pohybové činnosti, relaxační techniky, plavání atd.) a jejich zařazování do denního režimu žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů
- poznávání člověka jako jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví
- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.
- ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci

4.8.1 Výchova ke zdraví (rodinná výchova)

Rodinná výchova je předmět, který vytváří prostor pro široké působení na dospívající žáky, přispívá k jejich osobnostnímu a sociálnímu rozvoji. Nejdůležitějšími obsahovými prvky předmětu jsou zdraví a rodina jako základní předpoklad utváření aktivního zdraví jedince a jeho sociálních vztahů. Předmět připravuje podmínky pro praktické využití poznatků a zkušeností v tělesné výchově, praktických činnostech, či denním režimu školy.

Výuka probíhá ve třídě, je společná pro chlapce i dívky a přizpůsobuje se individuálním potřebám žáků. Je kladen důraz na otevřenost, vzájemnou důvěru, mezi žákem a učitelem, vzájemnou pomoc. Při výuce jsou předávány plnohodnotné informace žákům, popř. seznámení s dalšími zdroji – literaturou. Do výuky je zařazováno aktuální řešení problémových situací, kroky k jejich zvládnutí. Ve výuce je dáván prostor žákům ke sdělení jejich názorů, myšlenek a zkušeností, konfrontace s realitou. V praktických činnostech a v modelových situacích se žáci učí spojit teorii s praxí. Výuka některých specifických oblastí (intimní hygiena dívek a chlapců) je prezentována odděleně pro chlapce a dívky. Výuka je doplňována videoprogramy, situačními hrami, besedami s odborníky, exkurzemi.

Do výuky jsou začleněna tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova, Mediální výchova.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

KOMETENCE K UČENÍ

- nabízet žákům řadu aktivačních meto, které jim přiblíží problematiku biologie člověka i jeho zdraví
- na základě pozorování, porovnávání a zpracování výsledků vést žáky k závěru, co zdraví prospívá, co je ohrožuje, poškozuje
- získané poznatky zpracovávat k ochraně a upevnění svého zdraví

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

- vést žáky k porovnávání odborných názorů, mediálních tvrzení a vlastních praktických zkušeností o člověku a jeho zdraví, k vyvozování optimálních praktických postupů
- předkládat žákům náměty k samostatnému uvažování a řešení problémových situací v různých etapách života
- vést žáky k uvědomění si problému a potřeb rodinného života, rodičovství osobního bezpečí, učit je zaujmout vlastní postoj k řešení s využitím vlastního úsudku a zkušeností

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- Nabízet žákům dostatek textu a obrazových materiálů souvisejících se stavbou lidského těla a funkcemi jeho orgánů
- Umožnit žákům poznávat základní symboly a značky související s problematikou člověka a jeho zdraví, vést žáky k jejich bezpečnému užívání
- Vést žáky k formování vlastních názorů na problematiku zdraví a k možnostem ověřovat si některé praktické dovednosti v modelových situacích

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

(tyto kompetence je možno spojit, protože se navzájem doplňují a prolínají)

- V modelových situacích učit žáky určitá pravidla práce v týmu
- Při práci ve skupinkách vést žáky ke spolupráci, vzájemné spolupráci, vzájemné toleranci, ohleduplnosti, vzájemnému respektu
- Učit žáky osvojovat si ohleduplné chování v situacích, které souvisí s aktivním zdravím,

partnerskými vztahy rodinným životem a rodičovstvím

- Nabízet žákům dostatek modelových situací k prokázání praktických dovedností jak ochránit zdraví své i jiných v krizových situacích hrubého zacházení, násilí atd.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující témata:

Environmentální výchova

- Vztah člověka a prostředí

Mediální výchova

- Fungování a vliv médií ve společnosti
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Vnímání autora mediálních sdělení

Multikulturní výchova

- Lidské vztahy
- Princip sociálního smíru a solidarity

Osobnostní a sociální výchova

- Hodnoty, postoje, praktická etika
- Komunikace
- Kooperace a kompetice
- Mezilidské vztahy
- Poznávání lidí
- Psychohygienu
- Rozvoj schopností poznávání
- Řešení problémů rozhodovací dovednosti
- Sebepoznání a sebepojetí

Výchova demokratického občana

- Občan, občanská společnost a stát
- Občanská společnost a škola
- Vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Jsme Evropané

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- VZ-9-1-01** *respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě*
- VZ-9-1-02** *vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví*
- VZ-9-1-03** *vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb*

- a hodnotou zdraví*
- VZ-9-1-04 *posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví*
- VZ-9-1-05 *usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví*
- VZ-9-1-06 *vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí*
- VZ-9-1-07 *dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky*
- VZ-9-1-08 *uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc*
- VZ-9-1-09 *projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce*
- VZ-9-1-10 *samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím*
- VZ-9-1-11 *respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví*
- VZ-9-1-12 *respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování*
- VZ-9-1-13 *uvádí do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým*
- VZ-9-1-14 *vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi*
- VZ-9-1-15 *projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc*
- VZ-9-1-16 *uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

- VZ-9-1-01p *chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny*
- VZ-9-1-03p *uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím*
- VZ-9-1-04p, VZ-9-1-09p *respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví*
- VZ-9-1-05p *projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy*
- VZ-9-1-07p *dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování*
- VZ-9-1-08p *svěří se se zdravotním problémem*
- VZ-9-1-12p *orientuje se v základních pojmech z oblasti sexuality, chápe význam odpovědného sexuálního chování, uvědomuje si rizika sexuálního života*
- VZ-9-1-13p *dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her*
- VZ-9-1-13p *uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy*
- VZ-9-1-14p *zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí*
- VZ-9-1-15p *uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při*

komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla

VZ-9-1-16p *chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel*

Učivo

VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ

- vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství
- vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina, obec, spolek

ZMĚNY V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A JEJICH REFLEXE

- dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny
- sexuální dospívání a reprodukční zdraví – zdraví reprodukční soustavy, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost, promiskuita; problémy těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity

ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA A PÉČE O ZDRAVÍ

- výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví; poruchy příjmu potravy
- vlivy vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví – kvalita ovzduší a vody, hluk, osvětlení, teplota
- tělesná a duševní hygiena, denní režim – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování, denní režim, vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit, význam pohybu pro zdraví, pohybový režim
- ochrana před přenosnými chorobami – základní cesty přenosu nákaz a jejich prevence, nákazy respirační, přenosné potravou, získané v přírodě, přenosné krví a sexuálním kontaktem, přenosné bodnutím hmyzu a stykem se zvířaty
- ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami a před úrazy – prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění; preventivní a léčebná péče; odpovědné chování v situacích úrazů a život ohrožujících stavů (úrazy v domácnosti, při sportu, na pracovišti, v dopravě), základy první pomoci

RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE

- stres a jeho vztah ke zdraví – kompenzační, relaxační a regenerační techniky překonávání únavy, stresových reakcí a posilování duševní odolnosti
- autodestruktivní závislosti – psychická onemocnění, násilí namířené proti sobě samému, rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, zbraně, nebezpečné látky a předměty, nebezpečný internet), násilné chování, těžké životní situace a jejich zvládnutí, trestná činnost, dopink ve sportu
- skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita – šikana a jiné projevy násilí; formy sexuálního zneužívání dětí; kriminalita mládeže; komunikace se službami odborné pomoci
- bezpečné chování a komunikace – komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, bezpečný pohyb v rizikovém prostředí, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií, sebeochrana a vzájemná pomoc v rizikových situacích a v situacích ohrožení
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví – bezpečné prostředí ve škole, ochrana zdraví při různých činnostech, bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládnutí agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti)
- manipulativní reklama a informace – reklamní vlivy, působení sekt
- ochrana člověka za mimořádných událostí – klasifikace mimořádných událostí, varovný signál a jiné způsoby varování, základní úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace, činnost po

mimořádné události, prevence vzniku mimořádných událostí

HODNOTA A PODPORA ZDRAVÍ

- celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci – složky zdraví a jejich interakce, základní lidské potřeby a jejich hierarchie
- podpora zdraví a její formy – prevence a intervence, působení na změnu kvality prostředí a chování jedince, odpovědnost jedince za zdraví, podpora zdravého životního stylu, programy podpory zdraví

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ

- sebepoznání a sebepojetí – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí, utváření vědomí vlastní identity
- seberegulace a sebeorganizace činností a chování – cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových situací; stanovení osobních cílů a postupných kroků k jejich dosažení; zaujímání hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností pro řešení problémů v mezilidských vztazích; pomáhající a prosociální chování
- psychohygienu v sociální dovednosti pro předcházení a zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
- mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie; chování podporující dobré vztahy, aktivní naslouchání, dialog, efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích, dopad vlastního jednání a chování

4.8.2 Tělesná výchova

Vzdělávací obor tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělání postupuje od spontánní pohybové činnosti k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně zařadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování individuálních potřeb a zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení a pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je žákův prožitek z pohybu a příznivé klima při osvojování pohybových dovedností a rozvíjení pohybových schopností.

Charakteristické pro pohybové vzdělání je rozpoznání a rozvíjení pohybového nadání, neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení. Škola reaguje na poznatky lékařů ohledně zvýšeného výskytu zdravotních oslabení dětí a zařazuje cílené kompenzační cvičení. Současně předkládá konkrétní způsoby ovlivňování zdravotních oslabení (zdravotní tělesná výchova, jóga, plavání, relaxační chvilky, všestranně zaměřené pohybové činnosti apod.).

Předmět je vyučován ve všech ročnících, převažující formou realizace je vyučovací hodina. Kromě toho je obsah předmětu realizován v blocích (kurzy plavání pro druhý a třetí ročník a šestý až devátý ročník, lyžařský kurz pro sedmý ročník, sportovní soutěže, školy v přírodě, ozdravné pobyty u moře, aplikované sportovní aktivity pro zrakově postižené- tandemová cyklistika, goalball, showdown, zvuková střelba a další). Cílem je získat kladný vztah k fyzickým aktivitám a sportu, vytvářet návyky zdravého životního stylu, vědomě utužovat své zdraví, dodržovat sportovní etiku, jednat fair play a respektovat zdravotní handicap.

Obsah předmětu je posílen o Zdravotní tělesnou výchovu, která zajišťuje zdravotně oslabeným žákům vhodné pohybové aktivity. Vzhledem k negativním civilizačním aspektům (nevhodná strava spojená s obezitou, sedavý způsob života, znečištěné prostředí apod.) stoupá procento oslabených jedinců a tím je zařazení ZTv nutností. Podílí se tak na odstraňování důsledků zdravotního oslabení, zvyšuje funkční výkonnost a vede ke zlepšení zdravotního stavu. Zdravotní Tv je otevřeným programem, který využívá různé pohybové aktivity: kompenzační cvičení, užitá cvičení, pohybové hry, rytmická cvičení, plavání, cvičení ve vodě apod.

Úzké mezipředmětové vztahy nalezneme také v dramatické a hudební výchově. Vzdělávací strategie vychází z konstruktivistické pedagogiky, kdy si žák, prostřednictvím svých nových zkušeností s porovnáváním zkušeností již získaných, postupně utváří konečnou představu požadovaného pohybového zadání.

Znalosti a dovednosti vedoucí ke zdravému životnímu stylu a kladnému vztahu k fyzickým aktivitám navazují na znalosti a dovednosti získané v prvouce na prvním stupni. Převládající realizovanými životními kompetencemi jsou zdraví, spolupráce, komunikace, podnikatelské dovednosti. Dětem se zájmem o sport a nadaným sportovcům nabízíme zapojení do kroužků, sportovních her a doporučujeme k dalšímu rozvoji ve sportovních klubech.

Předmět Tělesná výchova zahrnuje průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které žákům umožní:

Kompetence k učení

- **Poznávat vlastní pohybové schopnosti a jejich individuální rozvoj**
- **Prožívat souvislosti mezi tělesnou kondicí psychickou pohodou**
- **Systematicky sledovat vývoj vlastní fyzické zdatnosti**

Kompetence k řešení problémů

- **Přemýšlet o problému při ovládnutí cviku, sportovního prvku a hledání tréninkové cesty k jeho odstranění**
- **Hledat vhodné taktiky v individuálních i kolektivních sportech**

Kompetence komunikativní

- **Vyslechnout a přijmout pokyny vedoucího družstva**
- **Otevírat prostor diskusi o taktice družstva**
- **Pořizovat záznamy a obrazové materiály ze sportovních činností a jejich prezentace**

Kompetence personální a sociální

- **Účinně spolupracovat ve skupině, podílet se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu**
- **Podílet se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívat k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat**

Kompetence občanská

- Respektovat přesvědčení druhých lidí, vážit si jejich vnitřních hodnot, vcítit se do situací ostatních lidí

Kompetence pracovní

- Používat bezpečně a účinně nástroje a vybavení, dodržovat vymezená pravidla, plnit povinnosti a závazky, adaptovat se na záměnné nebo nové podmínky
- Využívat znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- TV-3-1-01 spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti*
- TV-3-1-02 zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení*
- TV-3-1-03 spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích*
- TV-3-1-04 uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy*
- TV-3-1-05 reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- TV-3-1-01p zvládá podle pokynů přípravu na pohybovou činnost*
- TV-3-1-04p dodržuje základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a má osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách*
- TV-3-1-05p reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti*
- *projevuje kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám*
 - *zvládá základní způsoby lokomoce a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- TV-5-1-01 podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti*
- TV-5-1-02 zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením*
- TV-5-1-03 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her*

- TV-5-1-04 uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka*
- TV-5-1-05 jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti*
- TV-5-1-06 jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví*
- TV-5-1-07 užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení*
- TV-5-1-08 zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěž na úrovni třídy*
- TV-5-1-09 změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky*
- TV-5-1-10 orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- TV-5-1-01p chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu*
- TV-5-1-02p zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením*
- TV-5-1-03p zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností*
- TV-5-1-04p uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti*
- TV-5-1-05p reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti*
- TV-5-1-06p dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play*
- zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla*
- zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy*

Učivo

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ

- význam pohybu pro zdraví – pohybový režim žáků, délka a intenzita pohybu
- příprava organismu – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, protahovací cvičení
- zdravotně zaměřené činnosti – správné držení těla, správné provádění cviků, správné zvedání zátěže; průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití
- rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu
- hygiena při TV – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity
- bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umývárkách, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách TV

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

- pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity; využití hraček a netradičního náčiní při cvičení; pohybová tvořivost
- základy gymnastiky – průpravná cvičení, akrobacie, cvičení s náčiním a na náradí odpovídající velikosti a hmotnosti
- rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – kondiční cvičení s hudbou nebo rytmickým doprovodem, základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance

- průpravné úpoly – přetahy a přetlaky
- základy atletiky – rychlý běh, motivovaný vytrvalý běh, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem
- základy sportovních her – manipulace s míčem, pálkou či jiným herním náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, herní činnosti jednotlivce, spolupráce ve hře, průpravné hry, utkání podle zjednodušených pravidel minisportů, psychomotorické hry a cvičení-prostřednictvím prožitku formovat správné pohybové návyky a rozvíjet pohybové dovednosti
- turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terén a po silnici, ochrana přírody
- plavání (*základní plavecká výuka*) – hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany
- lyžování, bruslení (*podle podmínek školy*) – hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích
- další pohybové činnosti (*podle podmínek školy a zájmu žáků*)

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

- komunikace v TV – základní tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály
- organizace při TV – základní organizace prostoru a činností ve známém (běžném) prostředí
- zásady jednání a chování – fair play, olympijské ideály a symboly, respektování zdravotního handicapu
- pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností – her, závodů, soutěží
- měření a posuzování pohybových dovedností – měření výkonů, základní pohybové testy
- zdroje informací o pohybových činnostech

2. stupeň

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ

Očekávané výstupy

žák

- TV-9-1-01** *aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem*
- TV-9-1-02** *usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program*
- TV-9-1-03** *samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly*
- TV-9-1-04** *odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší*
- TV-9-1-05** *uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- TV-9-1-02p** *usiluje o zlepšení a udržení úrovně pohybových schopností a o rozvoj pohybových dovedností základních sportovních odvětví včetně zdokonalování základních lokomocí*
- TV-9-1-03p** *cíleně se připraví na pohybovou činnost a její ukončení; využívá základní kompenzační a relaxační techniky k překonání únavy*
- TV-9-1-04p** *odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se zdravím a sportem*
- TV-9-1-04p** *vhodně reaguje na informace o znečištění ovzduší a tomu přizpůsobuje*

pohybové aktivity

TV-9-1-05p *uplatňuje základní zásady poskytování první pomoci a zvládá zajištění odsunu raněného*

TV-9-1-05p *uplatňuje bezpečné chování v přírodě a v silničním provozu*

- *chápe zásady zatěžování; jednoduchými zadanými testy změří úroveň své tělesné zdatnosti*

Učivo

- význam pohybu pro zdraví – rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců
- zdravotně orientovaná zdatnost – rozvoj zdravotně orientované zdatnosti, kondiční programy, manipulace se zatížením
- prevence a korekce jednostranného zatížení a svalových dysbalancí – průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení
- hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech – v nestandardním prostředí, první pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák

TV-9-2-01 *zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech*

TV-9-2-02 *posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

TV-9-2-01 *zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a aplikuje je ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech*

TV-9-2-02p *posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí příčiny nedostatků*

Učivo

- pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity
- gymnastika – akrobacie, přeskoky, cvičení s náčiním a na nářadí
- estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem – základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance
- úpoly – základy sebeobrany, základy aikido, judo, karate
- atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem nebo granátem, vrh koulí, nízký start, základy běžecké abecedy
- sportovní hry (*alespoň dvě hry podle výběru školy*) – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie
- turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce; přežití v přírodě, orientace, ukrytí, nouzový přístřešek, zajištění vody, potravy, tepla
- plavání (*podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka, pokud neproběhla základní plavecká výuka, musí předcházet adaptace na vodní prostředí a základní plavecké dovednosti*) – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti
- lyžování, snowboarding, bruslení (*podle podmínek školy*) – běžecké lyžování, lyžařská

turistika, sjezdové lyžování nebo jízda na snowboardu, bezpečnost pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku; (popř. další zimní sporty podle podmínek školy)

- další (i netradiční) pohybové činnosti (podle podmínek školy a zájmu žáků)

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

Očekávané výstupy

žák

- TV-9-3-01* užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu
- TV-9-3-02* naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu
- TV-9-3-03* dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji
- TV-9-3-04* rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora
- TV-9-3-05* sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí
- TV-9-3-06* zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže
- TV-9-3-07* zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- TV-9-3-01p* užívá osvojovanou odbornou terminologii na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka
- TV-9-3-02* naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu
- TV-9-3-03* dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji
- TV-9-3-04p* rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka
- TV-9-3-05p* sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony a vyhodnotí je
- TV-9-3-06p* spolurozhoduje osvojované hry a soutěže

Učivo

- komunikace v TV – tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály, gesta, značky, základy grafického zápisu pohybu, vzájemná komunikace a spolupráce při osvojovaných pohybových činnostech
- organizace prostoru a pohybových činností – v nestandardních podmínkách; sportovní výstroj a výzbroj – výběr, ošetřování
- historie a současnost sportu – významné soutěže a sportovci, olympismus – olympijská charta
- pravidla osvojovaných pohybových činností – her, závodů, soutěží
- zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech
- měření výkonů a posuzování pohybových dovedností – měření, evidence, vyhodnocování

4.8.3 Zdravotní tělesná výchova

ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA - Výuka je doplněním časové dotace hodin tělesné výchovy. Prvky ZTv jsou využívány v povinné TV a zároveň jsou tyto hodiny posíleny o samostatnou hodinu ZTv - viz Charakteristika předmětu.

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ZTV-3-1-01 uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy

ZTV-3-1-02 zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením **Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:**

žák

ZTV-3-1-01 uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy

ZTV-3-1-02 zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ZTV-5-1-01 zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování

ZTV-5-1-02 zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele

ZTV-5-1-03 upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ZTV-5-1-01 zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování

ZTV-5-1-02 zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele

ZTV-5-1-03 upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením

Učivo

ČINNOSTI A INFORMACE PODPORUJÍCÍ KOREKCE ZDRAVOTNÍCH OSLABENÍ

- zdravotní oslabení – konkrétní zdravotní oslabení žáka, prevence, pohybový režim, vhodné oblečení a obutí pro ZdrTV, zásady správného držení těla, dechová cvičení, vnímání pocitů při cvičení, nevhodná cvičení a činnosti (kontraindikace zdravotních oslabení)

SPECIÁLNÍ CVIČENÍ

- základy speciálních cvičení – základní cvičební polohy, základní technika cvičení, soubor speciálních cvičení pro samostatné cvičení

Vzhledem k ucelenému systému speciálních cvičení, který je shodný pro 1. i 2. stupeň, je formulováno učivo tohoto tématu jen na 2. stupni s předpokladem využití v celém základním vzdělávání.

VŠEOBECNĚ ROZVÍJEJÍCÍ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- pohybové činnosti v návaznosti na obsah TV – s přihlédnutím ke konkrétnímu druhu a stupni oslabení

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

ZTV-9-1-01 uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení

ZTV-9-1-02 zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální

provedení

ZTV-9-1-03 *aktivně se vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

ZTV-9-1-01 *uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení*

ZTV-9-1-02 *zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení*

ZTV-9-1-03p *vyhýbá se činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení*

Učivo

ČINNOSTI A INFORMACE PODPORUJÍCÍ KOREKCE ZDRAVOTNÍCH OSLABENÍ

- základní druhy oslabení, jejich příčiny a možné důsledky – základní pojmy osvojovaných činností, prevence a korekce oslabení, denní režim z pohledu zdravotního oslabení, soustředění na cvičení, vědomá kontrola cvičení, nevhodná cvičení a činnosti (kontraindikace zdravotních oslabení)

SPECIÁLNÍ CVIČENÍ

- oslabení podpůrně pohybového systému (A) – poruchy funkce svalových skupin (A1); poruchy páteře – odchylky předozadního zakřivení (A2) a vybočení páteře do stran (A3); poruchy stavby dolních končetin (A4): lokální a celková relaxace; správné držení hlavy, pletence ramenního, pánve, kolen; protažení prsních a bederních svalů, zadní strany stehen a ohybačů kyčle; posilování šíjového, mezilopatkového, břišního, hýžd'ového, stehenního a lýtkového svalstva, vzpřimovačů trupu; zvýšení kloubní pohyblivosti a rozsahu pohybu; uvolňování páteře; rotační cvičení; správný dýchací stereotyp
- oslabení vnitřních orgánů (B) – oslabení oběhového a dýchacího systému (B1); oslabení endokrinního systému (B2); obezita (B3); ostatní oslabení vnitřních orgánů (B4): (kromě cvičení ze skupiny A) rozvoj hlavních a pomocných dýchacích svalů; hrudní a brániční dýchání při zvýšené zátěži; adaptace na zvýšenou zátěž; cvičení koordinace a rovnováhy
- oslabení smyslových a nervových funkcí (C) – oslabení zraku (C1); oslabení sluchu (C2); neuropsychická oslabení (C3): (kromě cvičení ze skupiny A) adaptace srdečně-cévního a dýchacího systému; koordinace pohybu; rovnovážné polohy; rozvoj sluchového, zrakového a taktilního vnímání rytmu; cvičení s hudebním doprovodem; orientace v prostoru; zraková lokalizace, rychlost zrakového vnímání

VŠESTRANNÉ ROZVÍJEJÍCÍ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- pohybové činnosti v návaznosti na vzdělávací obsah TV – s přihlédnutím ke konkrétnímu druhu a stupni oslabení

4.9 Člověk a svět práce

Oblast člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Koncepce vzdělávací oblasti člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací oblast člověk a svět práce se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v

dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích oblastí a je jejich určitou protíváhou. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru člověk a svět práce je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů, které jsou pro školu povinné. Na 2. stupni je rozdělen na šest tematických okruhů: Práce s technickými materiály, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Využití digitálních technologií, Svět práce. Tematické okruhy na 2. stupni tvoří nabídku, z níž školy vybírají podle svých podmínek a pedagogických záměrů, kromě povinného tematického okruhu Svět práce, minimálně další dva tematické okruhy. Vybrané tematické okruhy je nutné realizovat v plném rozsahu.

Tematický okruh Svět práce je určen pro 8. a 9. ročník i odpovídající ročníky víceletých středních škol. Je povinný pro všechny žáky v plném rozsahu a lze jej zařadit již od 7. ročníku. Vzdělávací obsah je realizován v průběhu celého základního vzdělávání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu).

Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření. Proto je vhodné zařazovat do vzdělávání žáků co největší počet tematických okruhů.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

4.9.1 Pracovní činnosti

Tento obor je zaměřen na získání praktických pracovních dovedností a návyků, tím doplňuje celé základní vzdělání o nezbytnou složku pro uplatnění člověka v životě a ve společnosti a tím přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Cílem předmětu je vytváření pozitivního vztahu k práci, odpovědného a tvořivého přístupu k vlastní činnosti a k její kvalitě, osvojení pracovních postupů pro běžný život. Při praktických činnostech si žáci také osvojují zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce.

Ve vyučovacích hodinách žáci pracují jednotlivě i ve skupinách podle svého zdravotního omezení. V rámci jednotlivých okruhů žáci využívají školní kuchyňku a školní dílnu.

Prostřednictvím předmětu včleňujeme do výuky žáků tato průřezová témata:
Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova.

Celá výuka je přizpůsobena individuálním schopnostem, případně zdravotním předpokladům žáka. Cílem speciálně pedagogické výchovy by mělo být vybavení zrakově postiženého (dále jen ZP) člověka takovými dovednostmi a návyky, které mu dovolí se v co největší míře samostatně zapojit do běžného života. Výběr pracovních činností je u ZP žáků rozšířen o nácvik praktických dovedností běžného života. ZP člověk nemusí vždy všechno dělat sám, ale v případě potřeby alespoň vědět, jak si poradit s řešením složitější situace, kde nebo u koho hledat potřebnou radu, pomoc, službu atd.)

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

KOMPETENCE K UČENÍ

- vést žáky k praktickému osvojování práce podle návodu a k plánování činností při práci
- předkládat dostatečné množství příkladů pro pochopení technické dokumentace jednoduchých zařízení
- poznávat vlastnosti materiálů, surovin a jejich použitelnost

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- vést žáky k vytrvalosti a soustavnosti při plnění pracovních úkolů
- podporovat uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- seznamovat žáky s přesným významem pojmů, se vztahem k práci, s technickými materiály, při přípravě pokrmů a souvisejících s volbou povolání
- předkládat dostatek podnětů a příležitostí k vlastní prezentaci žáků

KOMPETENCE OBČANSKÉ

- vést žáky k chápání různých činností člověka, které ovlivňují životní prostředí a k spoluzodpovědnosti za jeho ochranu
- umožnit tvořivý přístup žákům k plnění zadaných témat

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- využívat všech oblastí předmětu k získání pozitivního vztahu žáků k práci
- vést žáky k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku prací s různými materiály
- seznámit žáky s možnými riziky úrazu, se zásadami bezpečnosti práce s ohledem na postižení žáků
- umožnit rozvoj schopností potřebných k přípravě na budoucí povolání
- doplnit výuku o praktické exkurze

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Vzdělávací předmět jako celek pokrývá následující průřezová témata

Environmentální výchova

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka a prostředí

Osobnostní a sociální výchova

- Hodnoty, postoje, praktická etika
- Komunikace
- Kooperace a kompetice
- Kreativita
- Mezilidské vztahy
- Psychohygiena
- Rozvoj schopností poznávání
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- Seberegulace a sebeorganizace

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy

Zrakově postižený

ČSP- 3-1-01z ZP se orientuje na pracovní ploše

ČSP- 3-1-02z ZP rozvíjí vnímání ostatními smysly

Učivo

orientace ve třídě, škole družině, internátu

orientace na pracovní ploše

rozložení a ukládání pomůcek na své pracovní ploše

rozeznávání materiálů a tvarů hmatem

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-3-1-01p zvládá základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami; vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu

ČSP-5-1-02 využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic

ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu

ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Zrakově postižený

ČSP- 5-1-01z ZP opakuje a prohlubuje návyky a dovednosti orientace na pracovní ploše

ČSP- 5-1-02z ZP opakuje a prohlubuje návyky a dovednosti vnímání ostatními smysly

Učivo

opakování a procvičování činností z předešlých ročníků

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-5-1-01p vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu

ČSP-5-1-02p využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii

ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu

ČSP-5-1-04p udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění

Učivo

- vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.)
- pracovní pomůcky a nástroje – funkce a využití
- jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce
- lidové zvyky, tradice, řemesla

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Zrakově postižený

ČSP- 3-2-01z ZP nacvičuje běžné nezbytnosti

Učivo

rozlišování a požívání klíčů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu

ČSP-5-2-03 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Zrakově postižený

ČSP- 3-2-01z ZP opakuje a prohlubuje návyky a dovednosti běžných nezbytností

Učivo

opakování a procvičování činností z předešlých ročníků

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu

ČSP-5-2-03p udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu

- užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky

Učivo

- stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční), sestavování modelů
- práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování

ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-3-3-01p provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky

ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČSP-5-3-01 provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování

ČSP-5-3-02 ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny

ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

ČSP-5-3-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-5-3-01p dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin

ČSP-5-3-02p ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování

ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

ČSP-5-3-04p dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu na zahradě

Učivo

- základní podmínky pro pěstování rostlin, půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo
- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina aj.)
- pěstování pokojových rostlin
- rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČSP-3-4-01 *připraví tabuli pro jednoduché stolování*

ČSP-3-4-02 *chová se vhodně při stolování*

Zrakově postižený

ČSP- 3-4-01z *ZP nacvičuje základní postupy v kuchyni*

ČSP- 3-2-02z *ZP dodržuje základní hygienu*

Učivo

rozlišování druhů běžného nádobí

seznamování s vybavením kuchyně

mazání pečiva

používání příboru

čistota rukou, česání, čistota nehtů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-3-4-01p *upraví stůl pro jednoduché stolování*

ČSP-3-4-02 *chová se vhodně při stolování*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČSP-5-4-01 *orientuje se v základním vybavení kuchyně*

ČSP-5-4-02 *připraví samostatně jednoduchý pokrm*

ČSP-5-4-03 *dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování*

ČSP-5-4-04 *udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni*

Zrakově postižený

ČSP- 5-4-01z *ZP opakuje a prohlubuje návyky a dovednosti základních postupů v kuchyni*

ČSP- 5-4-02z *ZP opakuje a prohlubuje návyky a dovednosti základní hygieny*

Učivo

opakování a procvičování činností z předešlých ročníků

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-5-4-01p *uveď základní vybavení kuchyně*

ČSP-5-4-02 *připraví samostatně jednoduchý pokrm*

ČSP-5-4-03p *dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování při stolování*

ČSP-5-4-04 *udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni*

- *uplatňuje zásady správné výživy*

Učivo

- základní vybavení kuchyně**
- výběr, nákup a skladování potravin**
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování**
- technika v kuchyni – historie a význam**

2. stupeň

PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY

Očekávané výstupy

žák

ČSP-9-1-01 *provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň*

ČSP-9-1-02 *řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí*

ČSP-9-1-03 *organizuje a plánuje svoji pracovní činnost*

ČSP-9-1-04 *užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku*

ČSP-9-1-05 *dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-9-1-01p *získá základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech; provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň*

ČSP-9-1-02 *řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí*

ČSP-9-1-03p *organizuje svoji pracovní činnost*

ČSP-9-1-04p *pracuje s jednoduchou technickou dokumentací, orientuje se v pracovních postupech a návodech*

ČSP-9-1-05 *dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu*

- *rozlišuje různé druhy materiálů a zná jejich vlastnosti*

- *zvolí vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovávaného materiálu*

- *správně vybere a používá vhodné pracovní nástroje a pomůcky*

- *dovede pracovní postupy k finálnímu výrobku*

- *dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytuje první pomoc při drobném úrazu*

Učivo

- vlastnosti materiálu, užití v praxi (dřevo, kov, plasty, kompozity)
- pracovní pomůcky, nářadí a nástroje pro ruční opracování
- jednoduché pracovní operace a postupy
- organizace práce, důležité technologické postupy
- technické náčrty a výkresy, technické informace, návody
- úloha techniky v životě člověka, zneužití techniky, technika a životní prostředí, technika a volný čas, tradice a řemesla

PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ

Očekávané výstupy

žák

ČSP-9-3-01 *volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin*

ČSP-9-3-02 *pěstuje a využívá květiny pro výzdobu*

ČSP-9-3-03 *používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu*

ČSP-9-3-04 *prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty*

ČSP-9-3-05 *dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-9-3-01 volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin

ČSP-9-3-02p pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a využívá je k výzdobě ČSP-9-3-03 používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu

ČSP-9-3-04 prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty

ČSP-9-3-05p dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeném zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami

Učivo

- základní podmínky pro pěstování – půda a její zpracování, výživa rostlin, ochrana rostlin a půdy
- zelenina – osivo, sadba, výpěstky, podmínky a zásady pěstování; pěstování vybraných druhů zeleniny
- okrasné rostliny – základy ošetřování pokojových květin, pěstování vybraných okrasných dřevin a květin; květina v exteriéru a interiéru (hydroponie, bonsaje), řez, jednoduchá vazba, úprava květin
- ovocné rostliny – druhy ovocných rostlin, způsob pěstování, uskladnění a zpracování
- léčivé rostliny, koření – pěstování vybrané rostliny; rostliny a zdraví člověka; léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté; rostliny jako drogy a jejich zneužívání; alergie
- chovatelství – chov zvířat v domácnosti, podmínky chovu, hygiena a bezpečnost chovu; kontakt se známými a neznámými zvířaty

PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI

Očekávané výstupy

žák

ČSP-9-4-01 provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví

ČSP-9-4-02 ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů

ČSP-9-4-03 správně zachází s pomůckami, nástroji, náradím a zařízením včetně údržby provádí drobnou domácí údržbu

ČSP-9-4-04 dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem

Zrakově postižený

ČSP- 9-4-01z ZP nacvičuje rozlišování bankovek

ČSP- 9-4-03z ZP provádí drobné opravy a úpravy v domácnosti

ČSP- 9-4-04z ZP poznává pravidla péče v nemoci a při úrazu

ČSP- 9-4-05z ZP seznamuje se s používáním visacího zámku

Učivo

rozlišování bankovek, nakupování

drobné opravy a úpravy v domácnosti (výměna žárovky, baterií, zatlukání hřebíků)

použití teploměru, rychloobvazu

použití visacího zámku

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-9-4-01p provádí jednoduché operace platebního styku

ČSP-9-4-02 ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů

ČSP-9-4-03p správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením, provádí drobnou domácí údržbu, používá vhodné prostředky při práci v domácnosti

ČSP-9-4-04p dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu elektrickým proudem nebo chemikálií

Učivo

- finance, provoz a údržba domácnosti – rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory; hotovostní a bezhotovostní platební styk, ekonomika domácnosti; údržba oděvů a textilií, úklid domácnosti, postupy, prostředky a jejich dopad na životní prostředí, odpad a jeho ekologická likvidace; spotřebiče v domácnosti
- elektrotechnika v domácnosti – elektrická instalace, elektrické spotřebiče, elektronika, sdělovací technika, funkce, ovládání a užití, ochrana, údržba, bezpečnost a ekonomika provozu, nebezpečí úrazu elektrickým proudem

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Očekávané výstupy

žák

ČSP-9-5-01 používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče

ČSP-9-5-02 připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy

ČSP-9-5-03 dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti

ČSP-9-5-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-9-5-01 používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče

ČSP-9-5-02p připraví jednoduché pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy

ČSP-9-5-03p dodržuje základní principy stolování a obsluhy u stolu

ČSP-9-5-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni

Učivo

- kuchyně – základní vybavení, udržování pořádku a čistoty, bezpečnost a hygiena provozu
- potraviny – výběr, nákup, skladování, skupiny potravin, sestavování jídelníčku
- příprava pokrmů – úprava pokrmů za studena, základní způsoby tepelné úpravy, základní postupy při přípravě pokrmů a nápojů
- úprava stolu a stolování – jednoduché prostírání, obsluha a chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole

VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ

Očekávané výstupy

žák

- ČSP-9-7-01 *ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky*
- ČSP-9-7-02 *propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení*
- ČSP-9-7-03 *pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávání, zábava*
- ČSP-9-7-04 *ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením*
- ČSP-9-7-05 *dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu*

Zrakově postižený

- ČSP- 9-7-01z *ZP využívá hlasový výstup na mobilním telefonu a tabletu*

Učivo

použití hlasového výstupu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČSP-9-7-01p *ovládá základní funkce vybraných digitálních zařízení, postupuje podle návodu k použití, při problémech vyhledá pomoc či expertní službu*
- ČSP-9-7-02p *propojuje vzájemně jednotlivá vybraná digitální zařízení*
- ČSP-9-7-03p *pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi v situacích, které odpovídají okruhu jeho zájmů a potřeb*
- ČSP-9-7-04 *ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením*
- ČSP-9-7-05 *dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo

- digitální technika – počítač a periferní zařízení, digitální fotoaparát, videokamera, PDA, CD a DVD přehrávače, e-kniha, mobilní telefony
- digitální technologie – bezdrátové technologie (USB, Bluetooth, wi-fi, GPRS, GMS, norma IEEE 802.11b), navigační technologie, konvergence technologií, multiplexování
- počítačové programy pro zpracovávání hlasových a grafických informací – úpravy, archivace, střih; operační systémy, vzájemná komunikace zařízení (synchronizace PDA s PC)
- mobilní služby – operátoři, tarify

SVĚT PRÁCE (závazný pro 8. a 9. ročník s možností realizace od 7. ročníku)

Očekávané výstupy

žák

- ČSP-9-8-01 *orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí*
- ČSP-9-8-02 *posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy*
- ČSP-9-8-03 *využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání*
- ČSP-9-8-04 *prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh*

práce
Zrakově postižený
ČSP- 9-8-04z ZP nacvičuje komunikaci s úřady

Učivo
komunikace s úřady

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČSP-9-8-01p orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, v učebních oborech a středních školách

ČSP-9-8-02p posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace přihlednutím k potřebám běžného života

ČSP-9-8-03p využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání

ČSP-9-8-04p prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání

- **byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů**
- **byl seznámen s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání**

Učivo

- trh práce – povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce**
- volba profesní orientace – základní principy sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace, informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb**
- možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby**
- zaměstnání – pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů**
- podnikání – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání**

4.10 Doplnující vzdělávací obory

Do RVP ZV se zařazují **Doplnující vzdělávací obory**, které nejsou povinnou součástí základního vzdělávání, jeho vzdělávací obsah pouze doplňují a rozšiřují. Doplnující vzdělávací obory je možné využít pro všechny nebo jen pro některé žáky jako povinný nebo povinně volitelný vzdělávací obsah. **Očekávané výstupy uvedené v Doplnujících vzdělávacích oborech nestanovují závaznou úroveň a jsou pouze doporučené pro formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP. Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření není v RVP ZV proto stanovena.**

4.10.1 Dramatická výchova

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Výuka je doplněním časové dotace hodin českého jazyka a je rovněž součástí hodnocení českého jazyka. Předmět je vyučován ve 2. ročníku s časovou dotací jedné hodiny týdně. Zabývá se tvořivou hrou dětí, vlastní tvořivou prací učitelů a jejich hledání cest k dětem. Vede k vytváření atmosféry vzájemné důvěry, prožívání radostí ze společné hry, k správné motivaci úkolů, k jasnému stanovování pravidel, k provokování dětské fantazie, k možnosti účastnit se aktivit pro každé dítě.

Při práci s dětmi se využívá některých prostředků a postupů divadelního umění, obsah výuky je zaměřen na mezilidské vztahy, prohlubování empatie ve skupině.

Dramatická výchova rozvíjí dovednosti z oblastí smyslového vnímání, představitivosti a fantazie, upevňuje základy estetického vnímání.

Obohacením předmětu jsou návštěvy kulturních akcí, divadelních představení a animačních programů.

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence komunikativní

- naslouchá projevům druhých
- snaží se vyjadřovat výstižně

Kompetence sociální a personální

- spolupracuje se skupinou
- podílí se na vytváření příjemné atmosféry ve třídě

Kompetence občanské

- respektovat názory druhých
- odmítat útlak a hrubé zacházení

Kompetence pracovní

- adaptuje se na dané pracovní podmínky
- dodržuje vymezená pravidla

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- DV-3-1-01 zvládá základy správného tvoření dechu, hlasu, artikulace a správného držení těla; dokáže hlasem a pohybem vyjadřovat základní emoce a rozpoznávat je v chování druhých*
- DV-3-1-02 rozlišuje herní a reálnou situaci; přijímá pravidla hry; vstupuje do jednoduchých rolí a přirozeně v nich jedná*
- DV-3-1-03 zkoumá témata a konflikty na základě vlastního jednání*
- DV-3-1-04 spolupracuje ve skupině na tvorbě jevištní situace; prezentuje ji před spolužáky; sleduje prezentace ostatních*
- DV-3-1-05 reflektuje s pomocí učitele svůj zážitek z dramatického díla (divadelního, filmového, televizního, rozhlasového)*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- DV-3-1-01p zvládá základy správného tvoření dechu, hlasu, artikulace a správného držení těla; dokáže hlasem a pohybem vyjadřovat základní emoce a rozpoznávat je v chování druhých*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- DV-5-1-01 propojuje somatické dovednosti a kombinuje je za účelem vyjádření*

- vnitřních stavů a emocí vlastních i určité postavy*
- DV-5-1-02** *pracuje s pravidly hry a jejich variacemi; dokáže vstoupit do role a v herní situaci přirozeně a přesvědčivě jednat*
- DV-5-1-03** *rozpoznává témata a konflikty v situacích a příbězích; nahlíží na ně z pozic různých postav; zabývá se důsledky jednání postav*
- DV-5-1-04** *pracuje ve skupině na vytvoření menšího inscenačního tvaru a využívá přitom různých výrazových prostředků*
- DV-5-1-05** *prezentuje inscenační tvar před spolužáky a na základě sebereflexe a reflexe spolužáků a učitele na něm dále pracuje, sleduje a hodnotí prezentace svých spolužáků*
- DV-5-1-06** *reflektuje svůj zážitek z dramatického díla; rozlišuje na základě vlastních zkušeností základní divadelní druhy*

Učivo

ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY DRAMATICKÉHO JEDNÁNÍ

- psychosomatické dovednosti práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace
- herní dovednosti – vstup do role, jevištní postava

- jednoduché improvizace
- dramatické hry a cvičení (navázat kontakt s druhými, zapojit se aktivně do rozhovoru, pochopit důležitost vzájemné spolupráce)
- psychosomatické dovednosti (práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla)

- ☐ sociálně komunikační dovednosti, spolupráce, komunikace v běžných životních situacích, v herních situacích a v situacích skupinové inscenační tvorby, prezentace, reflexe a hodnocení

PROCES DRAMATICKÉ A INSCENAČNÍ TVORBY

- ☐ náměty a témata v dramatických situacích, jejich nalézání a vyjadřování
- ☐ typová postava, směřování k její hlubší charakteristice; činoherní i loutkářské prostředky
- ☐ dramatická situace, příběh, řazení situací v časové následnosti
- ☐ inscenační prostředky a postupy, jevištní tvar na základě improvizované situace a minipříběhu, přednes
- ☐ komunikace s divákem, prezentace, sebereflexe

RECEPCE A REFLEXE DRAMATICKÉHO UMĚNÍ

- ☐ základní stavební prvky dramatu, situace, postava, konflikt
- ☐ současná dramatická umění a média, divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba
- ☐ základní divadelní druhy, činohra, zpěvohra, loutkové divadlo, pohybové a taneční divadlo

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- DV-9-1-01 uplatňuje kultivovaný mluvený a pohybový projev, dodržuje základy hlasové hygieny a správného držení těla*
- DV-9-1-02 propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření, na příkladech doloží souvislosti mezi prožitkem a jednáním u sebe i druhých*
- DV-9-1-03 rozvíjí, variuje a opakuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině), přijímá herní pravidla a tvořivě je rozvíjí*
- DV-9-1-04 prozkoumává témata z více úhlů pohledu a pojmenovává hlavní téma a konflikt; uvědomuje si analogie mezi fiktivní situací a realitou*
- DV-9-1-05 přistupuje k dramatické a inscenační tvorbě jako ke společnému tvůrčímu procesu, ve kterém přijímá a plní své úkoly, přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku*
- DV-9-1-06 rozpozná ve vlastní dramatické práci i v dramatickém díle základní prvky dramatu; pozná základní divadelní druhy a dramatické žánry a jejich hlavní znaky; kriticky hodnotí dramatická díla i současnou mediální tvorbu*

Učivo

ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY DRAMATICKÉHO JEDNÁNÍ

- ☐ psychosomatické dovednosti - práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace
- ☐ herní dovednosti – vstup do role, jevištní postava; strukturace herní a jevištní situace
- ☐ sociálně komunikační dovednosti – komunikace v běžných životních situacích, v herních situacích a v situacích skupinové inscenační tvorby, prezentace, reflexe a hodnocení, spolupráce, organizace tvůrčí skupinové práce

PROCES DRAMATICKÉ A INSCENAČNÍ TVORBY

- ☐ náměty a témata v dramatických situacích – jejich nalézání a vyjadřování
- ☐ práce na postavě – charakter, motivace, vztahy
- ☐ konflikt jako základ dramatické situace – řešení konfliktu jednáním postav
- ☐ dramatická situace, příběh – řazení situací v časové a příčinné následnosti, dramaturgie literární předlohy
- ☐ inscenační tvorba – dramaturgie režie, herecká práce, scénografie, scénická hudba a-zvuk

- komunikace s divákem – prezentace, sebereflexe

RECEPCE A REFLEXE DRAMATICKÉHO UMĚNÍ

- základní stavební prvky dramatu – situace, postava, konflikt, téma, vrchol, gradace
- základní dramatické žánry – komedie, tragédie, drama
- základní divadelní druhy – činohra, loutkové divadlo, opera, opereta, muzikál, balet, pantomima
- současná dramatická umění a média – divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba
- vybrané etapy a typy světového a českého divadla
- výrazné osobnosti české a světové dramatické tvorby

4.10.2 Etická výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru Etická výchova tvoří následující témata:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

- Etické hodnoty
- Sexuální zdraví
- Rodinný život
- Duchovní rozměr člověka
- Ekonomické hodnoty
- Ochrana přírody a životního prostředí
- Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka

Vzdělávací obor umožňuje zároveň rozvíjet čtenářskou gramotnost – porozumění textům, posouzení spolehlivosti a platnosti informací a jejich využití v životě.

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje Etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním textem a ve vzdělávacím oboru Cizí jazyk na učivo pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací

oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda ve vzdělávacím oboru Přírodopis navazuje na učivo životní styl a ochrana přírody a životního prostředí. Ve vzdělávací oblasti Člověk a kultura ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova navazuje na učivo prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností a ověřování komunikačních účinků. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj.

V doplňujícím vzdělávacím oboru Dramatická výchova navazuje na učivo základní předpoklady dramatického jednání a proces dramatické a inscenační tvorby. Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka vede především: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuse s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světového názoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor Etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce.

Hlavním důvodem pro zařazení Etické výchovy do RVP ZV je skutečnost, že v naší školské soustavě chybí předmět, který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků. Důležitost a aktuálnost tohoto kroku podporují i zkušenosti z většiny zemí OECD, ve kterých je předmět s podobným obsahem zařazen do vzdělávacího systému.

Vzdělávání je založeno na zásadách svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání (§ 2, odst. 1, písm. e) školského zákona).

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- EV-3-1-01 si osvojí oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci*
- EV-3-1-02 se podílí na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel*
- EV-3-1-03 si osvojí základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým*
- EV-3-1-04 zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky*
- EV-3-1-05 vyjadřuje city v jednoduchých situacích*
- EV-3-1-06 využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů*
- EV-3-1-07 reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- EV-5-1-01 reflektuje důležitost prvků neverbální komunikace, eliminuje hrubé výrazy z verbální komunikace, zvládá položit vhodnou otázku*
- EV-5-1-02 si uvědomuje své schopnosti a silné stránky, utváří si pozitivní sebehodnocení*
- EV-5-1-03 se dokáže těšit z radosti a úspěchu jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách*
- EV-5-1-04 identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích, na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí*

- EV-5-1-05 jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a v kolektivu třídy*
- EV-5-1-06 iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné nabídky reaguje asertivně*

Učivo

ZÁKLADNÍ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

- komunikace při vytváření výchovného kolektivu – představení se, vytvoření základních komunikačních pravidel kolektivu, zdvořilost, otevřená komunikace
- základní prvky verbální komunikace v mezilidských vztazích – pozdrav, otázka, prosba, poděkování, omluva
- základy neverbální komunikace – seznámení se s možnostmi neverbální komunikace, postoje těla, mimika, zrakový kontakt, gesta, podání ruky
- komunikace citů – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, radosti, sympatie, smutku, obav a hněvu

POZITIVNÍ HODNOCENÍ SEBE A DRUHÝCH

- sebepojetí – sebepoznání, sebehodnocení, sebepřijetí, sebe prezentace, sebeovládání, podpora sebeoceňování
- pozitivní hodnocení druhých – v běžných podmínkách projevování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připisování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu
- akceptace druhého – zážitek přijetí pro každého žáka, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých

TVOŘIVOST A ZÁKLADY SPOLUPRÁCE

- tvořivost v mezilidských vztazích – vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování
- schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce
- elementární prosociálnost – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství

ZÁKLADY ASERTIVNÍHO CHOVÁNÍ

- iniciativa – ve vztahu k jiným lidem, hledání možností, jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijatá jinými, zpracování neúspěchu
- asertivní chování – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- EV-9-1-01 komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci*
- EV-9-1-02 respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí*
- EV-9-1-03 analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu*
- EV-9-1-04 nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva*
- EV-9-1-05 rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory*

- EV-9-1-06 spolupracuje i v obtížných sociálních situacích*
EV-9-1-07 je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení
EV-9-1-08 analyzuje etické aspekty různých životních situací
EV-9-1-09 se rozhoduje uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů
EV-9-1-10 aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy

Učivo

KOMUNIKACE

- otevřená komunikace – úroveň komunikace, zásady verbální komunikace, komunikační chyby, dialog, komunikace ve ztížených podmínkách
- aktivní naslouchání – cíle, výhody, zásady, způsob a nácvik aktivního naslouchání

DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY

- úcta k lidské osobě – lidská práva, zdroje lidských práv, svoboda, rovnost, potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích, občanská zralost
- jedinečnost a identita člověka – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, rozvoj sebeovládání a morálního úsudku, selfmanagement, úvahy nad mravními zásadami, radost a optimismus v životě

ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ

- asertivní chování – přijatelný kompromis, konstruktivní kritika, přijetí pochvaly, požádání o laskavost, stížnost, otázka po důvodu, realizace svých práv, řešení konfliktu
- obrana před manipulací – asertivní techniky – manipulace, vysvětlení a nácvik jednotlivých asertivních technik
- fair play – zdravá soutěživost, dodržování pravidel hry, asertivita a prosociálnost v soutěživých situacích, prosociálnost a sport

REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY

- pozitivní vzory versus pochybné idoly – senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, prosociální vzory ve veřejném životě, vzory ve vlastní rodině, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, smysl autority, vztah k autoritě
- podpora pozitivního působení televize a médií – nabídka pozitivních vzorů v médiích, kritický přístup k působení médií, eliminace vlivu agrese, zvládnutí agrese, rozlišování mezi realitou a pseudorealitou, účinná obrana proti manipulaci médií, média a volný čas
- já – potenciální vzor pro druhé – smysl a cíl mého života, postoje, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, zdravý způsob života, autonomie a konformita

INICIATIVA A KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST

- iniciativa a tvořivost – renatalizace, nácvik tvořivosti, prosociální aspekt iniciativy a tvořivosti ve školním prostředí a v rodině, psychická a fyzická pomoc, ochota ke spolupráci, přátelství
- iniciativa ve ztížených podmínkách – pozitivní formulace problému, pomoc anonymnímu neznámému člověku, veřejná osobní angažovanost
- uplatnění komplexní prosociálnosti – bída světa, informovanost o situaci zemí třetího světa, vztah k menšinám, využití prosociálnosti v multikulturní společnosti, pozitivní vztah k diverzitám

APLIKOVANÁ ETICKÁ VÝCHOVA

- etické hodnoty – zdroje etiky, osobní odpovědnost, smysl života, aplikace mravních zásad a hodnot, ctnosti, svědomí a jeho rozvoj
- sexuální zdraví – zodpovědný vztah k sexualitě, mládí – příprava na lásku, sexuální identita, nezralé rodičovství

- rodina – poznání vlastní rodiny a jejích pravidel, práva a povinnosti v rodině, role v rodině, formulace nevyslovených pravidel a očekávání, hodnota rodiny, zlepšení atmosféry v rodině, komunikace v rodině, úcta k členům rodiny, úcta ke stáří
- duchovní rozměr člověka – obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem, informace o různých svetonázorech
- ekonomické hodnoty – rozumné nakládání s penězi, zájem o otázky národního hospodářství, vztah mezi ekonomikou a etikou, rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost
- ochrana přírody a životního prostředí – úcta k životu ve všech jeho formách, citový vztah člověka k přírodě, vnímání krásy a mnohotvárnosti přírody, zodpovědnost za životní prostředí

4.10.3 Dopravní výchova

Základním smyslem začlenění dopravní výchovy do výchovně-vzdělávacího procesu na 1. stupni ZŠ je zajistit pro žáky příležitost poznat, pochopit a přijmout faktickou i etickou stránku bezpečnosti v silničním provozu. Základním cílem zařazení dopravní výchovy do výuky je získání vědomostí, dovedností a návyků v oblasti bezpečného a ohleduplného chování v silničním provozu, přijetí etických norem chování, rozvoj klíčových kompetencí žáka s důrazem na rozvoj komunikace, sounáležitosti, úcty ke zdraví, odpovědnosti za své zdraví a bezpečnost i zdraví jiných. Dále jde o výchovu k toleranci a ohleduplnosti k ostatním. Dopravní výchova by měla mít kladný dopad na celoživotní učení dětí a vést následně ke snížení nehodovosti a rizikových situací v silničním provozu.

Na prvním stupni je dopravní výchova uskutečňována především v rámci školní družiny (aktivity na dopravním hřišti, vycházky, výlety). Jelikož současná doba nabízí široké možnosti trávení volného času, nachází se i v dopravní výchově prostor pro poučení při využívání dalších oblíbených sportovních potřeb – in-line bruslí, koloběžek.

Základním smyslem zařazení dopravní problematiky na 2. stupeň ZŠ je další rozvíjení vědomostí, dovedností a návyků v oblasti bezpečného a ohleduplného chování v silničním provozu, snížení nehodovosti a rizik v silničním provozu a přijetí etických norem chování. Dále pak rozvoj životních kompetencí pedagogů, jejich další vzdělávání, výměna zkušeností, jejich cílené působení i mimo rámec ZŠ – vůči rodičům a veřejnosti v lokalitě školy. Cílem na 2. stupni je tedy prohlubovat a upevňovat znalosti a dovednosti z oblasti bezpečnosti v silničním provozu získané na 1. stupni. Dále rozvíjet poznání a obohacovat tuto oblast o další poznatky a etickou stránku problematiky. Položit základy pro utváření vztahů mezi účastníky silničního provozu, orientaci v nich a pěstování správných reakcí, vedoucích k bezpečnosti vlastní i okolí, rozvíjet základy první předlékařské pomoci a připravit žáky na získání řidičského oprávnění pro malé motocykly a další skupiny.

Témata dopravní výchovy se začleňují průběžně do každodenního života školy. Vyučující dbají na preventivní působení a jdou žákům příkladem ve svém jednání a chování, a to jak při výuce ve škole, tak při všech školních a mimoškolních aktivitách. Učitelé začleňují dopravní výchovu i dle aktuálních podmínek, potřeb a situací (poučení o chování během prázdnin, svátků, školních exkurzí apod.) Během školního roku je realizován i celodenní projekt „Dopravní výchova,, (přednáška o bezpečnosti v silničním provozu, jízda na kole, zdravotní péče, test znalostí).

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

DV-3-1-01 uplatňuje pravidla chůze po chodníku a po silnici, reaguje na ostatní účastníky silničního provozu

DV-3-1-02 používá reflexní doplňky a zná jejich dopad

DV-3-1-03 v modelových situacích využívá osvojená pravidla chování na stezkách pro chodce, v obytné zóně

DV-3-1-04 rozeznává vybrané dopravní značky

DV-3-1-05 bezpečně překonává silnici se světelnými signály, přejde mezi zaparkovanými vozy a silnici s více jízdními pruhy

DV-3-1-06 ovládá pravidla jízdy na bruslích a koloběžce a využívá je

DV-3-1-07 v modelových situacích a při akcích školy uplatňuje bezpečné chování v dopravních prostředcích a na zastávkách

DV-3-1-08 rozlišuje a používá bezpečná místa pro hru

DV-3-1-09 rozeznává a sám používá bezpečnou cestu do školy a ze školy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

DV-3-1-01 chápe pravidla chůze po chodníku a po silnici

DV-3-1-02 používá reflexní doplňky

DV-3-1-04 rozeznává důležité dopravní značky

DV-3-1-05 bezpečně překonává silnici se světelnými signály

DV-3-1-07 v modelových situacích a při akcích školy uplatňuje bezpečné chování v dopravních prostředcích a na zastávkách

DV-3-1-08 rozlišuje a používá bezpečná místa pro hru

Učivo

- silniční provoz - (chodec, cyklista, dopravní prostředky), vztahy mezi účastníky SP, pojmy v silničním provozu (chodník, zábradlí)

- chodník a stezka pro chodce – základní pravidla chůze po chodníku, značky pro chodce, vztahy mezi chodci
- silnice – co se děje na silnici, chůze po silnici, reflexní doplňky, krajnice a její nástrahy, nebezpečí na silnici, značky
- místo pro hru – vhodná a nevhodná místa ke hře, jízda na in-line bruslích, koloběžkách, skateboardech apod., ochranná přilba, chrániče, obytná zóna a její pravidla
- přecházení – přechod silnice bez přechodu, po přechodu, přechod mezi zaparkovanými auty, přecházení silnice s více pruhy
- cestování – jízda autem (základní pravidla, autosedačka a zádržné systémy, výstup a nástup, jízda dopravními prostředky, vztahy mezi spolucestujícími, pravidla chování na zastávce, druhy dopravních prostředků a jejich specifika
- prolínající se téma (cesta do školy) – bezpečná cesta, reakce na určité situace

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- DV-5-1-01 popisuje výbavu cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě, zná způsob bezpečné jízdy na jízdním kole a zná pravidla chodce i cyklisty*
- DV-5-1-02 rozeznává další dopravní značky*
- DV-5-1-03 prokazuje bezpečný pohyb na kole (na silnici, stezce, v terénu), chová se ohleduplně k ostatním účastníkům SP, zvládá základní manévry cyklisty*
- DV-5-1-04 vybírá bezpečné místo pro pohyb na kole, odhaduje dopravní situaci, její nebezpečí a vyvozuje správné řešení, chová se adekvátně situaci*
- DV-5-1-05 využívá správné reflexní i ostatní doplňky a výbavu kola, chová se ohleduplně*
- DV-5-1-06 v modelových situacích prokazuje znalost chování v krizové situaci, snaží se předcházet nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky silničního provozu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- DV-5-1-01 popisuje některé prvky výbavy cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě*
- DV-5-1-02 rozeznává další typy dopravních značek*
- DV-5-1-04 vybírá bezpečné místo pro pohyb na kole*
- DV-5-1-05 využívá správné reflexní i ostatní doplňky a výbavu kola, chová se ohleduplně*
- DV-5-1-06 snaží se předcházet nebezpečí*

Učivo:

- výbava jízdního kola a cyklisty – povinná a doporučená výbava jízdního kola a cyklisty (přilba, její funkce a použití, reflexní doplňky a ostatní doplňky pro bezpečnou jízdu), odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu
- způsob jízdy na jízdním kole, bezpečná cesta, bezpečná jízda – technika jízdy, přeprava zavazadel, místa pro jízdu na kole (stezky pro cyklisty, obytná zóna), pravidla jízdy po silnici i mimo ni.
- cyklista na silnici – problematika silnice z pohledu cyklisty a značení, znamení, zastavování, odbočování, předjíždění a objíždění, vedení kola, vyjíždění do silnice, přecházení s kolem bez přechodu a po přechodu, značky
- cyklista na křižovatce – druhy křižovatek a kruhový objezd (zásady přednosti v jízdě), vztahy mezi účastníky silničního provozu, pravidla pro bezpečné překonání křižovatek

- **rodinný cyklistický výlet – plánování trasy, výbava na cestu, cyklista v dopravních prostředcích, způsob jízdy ve skupině (zásady ohleduplnosti k ostatním účastníkům silničního provozu)**
- **v ohrožení – zásady správného chování v krizové situaci, důležitá telefonní spojení**
- **volný čas a sportovní aktivity – druhy volnočasových aktivit souvisejících se silničním provozem a dodržování pravidel,**
- **přecházení silnice – shrnutí základních pravidel překonání silnice ve městě i mimo něj**
- **cesta dopravními prostředky, prázdniny, nebezpečí – shrnutí základních pravidel bezpečnosti při cestování dopravními prostředky, zásady bezpečného chování v době volna a cestování, krizové situace**

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- DV-9-1-01** *ovládá pravidla bezpečného a ohleduplného chování chodce v silničním provozu a řídí se jimi, ovládá pravidla bezpečného a ohleduplného chování cyklisty v silničním provozu a uplatňuje je v praktických situacích školních akcí, své znalosti a dovednosti používá v praxi*
- DV-9-1-02** *chová se bezpečně v dopravních prostředcích a na zastávkách, chová se bezpečně a ohleduplně v roli cyklisty, používá správnou výbavu jízdního kola; orientuje se ve vztazích cyklisty k ostatním účastníkům silničního provozu*
- DV-9-1-03** *aktivně se zapojuje do činností podporujících snižování rizik a nehodovosti v dopravě, orientuje se v základní legislativě související s tématem doprava*
- DV-9-1-04** *dodržuje povinnosti spolujezdce v autě – zejména poutání*
- DV-9-1-05** *rozlišuje další dopravní značky a jejich význam*
- DV-9-1-06** *odhadne nebezpečí konkrétní situace a vyvodí správné řešení, zachová se adekvátně situaci; předchází nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky silničního provozu (prokazuje v modelových situacích)*
- DV-9-1-07** *poskytne první předlékařskou pomoc (v modelových situacích)*
- DV-9-1-08** *vysvětlí bezpečné chování zejména z pohledu cyklisty*
- DV-9-1-09** *charakterizuje souvislost mezi jednáním a charakterovými vlastnostmi osobnosti*
- DV-9-1-10** *interpretuje význam pojmů a problematiky bezpečnosti a ohleduplnosti v silničním provozu, chová se tak, aby v silničním provozu chránil zdraví a život svůj i jiných osob, uvědomuje si dopad svého chování a koriguje jej podle situace, analyzuje konkrétní situaci a vyvozuje bezpečné chování*
- DV-9-1-11** *aplikuje znalosti z dané oblasti i do jiných oblastí života, orientuje se v souvislostech chování všech účastníků silničního provozu, vymezí propojení mezi daným tématem a dalšími oblastmi života*
- DV-9-1-12** *vyřeší testy “řidičský průkaz nanečisto”*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

DV-9-1-01 zvládá některá pravidla bezpečného a ohleduplného chování chodce v silničním provozu a řídí se jimi, zvládá některá pravidla bezpečného a ohleduplného chování cyklisty v silničním provozu

DV-9-1-02 chová se bezpečně v dopravních prostředcích a na zastávkách, vyjmenuje správnou výbavu jízdního kola, orientuje se ve vztazích cyklisty k ostatním účastníkům silničního provozu

DV-9-1-04 dodržuje povinnosti spolujezdce v autě – zejména poutání

DV-9-1-05 rozlišuje vybrané dopravní značky a zná jejich význam

DV-9-1-08 vysvětlí bezpečné chování zejména z pohledu cyklisty

DV-9-1-10 chová se tak, aby v silničním provozu chránil své zdraví

Učivo:

- na chodníku - pravidla bezpečného a ohleduplného chování na chodníku
- chodec a cyklista na silnici - pravidla bezpečného a ohleduplného chování při pohybu na silnici (chůze jednotlivce po silnici a ve skupině, pravidla pohybu na silnici za snížené viditelnosti), odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu, výbava jízdního kola a cyklisty (doplňky pro bezpečnou jízdu), bezpečná jízda, technika jízdy a její pravidla mimo silnici, pravidla bezpečné jízdy na silnici (pravidla jízdy za snížené viditelnosti a zhoršených podmínek), přestupky chodců a cyklistů - ukázka legislativy
- volný čas a sportovní aktivity - volnočasové aktivity související se silničním provozem (vhodné lokality k uskutečnění takových aktivit), zásady bezpečného chování v době volna a při cestování
- přecházení, překonávání křižovatky - pravidla překonání ve městě i mimo něj (překonávání různých křižovatek, křižovatka řízená příslušníkem policie
- cesta dopravními prostředky - pravidla bezpečnosti při cestování dopravními prostředky (pravidla při jízdě autem, zádržné systémy, vztahy mezi cestujícími a účastníky hromadné dopravy)
- dopravní značky - odpovídající značky pro jednotlivá témata
- krizové situace - možné krizové situace (jejich řešení, důležitá spojení; oprava jízdního kola), nejjednodušší základy poskytnutí první předlékařské pomoci
- modelové situace – zážitkové lekce, projekty a další aktivity (role chodce i cyklisty)

zážitkové akce – spolupráce s odborníky, návštěva centra záchranářů

4.10.4 Fyzikálně-chemické praktikum

Předmět je vyučován v 8. ročníku a je rozdělen dle zaměření na chemický a fyzikální blok. Oba bloky úzce souvisí s probíraným učivem, doplňují ho o pokusy, praktické výpočty a vyhledávání informací na internetu. Výuka probíhá ve třídě nebo v odborné učebně s využitím všech dostupných pomůcek pro zrakově postižené žáky (reliéfní a konturované obrázky, hmatové pomůcky) a běžných pomůcek pro ostatní žáky. Žákům s vadami řeči jsou vysvětlovány podrobně odborné termíny a je nacvičována správná výslovnost těchto pojmů. Při práci je uplatňován diferencovaný a individuální přístup k dětem, vzhledem k možnostem a schopnostem zdravotně postižených je upraveno praktické provádění různých pokusů. Při ověřování vědomostí není kladen důraz na tempo v psaném i slovním projevu a jsou zohledněna specifika žáků při provádění praktických částí učiva. Žáci využívají chemické sklo a nádobí, základní chemikálie, fyzikální přístroje, testy, pracovní listy, učebnice, tabulky, schémata a vyhledávání na internetu.

Předmět fyzikálně – chemické praktikum úzce souvisí s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda, navazuje na základy, které žáci získali na 1. stupni v přírodovědě a na 2. stupni v přírodopise a zeměpise. Vzdělávání v předmětu fyzikálně – chemické praktikum směřuje k podpoře hledání a poznávání fyzikálních faktů a jejich souvislostí, rozvíjení a upevňování dovedností objektivně pozorovat a měřit fyzikální a chemické vlastnosti a procesy. Žáci zkoumají přírodní procesy, souvislosti a vztahy mezi nimi, osvojují si základní pojmy a odbornou terminologii, podporuje se v nich vytváření otevřeného myšlení a logického uvažování. Předmět fyzikálně – chemické praktikum tudíž významně přispívá k rozvoji rozumových schopností žáků a směřuje také k tomu, aby si žáci uvědomovali hodnotu vědeckého poznání i potřebu jeho využívání ku prospěchu jedince i lidské společnosti.

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova

Ve vyučovacím předmětu využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky systematicky pozorovat různé objekty, chemické látky i jejich vlastnosti, procesy, chemické děje, výsledky svých pozorování a měření zpracovávat, vyhodnocovat a dále využívat pro své vlastní učení
- samostatně či v kooperaci s ostatními žáky provádět experimenty, které ověřují nebo potvrzují hypotézy a žáci z nich mohou vycházet ve svých dalších poznávacích aktivitách
- vyhledávat v různých pramenech potřebné informace týkající se problematiky poznávání a využívat je efektivně ve svém dalším studiu
- poznávat souvislosti zkoumání s ostatními, v první řadě přírodovědně zaměřenými, oblastmi zkoumání

Kompetence k řešení problému

- rozpoznávat problémy v průběhu jejich vzdělávání při využití všech metod a prostředků, jež mají v daném okamžiku k dispozici
- hledat, navrhopvat či používat různé další metody, informace nebo nástroje, které by mohly přispět k řešení daného problému

Kompetence komunikativní

- nabízet žákům dostatek možností k porozumění textu a obrazových materiálů a poznávání základních symbolů, fyzikálních a chemických veličin

Kompetence sociální a personální

- rozvíjet emocionální vztahy a osobní postoje ve vztahu k životnímu prostředí

Kompetence pracovní

- nabízet dostatek situací k propojení problematiky člověka, jeho hygieny, ochrany jeho zdraví při práci
- vést žáky k bezpečnému používání chemického nádobí a zacházení s chemickými látkami
- vést žáky k dodržování vymezených pravidel
- pomáhat žákům s rozhodnutím o dalším vzdělávání a profesním zaměření

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

ÚVOD DO CHEMIE

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-1-01 je schopen objasnit rozdíl mezi fyzikálním a chemickým dějem

F-CH-9-1-02 rozlišuje různé látky podle jejich vlastností

F-CH-9-1-03 pojmenovává chemické sklo a pomůcky

F-CH-9-1-04 provádí jednoduché chemické pokusy a zaznamenává jejich výsledky

F-CH-9-1-05 vyhledává v tabulkách hodnoty fyzikálních veličin

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-1-01p rozpozná u různých dějů, zda dochází k přeměnám látek

F-CH-9-1-03p pojmenovává nejpoužívanější chemické sklo a pomůcky

F-CH-9-1-04p spolupracuje s ostatními při experimentální činnosti

Učivo

- chemické reakce
- vlastnosti látek
- chemické pokusy

SMĚSI

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-2-01 připravuje nasycený roztok látek při laboratorní teplotě i za horka

F-CH-9-2-02 vypočítá hmotnostní zlomek

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-2-01p připravuje nasycený roztok

Učivo

- složení roztoků – rozpouštědlo, rozpuštěná látka, hmotnostní zlomek
- příprava roztoků

ODDĚLOVÁNÍ SLOŽEK SMĚSÍ

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-3-01 správně sestavuje filtrační aparaturu a provádí filtraci

F-CH-9-3-02 správně sestavuje jednoduchou destilační aparaturu a provádí destilaci

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-3-01p vyjmenuje jednotlivé části filtrační aparatury

Učivo

- metody oddělování složek směsí – filtrace, destilace

VODA A VZDUCH

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-4-01 rozlišuje vodu destilovanou, pitnou, užitkovou, odpadní a uvádí příklady jejich výskytu a použití

F-CH-9-4-02 vyhledává a uvádí příklady zdrojů informací o čistotě ovzduší

F-CH-9-4-03 zjišťuje a uvádí příklady znečištění vody a vzduchu v přírodě a domácnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-4-01p rozlišuje jednotlivé druhy vod

Učivo

- voda, vzduch – výskyt, použití, čistota

CHEMICKÉ PRVKY A DVOUPRVKOVÉ SLOUČENINY

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-5-01 rozlišuje chemickou značku prvků a chemický vzorec sloučenin

F-CH-9-5-02 vyhledává a uvádí příklady praktického využití vybraných kovů, nekovů a slitin

F-CH-9-5-03 procvičuje názvosloví oxidů, sulfidů a halogenidů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-5-01p vizuálně rozlišuje nejdůležitější kovy

Učivo

- chemické prvky – značky, vlastnosti, použití
- chemické sloučeniny - značky, vlastnosti, použití, názvosloví

CHEMICKÉ REAKCE A CHEMICKÉ ROVNICE

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-6-01 zapíše rovnice jednoduchých chemických reakcí

F-CH-9-6-02 provádí základní chemické výpočty

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-6-01p se seznámí se zápisem jednoduchých chemických reakcí

Učivo

- **chemické rovnice**
- **chemické výpočty** – molární hmotnost, koncentrace, hmotnost látek

KYSELINY A HYDROXIDY

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-7-01 procvičuje vzorce kyselin a hydroxidů

F-CH-9-7-02 rozlišuje kyselé a zásadité roztoky pomocí pH indikátorů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-6-02p uvádí příklady kyselin a zásad

Učivo

- **kyseliny a zásady** – pH indikátory, názvosloví

PRÁCE A VÝKON

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-8-01 vypočítá práci ze vzorce

F-CH-9-8-02 vypočítá výkon ze vzorce

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-8-01p uvede vzájemné vztahy mezi prací a výkonem (bez vzorců)

Učivo

- **práce a výkon** – výpočty

POHYBOVÁ A POLOHOVÁ ENERGIE

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-9-01 na praktických příkladech procvičuje vzájemnou přeměnu energií

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-9-01p na zjednodušených příkladech demonstruje vzájemnou přeměnu energií

Učivo

- **pohybová a polohová energie**

VNITŘNÍ ENERGIE A TEPLO

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-10-01 procvičuje výpočet tepla ze vzorce

F-CH-9-10-02 vyhledává informace a uvádí příklady využití energie slunečního záření

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-10-01p uvádí jednoduché příklady využití sluneční energie

Učivo

- **teplo – výpočet**
- **využití sluneční energie**

MOTORY

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-11-01 porovnává jednotlivé typy motorů a jejich výhody a nevýhody

F-CH-9-11-02 vysvětlí princip fungování vznětového a zážehového motoru

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-11-01p *stručně charakterizuje jednotlivé typy motorů*

Učivo

- **motory**

ELEKTRICKÉ JEVY

Očekávané výstupy

žák

F-CH-9-12-01 *sestavuje jednoduchý a rozvětvený elektrický obvod*

F-CH-9-12-02 *měří elektrický proud ampérmetrem*

F-CH-9-12-03 *měří elektrické napětí voltmetrem*

F-CH-9-12-04 *provádí výpočty elektrické práce a elektrického výkonu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

F-CH-9-12-01p *seznamuje se s konstrukcí jednoduchého elektrického obvodu*

Učivo

- **jednoduchý a rozvětvený elektrický obvod**
- **měření elektrického proudu a napětí**
- **výpočet elektrické práce a výkonu**

4.10.5 Světové regiony

Předmět je vyučován v 8. ročníku a je zaměřen na srovnání tří důležitých regionů světa – USA, Ruska a EU. Srovnání probíhá z různých hledisek – zeměpisného, historického, přírodního, kulturního, jazykového a náboženského. Většinu poznatků žáci v hodinách zjišťují pod vedením pedagoga sami na základě práce s různými zdroji informací (speciální mapy, grafy, obrázky, internet apod.) a tyto informace zpracovávají a interpretují. V předmětu se realizují všechna průřezová témata.

Kompetence – viz aktuální předměty pro daný školní rok

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

VYMEZENÍ A ZEMĚPINÁ CHARAKTERISTIKA USA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-1-01 je schopen objasnit pojmy region, regionalizace a uvést konkrétní příklady

SR-9-1-02 lokalizuje danou oblast a srovnává s ostatními regiony z různých hledisek

SR-9-1-03 zpracovává a vyhodnocuje data získaná z map, tabulek, grafů a encyklopedií

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-1-02p je schopen zjednodušeně charakterizovat danou oblast

SR-9-1-03p vyhledává zajímavosti o USA v encyklopedii

Učivo

- vymezení a zeměpisná charakteristika USA

HISTORIE USA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-2-01 seznamuje se s historií vzniku a vývoje USA

SR-9-2-02 vyhledává informace o přistěhovalcích na jednotlivých územích

SR-9-2-03 vyhledává a interpretuje informace související s příchodem otroků do USA

SR-9-2-04 charakterizuje sever a jih a objasňuje příčiny občanské války v USA

SR-9-2-05 seznamuje se s historickými osobnostmi USA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-2-01p stručně charakterizuje historii USA

Učivo

- **historie USA**

FAUNA A FLÓRA USA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-3-01 vyhledá a charakterizuje typické zástupce fauny a flóry USA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-3-01p uvede několik příkladů živočichů a rostlin vyskytujících se v USA

Učivo

- **fauna a flóra USA**

STÁTY USA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-4-01 početně a graficky zpracovává údaje o jednotlivých státech USA

SR-9-4-02 pracuje s ICT

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-4-01p se seznámí s jednotlivými státy USA

Učivo

- **státy USA**

AMERICKÁ LITERATURA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-5-01 vyhledá významné představitele americké literatury a stručně se seznámí s jejich dílem

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-5-01p se seznámí s hlavními představiteli americké literatury

Učivo

- americká literatura

BRITSKÁ A AMERICKÁ ANGLIČTINA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-6-01 pracuje se slovníky a vyhledává rozdíly v britské a americké angličtině

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-6-01p pracuje se slovníkem

Učivo

- odlišnost britské a americké angličtiny

KOSMICKÉ LETY

Očekávané výstupy

žák

SR-9-7-01 porovnává vývoj kosmonautiky v USA a v Rusku

SR-9-7-02 sleduje aktuální kosmický výzkum

SR-9-7-03 vyhledává významné vědce a seznamuje se s jejich objevy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-7-01p se seznámí s vývojem kosmonautiky v USA a v Rusku

Učivo

- kosmické lety

VYMEZENÍ A ZEMĚPINÁ CHARAKTERISTIKA RUSKA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-8-01 lokalizuje danou oblast a srovnává s ostatními regiony z různých hledisek

SR-9-8-02 zpracovává a vyhodnocuje data získaná z map, tabulek, grafů a encyklopedií

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-8-01p je schopen zjednodušeně charakterizovat danou oblast

Učivo

- vymezení a zeměpisná charakteristika Ruska

HISTORIE RUSKA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-9-01 vyhledává základní historická data v dějinách Ruska

SR-9-9-02 je schopen vysvětlit pojmy samoděržaví, carský režim, VŘSR

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-9-02p je seznámen s pojmy samoděržaví, carský režim, VŘSR

Učivo

- historie Ruska

FAUNA A FLÓRA RUSKA

Očekávané výstupy

žák

SR-9-10-01 vyhledá a charakterizuje typické zástupce fauny a flóry Ruska

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-10-01p uvede několik příkladů živočichů a rostlin vyskytujících se v Rusku

Učivo

- **fauna a flóra Ruska**

RUSKÁ LITERATURA A JAZYK

Očekávané výstupy

žák

SR-9-11-01 vyhledává významné ruské spisovatele a seznamuje se s jejich tvorbou

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-11-01p je seznámen s ruskou literaturou a jazykem

Učivo

- **ruská literatura a jazyk**

JADERNÁ ENERGIE

Očekávané výstupy

žák

SR-9-12-01 je seznámen s významem jaderné energie a uvádí příklady jejího využití

SR-9-12-02 analyzuje jadernou havárii v Černobylu a její důsledky

SR-9-12-03 vyhledává významné vědce a jejich objevy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-12-02p je seznámen s jadernou havárií v Černobylu

Učivo

- **jaderná energie**

VYMEZENÍ A ZEMĚPINÁ CHARAKTERISTIKA REGIONU EU

Očekávané výstupy

žák

SR-9-13-01 lokalizuje danou oblast a srovnává ji s ostatními regiony z různých hledisek

SR-9-13-02 zpracovává a vyhodnocuje data získaná z map, tabulek, grafů a encyklopedií

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-13-01p je schopen zjednodušeně charakterizovat danou oblast

Učivo

- **vymezení a zeměpisná charakteristika regionu EU**

STÁTY EU

Očekávané výstupy

žák

SR-9-14-01 početně a graficky zpracovává údaje o jednotlivých státech EU

SR-9-14-02 pracuje s ICT

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-14-01p se seznámí s jednotlivými státy EU

Učivo

- **státy EU**

EVROPŠTÍ POHÁDKÁŘI

Očekávané výstupy

žák

SR-9-15-01 *vyhledává významné evropské spisovatele dětské literatury a stručně se seznamuje s jejich tvorbou*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-15-01p *vyhledává evropské pohádkáře*

Učivo

- evropští pohádkáři

EVROPŠTÍ VĚDCI

Očekávané výstupy

žák

SR-9-16-01 *je seznámen s významnými vědci a jejich objevy*

SR-9-16-02 *odhaduje význam objevů pro budoucnost*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

SR-9-16-01p *vyhledává evropské vědce*

Učivo

- evropští vědci

4.11 Speciální pedagogická péče

Speciální pedagogická péče jsou vedeny individuálně nebo skupinově na základě doporučení školského poradenského zařízení.

4.11.1 Individuální logopedická péče

Předmět speciálně pedagogické péče – logopedická péče je určena pro žáky s narušenou komunikační schopností. Péči věnujeme dětem s narušenou komunikační schopností (dyslalie, vývojová dysfázie, dysartrie, selektivní mutismus, poruchy autistického spektra) od prvního až devátého ročníku, záleží na závažnosti a stupni narušené komunikační schopnosti. Individuální logopedická péče je vyučována buď ve třídě, která je vybavena logopedickým zrcadlem nebo ve speciální odborné pracovně – logopedické učebně. Konkrétní náplní předmětu je individuální práce s jedním či dvěma žáky u logopedického zrcadla dle individuálního programu individuální logopedické péče. Je zde kladen důraz na rozvoj komunikačních schopností a dovedností žáků, a to v širším slova smyslu. Předmět speciálně pedagogické péče – Individuální logopedická péče – směřuje ke srozumitelné výslovnosti žáků, dostatečné slovní zásobě v běžných tematických okruzích a funkční komunikaci v běžných situacích. Speciální pedagog – logoped při individuální logopedické péči uplatňuje aktivizující metody, pracuje s obrázky a texty vycházejícími ze zájmů žáků. Dále se využívá texty písní, básní, říkadla, hračky i konkrétní předměty – vše pro motivaci komunikace. Během individuální logopedické péče se speciální pedagog - logoped intenzivně věnuje dítěti, volí individuální tempo nácviku. Speciální pedagog – logoped vede také průběžné záznamy poskytované péče.

Časová dotace:

Individuální logopedická péče: 1 krát týdně v rozsahu 20 – 30 minut

Skupinová logopedická péče: 1 krát týdně v rozsahu 45 – 60 minut

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

Žáci se učí chápat význam mateřského jazyka pro jejich osobní i společenský život, zlepšují řečový projev, osvojené dovednosti uplatňují při výuce ostatních předmětů, v sebehodnocení.

Kompetence komunikativní:

Žák se učí vyprávět, diskutovat, hledat vhodné argumenty a umět oponovat při osvojení si správné komunikační techniky. Nedílnou součástí je rozvoj dovednosti naslouchat druhým, porozumět slyšenému, vybírat podstatné informace. Vychází z rozvoje verbální i neverbální komunikace dětí, z rozvíjení slovní zásoby, formulování vlastní myšlenky, vyjadřování se k daným tématům jasně, stručně a srozumitelně, a to ústní i písemnou formou.

Kompetence k řešení problémů:

Žák se učí samostatně se připravovat, aktivně vyhledávat a zvládat nové situace, zvyšovat sebedůvěru při rozhovoru a řešení nových úloh při komunikaci.

Kompetence sociální a personální:

Žák se učí při nápravě narušené komunikační schopnosti rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti.

Kompetence pracovní:

Žák se učí správně využívat logopedické pomůcky a metodické materiály k nápravě narušené komunikační schopnosti.

Cíle předmětu Logopedická péče:

Logopedická péče zabezpečuje terapeutické činnosti pro děti a žáky se speciálně vzdělávacími potřebami. Posláním logopedické péče je pomáhat dětem s překonáváním nedostatků řečových funkcí, tj. nedostatku v mluvené, psané řeči. Logopedická péče se promítá i do všech ostatních vzdělávacích předmětů, právě zde je především kladen důraz na fixaci (vedle budování nového je třeba opravovat chybně zafixovaná schémata vyjadřování.)

Rozvíjení komunikačních dovedností v širším slova smyslu

Rozvíjení slovní zásoby

Rozvíjení fonemického sluchu

Rozvíjení jemné motoriky a oromotoriky

Rozvíjení zrakové a sluchové percepce

Rozvíjení napodobovacích schopností

Konkrétní oblasti rozvoje komunikativní způsobilosti

Rozvoj vnímání zvuků – posiluje sluchovou percepci a rozlišovací schopnosti a přijímání a vyjadřování zvuků. Hlasová cvičení, fonační cvičení. Cvičení mluvidel – orientace na dechové, hlasové ústrojí. Orofaciální cviky – orientace na ovládání rtů, dolní čelisti a jazyka (gymnastika mluvidel)

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopností poznávání
- Komunikace
- Psychohygiena
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

4.11.2 Tyflopédická a prostorová péče

Předmět speciálně pedagogické péče – **tyflopédická péče** se zaměřuje na rehabilitaci osobnosti zrakově postiženého dítěte, kompenzaci a reedukaci zraku. Je poskytována od 1. - 9. ročníku a rozhodující pro zařazení do hodin je závažnost a stupeň zrakové vady žáka.

Náplň hodin Tyflopedické péče:

1. Prostorová orientace a samostatný pohyb zrakově postižených (dále jen POSPZP) a její výuka musí být přísně individuální, vychází z fyzických a psychických daností ZP dítěte, přizpůsobuje se jeho potřebám a schopnostem. Zásadami POSPZP je cílevědomost, účelnost a nenápadné prolínání výchovy všemi činnostmi, stav bdělé pozornosti (ZP nemá strach, je klidný a kladně motivovaný), kompenzace funkcí ostatních smyslů (sluchu, hmatu, čichu, chuti), zásada postupného zvyšování náročnosti, samostatnosti a zvyšování mobility. **Důležitá je spolupráce všech pedagogů pracujících se ZP dítětem a s rodinou!**

- hra (jako základ POSPZP, procvičování hrubé a jemné motoriky...)
- orientace v makroprostoru (třída, budova školy, v terénu...), práce se schémata, plány, mapami (tyflografika)
- orientace v mikroprostoru (lavice, kniha...)
- techniky v POSPZP bez bílé hole (zvuky a sluchová orientace: rozeznávání zvuků, určování vztahu mezi zvuky, lokalizace zvuků, echolokace, poloha těla, vnímání sklonu a zakřivení dráhy, rozlišování stoupání a klesání, vnímání změn ve směru pohybu, rozvoj smyslu pro překážky, bezpečnostní postoje, kluzná prstová technika – trailing, hmatání nohou a rukou, chůze s vidícím průvodcem, sedání ke stolu...)
- techniky v POSPZP s bílou holí (význam a typy bílé hole, základní držení bílé hole, kluzná a kyvadlová technika, chůze po schodech, orientace v terénu, trasy)

2. Sebeobsluha zrakově postižených

a jejich výuka musí být pevnou součástí celého výchovně – vzdělávacího procesu, vychází z individuálních potřeb dítěte a přizpůsobuje se jeho potřebám, **nezbytná je spolupráce všech pedagogů pracujících se ZP a s rodinou!**

- hra (jako základ sebeobslužných činností)
- stolování
- osobní péče: hygiena (používání toalety, používání kapesníku, oblékání...)
- úklid (lavice, ukládání pomůcek do aktovky, péče o osobní věci...)
- práce ve cvičné kuchyňce
- sociální dovednosti (návčik pozdravu, poděkování, vystupování na veřejnosti, v dopravních prostředcích, telefonování, komunikace s neznámými osobami...)
- speciálně kompenzační dovednosti a intelektuální návyky (rozlišování a poznávání mincí a bankovek, nakupování, orientace v čase, odemykání a zamykání dveří, obsluha Pichtova stroje, televizní lupy, zakládání papírů do složek, označování učebních pomůcek...)

Časová dotace:

Tyflopedická péče: 1 krát týdně 45 minut, vyučovací jednotky mají charakter individuálních hodin (zúčastňují se jich maximálně 1 – 2 těžce ZP žáci), speciální pedagog vede průběžné záznamy poskytované péče.

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

ZP žáci se učí chápat význam POSP a sebeobsluhy, které je vedou k samostatnosti a soběstačnosti a k jejich úspěšnému zapojení do života.

Kompetence komunikativní:

ZP žák se učí vystupování na veřejnosti, v dopravních prostředcích, při telefonování a učí se komunikovat s neznámými osobami.

Kompetence k řešení problémů:

Žák se učí samostatně (ale bezpečně!) zvládat nové situace a zvyšuje si sebedůvěru.

Kompetence sociální a personální:

ZP žák se učí při zvládnutí úkolů POSP a sebeobsluhy rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti.

Kompetence pracovní:

ZP žák se učí správně využívat a používat kompenzační pomůcky ke kompenzaci a reedukaci zraku.

Cíle předmětu Tyflopedická péče:

Cílem školy a tyflopedické péče je vybavit zrakově postižené žáky kromě běžného vzdělání i speciálními dovednostmi, které vedou k samostatnosti a soběstačnosti a k jejich úspěšnému zapojení do života.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopností poznávání
- Komunikace
- Psychohygiena
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti